

Ludzie Sierpnia 80
w Gdyni
tom II

DANUTA SADOWSKA
ANDRZEJ KOŁODZIEJ

ROMAN ZWIERCAN
MICHAŁ GUĆ

*Ludzie
Sierpnia 80
w Gdyni
tom II*

Gdynia 2013

Album wydano przy finansowym wsparciu
PREZYDENTA MIASTA GDYNI

Layout, redakcja techniczna:

Zbigniew Mielewczyk

Podstawowe materiały źródłowe:

IPN Oddział w Gdańsku, Archiwum KK NSZZ „Solidarność”, Jerzy Eisler, Izabella Greczanik-Filipp, Wiesława Kwiatkowska, Janusz Marszałec, „To nie na darmo...” – Bernardinum 2006, Piotr Brzeziński, Robert Chrzanowski, Anna Nadarzyńska-Piszczewiat, „Zbrodnia bez kary” – Verbi Causa 2010, Krzysztofa Wójcickiego „Rozmowy z księdzem Hilarym Jastakiem”, Danuta Sadowska, Edward Szmit „Solidarna Gdynia” – Verbi Causa 2010, Andrzej Kołodziej „Gdyńscy Komunardzi” – Verbi Causa 2008, Uwięziona Kołęda, Alina Afanasjew – Gdańsk 1991

Zbiory własne:

Fundacji Pomorska Inicjatywa Historyczna, Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Stoczni NA-UTA, Henryka Mierzejewskiego, Ewy Jażdżewskiej, Jacka i Józefy Goździewicz, Piotra Nastęego, Stanisława Belki, Marka Belki, Stanisława Michewicza, Zygmunta Pałasa, prywatnych zbiorów Autorów.

W albumie wykorzystano fotografie:

Barbary Jurkowskiej, Janusza Uklejskiego, Marka Munika, Tadeusza Lademana, Ryszarda Wołowski, Zbigniewa Trybka.

© Copyright by Narodowe Centrum Kultury & Fundacja Pomorska Inicjatywa Historyczna

ISBN 978-83-63631-53-6

ISBN 978-83-62631-05-6

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

www.nck.pl

Fundacja
Pomorska Inicjatywa Historyczna

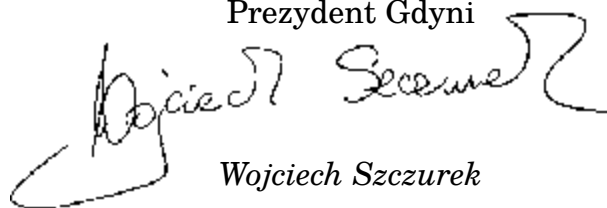
www.fundacja-pih.pl

Jako Prezydent Gdyni przykładam szczególną wagę do tego, by postawy ludzi, którzy w najtrudniejszym czasie podejmowali czyny wielkie, zostały upamiętnione i ukazane światu. Tych przejawów heroizmu, walki o wolność nie zabrakło w czasach trudnych. My wszyscy, współcześni Polacy, poczytujemy sobie za zaszczyt, że to właśnie na nas spoczywa odpowiedzialność za pielęgnowanie i ochronę pamięci o ludziach wspaniałych. Niech ich nazwiska i czyny nie będą anonimowe.

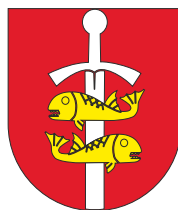
Gdyński samorząd wspiera inicjatywy, które wydobywają z cienia zasługi wielkich Polaków. Ludzie ci bowiem, choć z odwagą i determinacją czynnie uczestniczyli w zmaganiach o wolność, dotychczas pozostawali nieznani albo zapomniani. Druga część publikacji „Ludzie Sierpnia '80 w Gdyni” zawiera wiele zdjęć oraz nazwisk osób, które nie zawahały się podjąć strajkowej walki.

Pragnę wyrazić wdzięczność i najwyższe uznanie społeczności za kultywowanie narodowych tradycji i przekazywanie z pokolenia na pokolenie wiedzy o heroicznym i tragicznym losach Polaków. „Ludzie Sierpnia '80 w Gdyni” jest widocznym znakiem pamięci i miłości do Ojczyzny. Jestem przekonany, że dzięki takim gestom losy polskich bohaterów oraz pozostawione nam przesłanie wolności zostaną przechowane w zbiorowej pamięci narodu i przekazywane kolejnym pokoleniom Polaków.

Prezydent Gdyni

Wojciech Szczurek

Album „Ludzie Sierpnia”

Sierpień 1980 był w polskiej historii powojennej doświadczeniem wyjątkowym. Była to autentyczna rewolucja. I była to rewolucja zwycięska. Była też dziełem zwykłych ludzi, tych szeregowych pracowników: stoczniovców, pielęgniarek, kierowców, robotników budowlanych, spawaczy, monterów, też nauczycieli i inżynierów, w końcu — studentów. Przekrój zawodowy ludzi zaangażowanych w strajki i w późniejszy ruch Solidarności — to przekrój naszego społeczeństwa. Ale społeczeństwa zjednoczonego, wyzwolonego, biorącego na siebie odpowiedzialność i trud naprawienia swojego zakładu pracy, miasta, kraju...

To doświadczenie braterstwa i wspólnoty było niezwykle. A wyszło od tych najzwyklejszych ludzi. Nie zostało wymyślone przez naukowców czy filozofów. Trudno opisać wszystkie aspekty tego niezwykłego doświadczenia. W historii naszego narodu był to taki powrót do źródeł istnienia. Przywrócenie podstawowej orientacji moralnej — jasne, proste określenie dobra i zła, określenie praw i powinności — społeczeństwa i władzy. Dobrze oddają to proste strofy strajkowych wierszy czy piosenek.

„Dość zakłamania, krzywd, obtudy,
Dziś brać stoczniovców strajk głosi,
stawia warunki i żąda wolności.
Pięć robotniczą podnosi...”
(wiersz „Strajk”)

W wielu wierszach i piosenkach przebija tęsknota za przywróceniem podstawowych wartości — i tu widać, że lata komunistycznej propagandy nie zdołały tego zabić:

„Ujmie w ręce robotnik ster władzy,
By oblicze odmienił ten świat,
By nie było i fałszu i zdrady,
By każdemu był każdy jak brat...”
(„Pieśń Wolnych Związków”)

O takie właśnie podstawowe wartości ludzie gotowi byli walczyć:

„Niech w Ojczyźnie prawda kwitnie
Ku radości w pełnym rytmie.
Niech kłam i fałsz zniknie,
Dobroć, prawda naród przeniknie...”
(wiersz „My stoczniovcy” A.L.)

Tamten czas pokazał, że potrzeba dobra i sprawiedliwości jest głęboko zakorzeniona w ludziach, a dobro wspólne może być potężnym napędem. Mimo doświadczeń wojny i mimo 35 lat indoktrynacji komunistycznej! Nawet strach przed utratą pracy czy przed wilczym biletem nie był w stanie zabić w ludziach tej tęsknoty.

To wszystko budziło i wykluwało się w czasach strajku sierpniowego. I tu podkreślić należy, że nie było to łatwe ani proste. Zwłaszcza w Gdyni, która była miastem mocno doświadczonego historią: w czasie wojny — zbrodnia w Piaśnicy, wysiedlenie 80% gdynian w 1939 r. i okres powojenny — działalność UB i Informacji Marynarki Wojennej, proces komandorów, i zwłaszcza Grudzień 1970.

„W siedemdziesiątym roku
Braterska krew się poląła
Padli ci, co dla nas szli
Przeciw tamtym związkom...”

Także fakt, że nie można było o tym mówić otwarcie, że nie zostało to rozliczone, naprawione — dodatkowo upokarzało, przygnębiało.

*„Przestańcie dzielić nas i skłócać,
Rozdzielać punkty, przywileje,
Przemilczać niewygodne fakty,
Fałszować historyczne dzieje...”
(wiersz „Postulat 22”)*

Jednak na początku, w połowie sierpnia 1980 r., ludzie zostali postawieni przed koniecznością wyboru — przyciąć się i przeczekać, nie ryzykować — bo ówczesna władza łatwo nie wybaczała i nie zapomniała — czy opowiedzieć się za strajkiem? W dodatku ci, którzy wzywali do strajku — to tacy sami robotnicy, jak wszyscy, żadne uznane autorytety... a w razie przegranej... Wielu ludzi wiedziało, co to znaczy wilczy bilet. I nagle — trzeba się zadeklarować. Mając cały ten bagaż doświadczeń swoich i bliższych. Łatwo na to patrzeć z perspektywy lat. W tamtym momencie trzeba było odwagi i determinacji. Dlatego w Gdyni tak wielką rolę odegrał ksiądz Hilary Jastak, który już drugiego dnia gdyńskiego strajku, deklarując chęć odprawienia Mszy św. w Stoczni Komuny Paryskiej, bezwarunkowo poparł strajk. I nadał mu rangę walki o wolność i godność, utwierdził w przekonaniu, że strajkujący walczą o słuszną sprawę! „Nikt nie może zaprzeczyć, że działanie Wasze zostało podjęte w trosce o przyszłość kraju... o jego suwerenność, wolność słowa, myśli, wyznania, że kierujecie się uczciwymi i najlepszymi intencjami, zasługującymi na poparcie i szacunek” (z homilii wygłoszonej w czasie Mszy św. w Stoczni Gdyńskiej 17.08.1980 r.)

Ale przecież nawet on nie mógł zagwarantować, ani bezpieczeństwa ani wygranej. Strajkujący zdawali sobie sprawę, do czego może się posunąć ówczesna władza. Wielu spośród strajkujących pracowało w Stoczni również w 1970 r. i dobrze pamiętali Czarny Czwartek, kiedy wojsko i milicja zaatakowali idących do pracy.

*„Boże nasz, Boże nasz, Boże nasz,
Jak ten strajk, jak ten strajk długo trwa.
Więc dlaczego przetrzymują, postulatów nie przyjmują.
Niech pomyślą, ile to kosztuje nas...”*

Ten wspólny trud, wspólna niepewność i poczucie zagrożenia, ale i poczucie walki za wspólną sprawę wyzwoliły nie narzucony przez nikogo — patriotyzm:

*„Musimy wygrać, wygrać tym razem
Bo taką drogą iść nie możemy
By stracić Polskę,
Tego nie chcemy...”
(wiersz pseudonim Kroto)*

To był czas, kiedy ludzie poczuli, że mogą mieć wpływ na swoje życie i życie swojego kraju, kiedy byli gotowi myśleć o wspólnym interesie, o Polsce, byli gotowi rezygnować ze swoich przywilejów na rzecz innych, dzielić się i brać odpowiedzialność za słabszych.

W wierszu „Piosenka dla córki” jest taka strofa:

*„...Opowiemy Ci o tych wypadkach (...)
O tych ludziach, którzy poczuli,
że są wreszcie teraz u siebie,
solidarnie walczą o dzisiaj
i o przyszłość także dla ciebie”*

To budowanie wspólnoty nie zamykało się tylko w granicach zakładów pracy. Strajk wspierało całe miasto, które też egzystowało w zupełnie nowych warunkach. Trudności w komunikacji, która nie funkcjonowała z powodu strajku, ale i z braku benzyny na rynku, braki w zaopatrzeniu i inne niedogodności — wcale nie wzbudzały niechęci czy pretensji do strajkujących, jak sugerowała i przedstawiała to reżimowa prasa. Wręcz przeciwnie, społeczeństwo nie dało się podzielić. Ludzie przychodzili pod strajkujące zakłady, żeby wyrazić swoje poparcie, wspomóc strajkujących, czym się dało, uczestniczyć w tej historii. I w mieście, tak jak z strajkujących zakładach — ludzie nawzajem sobie pomagali. To naprawdę był wyjątkowy czas, nawet statystyki milicyjne odnotowały, że drastycznie spadła liczba przestępstw. Taka była wtedy świadomość, że ci zamknięci w zakładach pracy walczą nie tylko o siebie czy dla siebie. To była wiedza powszechna — że gra toczy się o przyszłość dla wszystkich.

*„Nasze żony, nasze matki są wśród nas
Całym sercem, całą duszą, życzą nam,
Byśmy szybko to skończyli
I do domów powrócili,
Ale muszą jeszcze wytrwać dłuższy czas”
(wiersz „My stoczniowcy i portowcy”)*

Rosła też świadomość faktu, o co tak naprawdę ta walka się toczy, tu już dawno nie chodziło o wprowadzone odgórnie podwyżki żywności, choć to było przecież bezpośrednią przyczyną.

*„...bo ogromna siła wciąż
Drzemie w narodzie,
Dążą bezustannie,
Dążą ku swobodzie.
Uda się na pewno.
Ludzie! Wszyscy wiercie.
Będzie sprawiedliwość,
Wolność będzie wreszcie”
(wiersz M. Czyż)*

Strajkujący walczyli w inny sposób, nie na barykadzie, nie na ulicach — po doświadczeniach Grudnia 1970 r. — już wiedzieli, jak walczyć.

*„Nasze serca, nasze myśli wciąż tam są
Kiedy Grudzień przypomina się
Teraz wiemy jak strajkować
I jak z Rządem pertraktować
By żądania nasze wypełniły się...”
(pieśń „Boże nasz”)*

Ksiądz Hilary Jastak odprawiając Mszę św. 17 sierpnia 1980 r. w Stoczni im. Komuny Paryskiej udzielił strajkującym absolutorium — powszechnego odpuszczenia grzechów, tak jak w czasie wojny na froncie. Bo był to czas walki — o wolność i godność. Barykadami były zakłady pracy. Jak wynika z zachowanych dokumentów — zagrożenie było bardzo realne. Władza komunistyczna nie chciała ustąpić i używała wszelkich sił, aby stłumić to powstanie, bo w takich kategoriach należy patrzeć na strajki sierpniowe. To, że nie doszło do rozlewu krwi, jest zasługą strajkujących, ich czujności i mądrości.

Ta walka została wygrana. Słowom została przywrócona wartość, powróciła nadzieja. Dzięki tym, którzy się odważyli walczyć.

Oddajemy kolejny, drugi już, album poświęcony ludziom Sierpnia w Gdyni. Chcemy przypomnieć nazwiska i twarze tych bojowników o wolność i godność. Chcemy też przypomnieć wszystkim, o co toczyła się ta walka i pokazać trud strajkujących. Naszym celem jest też przypomnienie tych idei i wartości, dla których ci ludzie gotowi byli ryzykować wszystko. Wierzmy, że to umiłowanie Ojczyzny, wolności i sprawiedliwości tkwi nadal w ludziach, że jest taką pierwotną potrzebą, podobnie jak potrzeba przynależności do wspólnoty, dla której ludzie gotowi są poświęcić nie tylko swoje pojedyncze interesy, ale i swoje bezpieczeństwo.

*W imieniu Fundacji Pomorska Inicjatywa Historyczna
Danuta Sadowska, Roman Zwiercan, Andrzej Kołodziej*

Lista uczestników strajku sierpnia 1980 w Gdyni, którzy otrzymają pamiątkową odznakę w 2013 roku

Pamiątkowa odznaka, którą otrzymają wszyscy uczestnicy strajków w sierpniu 1980 w Gdyni

1. Adamski Zbigniew
2. Andrzejewski Andrzej
3. Balcer Marian
4. Baranowski Gerard
5. Bejrowski Czesław
6. Belka Zbigniew
7. Bendyk Andrzej
8. Benka Zygmunt
9. Bieliński Marek
10. Bieszke Edmund
11. Bieszko Kazimierz
12. Bochnacki Andrzej
13. Bodzińska Julita
14. Borek Zbigniew
15. Brejwo Grzegorz
16. Bryłowski Zenon
17. Brzeziński Jerzy
18. Budzisz Marian
19. Cegła Jerzy
20. Chmielewski Stanisław
21. Choreń Ryszard
22. Chrząstek Stanisław
23. Cmieliński Henryk
24. Cygan Andrzej
25. Czaja Ludwik
26. Czarnojan Jerzy
27. Czwertak Ireneusz
28. Dębski Kazimierz
29. Dojas Janusz
30. Domachowski Ryszard
31. Dunia Zdzisław
32. Dziaduszek Waldemar
33. Formela Edward
34. Formela Marek
35. Frankiewicz Edward
36. Gałuszka Tadeusz
37. Gerłachowski Henryk
38. Głabiszewski Tomasz
39. Goćław Jan
40. Gohlike Jerzy
41. Golec Bogumiła
42. Gołdyn Franciszek
43. Goździewicz Jacek
44. Goździewicz Józefa
45. Górny Ryszard
46. Grabarski Roman
47. Grabowicz Zbigniew
48. Grabowski Jan
49. Grzenia Bruno
50. Gutowski Władysław
51. Hacia Teresa
52. Hapke Bernard
53. Hinz Maria
54. Jacek Władysław
55. Janke Jerzy
56. Jankowski Roman
57. Jarosiewicz Ryszard
58. Jarzombiński Kazimierz
59. Jażdżewska Ewa
60. Jerzak Kazimierz
61. John Jerzy
62. Julke Bernard
63. Jurkowska Barbara
64. Just Anatol
65. Kalinowski Leon
66. Kaliszuk Jan
67. Kamieńska Elżbieta
68. Kamieński Jan
69. Kardas Henryk
70. Karsznia Józef
71. Karwowski Tadeusz
72. Kasprowska Elżbieta
73. Kisielewski Tadeusz
74. Knop Roman

75. Korsak Mirosław
76. Kowalczyk Jerzy
77. Kowalczyk Ryszard
78. Kowalski Romuald
79. Kozicki Andrzej
80. Kralewski Stanisław
81. Krasiński Stanisław
82. Krawczyk Czesław
83. Kriesel Jan
84. Król Władysław
85. Krzyżanowski Andrzej
86. Kubasiewicz Ewa
87. Kujawiński Józef
88. Kulaszewicz Piotr
89. Kulwikowski Tadeusz
90. Kurowski Zbigniew
91. Kwoka Zenon
92. Lenartowicz Jan
93. Leszczyk Krzysztof
94. Leyk Dionizy
95. Lidzbarski Zygmunt
96. Lisiński Ryszard
97. Lisiński Ryszard
98. Magalski Grzegorz
99. Majcher Zdzisław
100. Majk Stanisław
101. Majorkiewicz Jan
102. Malczewska Alicja
103. Michalak Stanisław
104. Michalak Tadeusz
105. Michniewicz Stefan
106. Michniewicz Stanisław
107. Michulec Józef
108. Mierzejewski Henryk
109. Mikołajczyk Krzysztof
110. Mioskowski Jan
111. Miotke Jerzy
112. Miotke Lucjan
113. Miotke Zygmunt
114. Mironowicz Marian
115. Mordul Jan
116. Mozejewski Eugeniusz
117. Mrozowski Zbigniew
118. Murdzia Stanisław
119. Myschker Jurgen
120. Mytkowski Piotr
121. Nadolny Tadeusz
122. Narloch Stanisław
123. Natucki Stanisław
124. Niedzielski Wojciech
125. Nikielski Tadeusz
126. Nowacki Andrzej
127. Nowacki Julian
128. Nowakowski Ryszard
129. Nykiel Zygmunt
130. Olkowski Janusz
131. Olszyna Michał
132. Orłowski Michał
133. Osowska Wiesława
134. Ossowski Stanisław
135. Pałasz Jan
136. Pałasz Zygmunt
137. Parszyk Henryk
138. Pasturczak Waldemar
139. Paszak Władysław
140. Pawelec Władysław
141. Pawlik Jan
142. Pawluć Witold
143. Pawłowska Zofia
144. Pełka Bogusław
145. Piątek Sylwester
146. Piontke Józef
147. Piotrowski Edmund
148. Piotrowski Tadeusz
149. Piotrowski Lechosław
150. Piór Edmund
151. Piwko Tadeusz
152. Postek Janusz
153. Radke Grzegorz
154. Ratajczak Edwin
155. Riesz Tadeusz
156. Rogowski Zygmunt
157. Romaniec Sanisław
158. Rosal Kazimierz
159. Różański Henryk Tadeusz
160. Ruszkowski Remigiusz
161. Rutkowska Maryla
162. Rybacki Jerzy
163. Ryga Henryk
164. Sadowski Lech
165. Sandoch Zbigniew
166. Schmidt Jan
167. Seruec Genowefa
168. Sidorowicz Jerzy
169. Siejka Stanisław
170. Sienkiewicz Tadeusz
171. Sierżęga Ryszard
172. Slezynwier Paweł
173. Słabuszewski Jerzy
174. Słowik Wojciech
175. Sobczak Stanisław
176. Sorek Henryk
177. Stachura Marian
178. Stańczyk Teresa
179. Starosta Stanisław
180. Starszyk Stanisław
181. Strzelecka-Fiutak Mirosława
182. Stypuła Ryszard
183. Sulikowski Józef
184. Syldatk Andrzej
185. Szarafiński Tadeusz
186. Szczeciński Zbigniew
187. Szczepański Marian
188. Szmit Edward

189. Szostak Marian
190. Szponar Andrzej
191. Śliwiński Edward
192. Śmiechowska Maria
193. Świnoga Jan
194. Świst Ryszard
195. Tabor Jerzy
196. Tomaszewski Edward
197. Tomczak Jan Maria
198. Trzciński Jerzy
199. Tyrka Andrzej
200. Tyszka Marian
201. Urbaniak Tadeusz
202. Urbaniak Tadeusz
203. Waldowski Kazimierz
204. Wareris Wiesław
205. Wasilewski Tadeusz
206. Wesołowski Stanisław
207. Wiktorska Albina
208. Wilczyński Zygmunt
209. Witt Bożena
210. Wodyk Wiesław
211. Wojciechowski Józef
212. Wojtarowicz Aleksandra
213. Wołowski Piotr
214. Woźniak Henryk
215. Wróbel Łucja
216. Wyrzykowski Jerzy
217. Zalasiński Henryk
218. Zbieć Mariusz
219. Zbudzki Zenon
220. Zielazek Andrzej
221. Zieliński Bogdan
222. Zinke Ryszard
223. Zofka Zbigniew
224. Żabicki Stefan
225. Żelewski Tadeusz
226. Żuchowska Grażyna

Kalendarium

15.08 – piątek

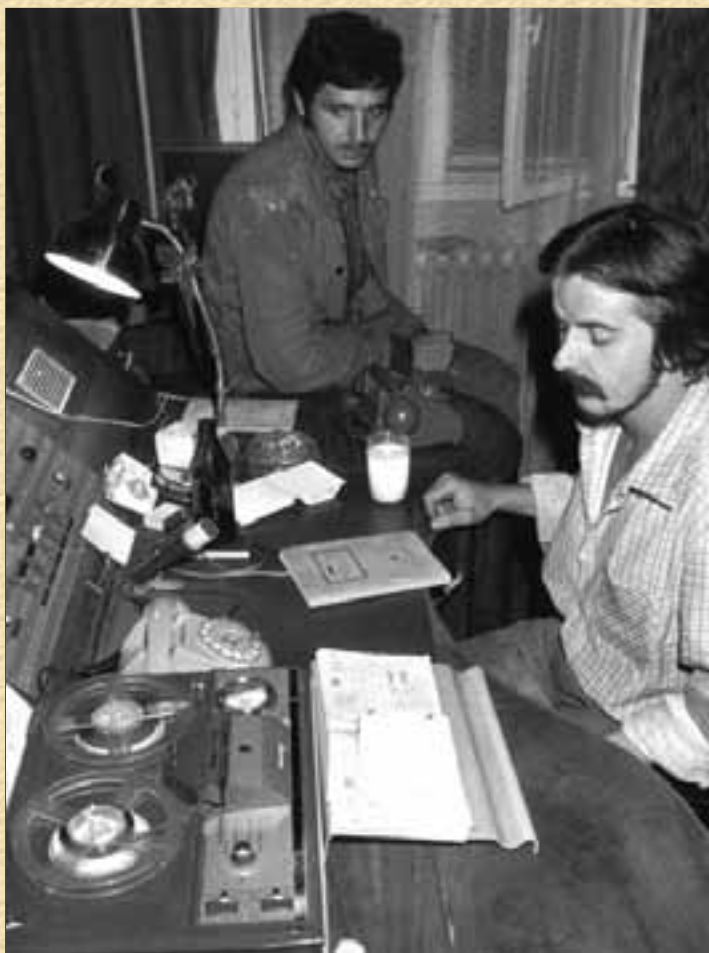
Pierwszy dzień strajku w Gdyni. Strajk wywołał i zorganizował 21-letni Andrzej Kołodziej w Stoczni im. Komuny Paryskiej, zatrudniony tam dzień wcześniej, 14 sierpnia. Centrum strajkowe zorganizowano na placu przy bramie wejściowej. Szybko załatwiono nagłośnienie placu, aby do wszystkich docierały na bieżąco informacje.

Pierwszego dnia przejęto również radiowęzeł stoczniowy i drukarnię.

Przejęcie radiowęzła

Andrzej Kołodziej

Andrzej Kołodziej z pracownikami technicznymi radiowęzła

„Wolna Drukarnia Stoczni Gdynia”, którą zorganizował Andrzej Butkiewicz, przez cały okres strajku była podstawą poligrafii dla całego strajkującego Trójmiasta, zaopatrywała także resztę kraju – poprzez kolportaż pociągami dalekobieżnymi.

P.2

Gdynia - STRAJK OKUPACYJNY 15-31,08,1980r.- Stocznia KP

Początek strajku

ZJEDNOCZENIE PRZEMYSŁU OKRĘTOWEGO

STOCZNIA • IM. KOMUNY PARYSKIEJ

UL. CZECHOSŁOWACKA 3 81-963 GDYNIA
KONTO BANKOWE: NBP IVO GDYNIA 19129-55

TELEFON: _____
TELEX: 054341, 054329

Wzrost: _____

Data: _____

Waga: _____

Data: _____

Gdynia, dnia _____ 197__ r.

- 1) Rozwinięcie zwiszków zawodowych i tworzenie wolnych związków zawodowych.
- 2) Dodatek 15% dla II zmiany i 30% dla zmiany nocnej
- 3) Przesiadkigodzinowy tydzień pracy
- 4) Likwidacja ślepow kamienicy.
- 5) Zagwarantowanie prawa do strajku
- 6) Widoczna praca o rozpracowaniu ślepow
- 7) Pełna jawności życia politycznego i gospodarczego
- 8) Zniesienie cenzury
- 9) podwyżka kosztów prowadzących na utrzymanie przyrozmiej Adrecha
- 10) zagwarantowanie wzrostu płac ze wzrostem cen
- 11) Zniesienie okładu oca zarobki miesięczne nie mniejsze niż 10.00 tys zł.
- 12) Zapewnienie na piśmie bezpieczeństwa dla komitetu szopko 30/89
- 13) zwiszkowanie czasu odprawy do 5 lat przed emeryturą
- 14) zagwarantowanie prawa do rozporządzania emeryturą i/lub własnych potrzeb
- 15) podwyżka dla rencistów i emerytów
- 16) Pomocą warunków Bli.P i spras socjalnych
- 17) Uwolnienie więźniów politycznych.

My Radaicy Honoru Komuny Party Skry
rydany podane waznyy kradan do
Wladomosa publkane u celym krajem
u dwiepyem TV

Postulaty

1. 15% w placie na 1 miazec
2. Wzrost waznyy wydmu pracy
3. Wzrosenie ociekawozysty do 10 miazec
4. Wzroszenie stulecia komuny jroz
5. Wzroszenie praca do stroyku
6. Wzroszenie u dopatracie u artykuly gosp i moryzue
7. Wzroszenie wzroszenie do wzroszenia wzroszenia
8. Wzroszenie wzroszenia wzroszenia wzroszenia
9. Wzroszenie wzroszenia wzroszenia wzroszenia
10. Wzroszenie wzroszenia wzroszenia wzroszenia
11. Wzroszenie wzroszenia wzroszenia wzroszenia
12. Wzroszenie wzroszenia wzroszenia wzroszenia
13. Wzroszenie wzroszenia wzroszenia wzroszenia
14. Wzroszenie wzroszenia wzroszenia wzroszenia

wybranego przez pracowników Honuui

15. Ustalenie okresu ochronnego pracowników
przedemerytalnych do lat 5.

16. Zagwarantowanie prawa do zasięka -
nie wliczemu wypracowanych lat przy
własnych potrzeb

17. Podwyżka dla rencistów; eme-
rytów

18. Poprawa warunków BHP oraz
praw ogólnych

(19) ~~Kwalifikacje stażowe~~ ^(po zakończeniu stażu)
przebiegającego

~~masz być świadomy~~ ^{na kursie} ~~staż do~~ ^{przebiegającego}
~~świadomy~~ ^{staż do} ~~staż do~~ ^{staż do}

Zakaz sprzedaży alkoholu

Świąteczki (mieszko u świątko)

Jyłowia Monich 3.

Bo u Smakoski

Matreistwo

Duski Macz Bierno

ul. Zimno 70/16

80-606

5

Gdynia, dnia 15.VIII.1980 r.

STOCZNIA im. Komuny Paryskiej
w Gdyni

My, robotnicy Stoczni Komuny Paryskiej żądamy podania naszych żądań do wiadomości publicznej w całym kraju w działającym DTV. Umożliwienie komunikowania się z przedstawicielami Komitetów Strajkowych innych zakładów Trójkąta.

POSTULATY

1. Rozwiązanie Związków Zawodowych istniejących i tworzenie Niezależnych Wolnych Związków Zawodowych.
2. 15% za pracę na II zmianie.
3. Pięciopiętny tydzień pracy.
4. Eliminowanie sklepów kameroyjnych.
5. Zagwarantowanie prawa do strajku.
6. Widoczna poprawa zaopatrzenia w artykuły spożywcze i przemysłowe.
7. Pełna jawność życia politycznego i gospodarczego.
8. Zniesienie cenzury.
9. Podwyżka z-silków do wysokości pozwalającej na utrzymanie przynajmniej jednego dziecka.
10. Zagwarantowanie warunku pracy wraz ze wzrostem cen.
11. Zniesienie skardowego systemu pracy składającego zarobki miesięcznie nie mniejsze niż średnio 10.000 zł.
12. Zapewnienie bezpieczeństwa na piśmie dla Komitetu Strajkowego wybranego przez pracowników Stoczni.
13. Zwiększenie okresu ochronnego pracowników przedemerytalnych do lat 5.
14. Zagwarantowanie prawa do skorzystania urlopem wypoczynkowym według własnych potrzeb.
15. Podwyżka dla rencistów i emerytów.
16. Poprawa warunków BHP oraz spraw społecznych.
17. Uwolnienie więźniów politycznych.

Naczelnym warunkiem rozmowy z Komitetem Strajkowym jest zabezpieczenie bezpieczeństwa Komitetu Strajkowego dane na piśmie i podpisane przez I Sekretarza KW PZPR Tow. Władysława Piaseckiego.

KOMITET STRAJKOWY

- 1) Podanie do władz państwowych i samorządowych
 2) Komunikat...
 3) 15% podwyższenia...
 4) S...
 5) Z...
 6) P...
 7)
 8) Z...
 9) Z...
 10. Dodać...
 11.
 12. Nowe... 2 15 000
 13.
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...

Postulaty SKP – zapis uchwał strakujących

16.08 — sobota

Ochrona drukarni

Nad ranem Kołodziej odwiedził Port Gdyniński i Stocznnię Nauta, gdzie namówił pracowników do przyłączenia się do strajku. Wybrano komitety strajkowe.

Z Gdańska zaczęły napływać informacje o rozmowach prowadzonych pod przewodnictwem Wałęsy z dyrekcją Stoczni Gdańskiej. Po godz. 15 ogłoszono, że w Stoczni Gdańskiej Wałęsa podpisał porozumienie i zakończył strajk. Ta informacja spowodowała wielki kryzys, rozgorzyczenie, poczucie zdrady — niewiele brakowało do załamania strajku. Sytuację uratowała wiadomość o zapowiedzianej Mszy św. w SKP i w Porcie dnia następnego. Zaczęto budowę ołtarza, ławek... Stoczniovcy zdecydowali się zostać i kontynuować strajk.

Delegacja SKP udała się do pobliskich parafii z prośbą o odprawienie Mszy w stoczni. Bez wahania i bez pytania o pozwolenie władzy państwowej zgodę wyraził ksiądz Hilary Jastak, proboszcz parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa. Miała to być pierwsza Msza św. odprawiona w zakładzie pracy w PRL.

Ruszyła drukarnia

Strajk w WPK Gdynia

Wieczorem dotarła wiadomość o podjęciu na nowo strajku w Stoczni Gdańskiej. W SKP odizolowano kierownictwo stoczni w zamkniętych pomieszczeniach, aby nie szerzono antystrajkowych nastrojów.

Strajk w WPK Gdynia

K O M U N I K A T N R 2

Zwracam się z apelem do całej załogi Stoczni o opuszczenie w dniu dzisiejszym zakładu i wykorzystanie czasu wolnego w gronie najbliższych i powrót do pracy w poniedziałek 18 sierpnia 1980r. Zainteresowanych kierunkami Rewa, Obłuże-Oksywie, Witomina-Wiezlina prosimy o zgłoszenie się w swych wydziałach celem przewiezienia w wymienionych kierunkach zakładowymi środkami transportu.

Gdynia, dnia 16.VIII.1980.

DYREKTOR

mgr. inż. Jerzy...

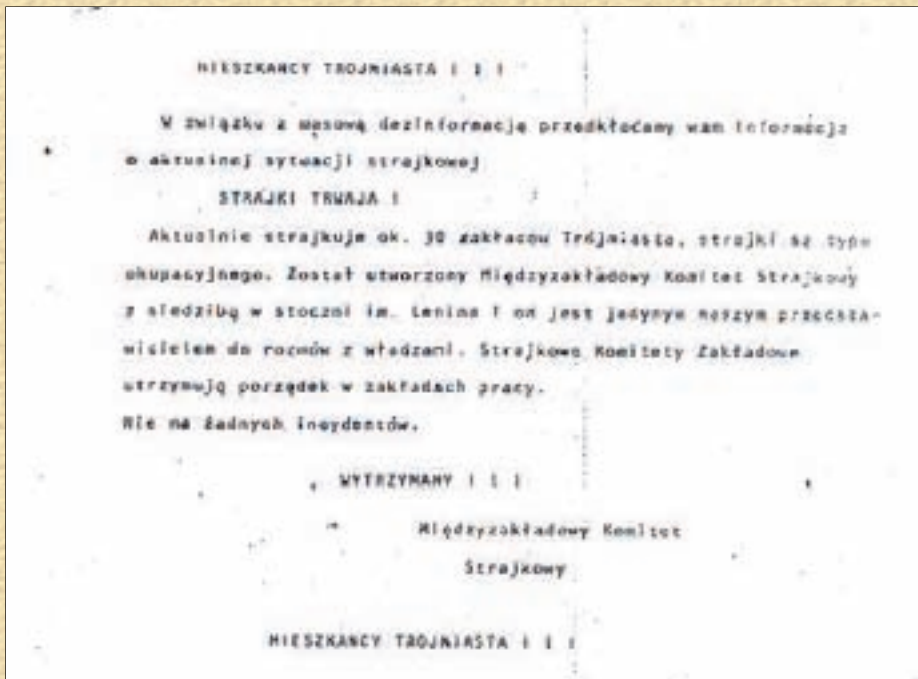
Komunikat dyrektora wzywający do opuszczenia stoczni

Ulotka atystrajkowa

ROBOTNICY!

NIE ULEGAJCIE PRÓBOM PRZEMOCY I NACISKU

Wojewódzki Komitet Frontu Jedności Narodu w Gdańsku

Pierwsza ulotka gdyńska — jeszcze nie wolna drukarnia Stoczni Gdynia

Andrzej Butkiewicz — szef Wolnej Drukarni Stoczni Gdynia

Gdańsk, 16.08.1980r.

KOMUNIKAT

W wyniku porozumienia załóg strajkujących zakładów i przedsiębiorstw Wybrzeża utworzono w dniu 16.08.1980r. Międzyzakładowy Komitet Strajkowy z siedzibą w Stoczni Gdańskiej.

Celem Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego jest koordynacja żądań i akcji strajkowej zakładów i przedsiębiorstw.

Opracowano tekst żądań i postulatów będących wspólną uchwałą Komitetów Strajkowych. Postanowiono kontynuować strajk do czasu spełnienia żądań i postulatów załóg.

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy jest upoważniony do prowadzenia rozmów z władzami centralnymi.

Decyzję o zakończeniu strajku podejmuje Międzyzakładowy Komitet Strajkowy. Po zakończeniu strajku Międzyzakładowy Komitet Strajkowy nie rozwiąże się i będzie kontrolował realizację postulatów oraz organizował Wolne Związki Zawodowe, jako Rada Wojewódzkiego Związku Zawodowego.

MIĘDZYZAKŁADOWY KOMITET STRAJKOWY

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

KOMUNIKAT Gdańsk, 16. 08. 80r.

W wyniku porozumienia załóg strajkujących zakładów i przedsiębiorstw Wybrzeża utworzono w dn. 16. bm. Międzyzakładowy Komitet Strajkowy z siedzibą w Stoczni Gdańskiej. Celem MKS jest koordynacja żądań i akcji strajkowej zakładów i przedsiębiorstw.

Opracowano tekst żądań i postulatów będących wspólną uchwałą komitetów strajkowych. Postanowiono kontynuować strajk do czasu spełnienia żądań i postulatów załóg. MKS jest upoważniony do prowadzenia rozmów z władzami centralnymi.

Ogłoszenie zakończenia strajku podejmuje Międzyzakładowy Komitet Strajkowy.

Po zakończeniu strajku MKS nie rozwiąże się i będzie kontrolował realizację postulatów oraz organizował Wolne Związki Zawodowe jako Rada Wojewódzkiego Związku Zawodowego.

MIĘDZYZAKŁADOWY KOMITET STRAJKOWY

WOLNA DRUKARNIA STOCZNI GDYNIA

UPOWAZNIENIE I

My przedstawiciele Zakładowego Komitetu Strajkowego przy Zakładzie Komunikacji Miejskiej w Gdyni w składzie:

1. Granica Jerzy
2. Wilewski Zenon
3. Kwoka Zenon
4. Wolski Romuald
5. Goszkowski Józef
6. Eichelberger Jan
7. Kulczyk Jerzy
8. Zamiejski Jerzy
9. Piślewski Mirosław
10. Damasiewicz Edward
11. Szuprytowski Henryk
12. Kobyliński Wojciech
13. Szczepaniak Jerzy
14. Lojchter Zbigniew
15. Podczaski Czesław
16. Murawa Edwin
17. Nowosad Leszek
18. Jórkowski Henryk
19. Bugajewski Zdzisław

delegujemy i upoważniamy w imieniu całej Załogi Zakładu Komunikacji Miejskiej w Gdyni do udziału w pracach Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego niżej wymienionych:

1. Kwoka Zenon
2. Eichelberger Jan
3. Piślewski Mirosław

WOJEWÓDZKIE
PRZEBIEGOSTWO KOMUNIKACYJNE
w Gdańsku
ZAKŁAD KOMUNIKACJI
Autobusowo-Troisjbusowej
81-451 Gdynia, Al. Zwycięstwa 96/98
tel. 22-00-71; 22-15-24
telex 054465 wpk pl

17.08 — niedziela

W Stoczni Gdańskiej powołano Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, z Gdyni pierwszymi przedstawicielami są: Andrzej Kołodziej z SKP i Stefan Izdebski z Zarządu Portu. MKS opracował 21 wspólnych postulatów. Podkreślić należy, że 15 spośród 17 postulatów SKP znalazło się na tej liście.

O godzinie 11 w Stoczni Komuny Paryskiej i o 13 w Porcie Gdyni ksiądz Jastak odprawił msze. Podczas homilii bezwarunkowo poparł słuszne żądania strajkujących, wskazał na prawa ludzi pracy do godności i słusznej płacy oraz do protestu. Udzielił też absencji generalnej — powszechnego rozgrzeszenia, jak podczas wojny w obliczu zagrożenia życia. Postawa księdza Jastaka i wsparcie, jakiego udzielił strajkującym, odmieniły oblicze strajku w Gdyni. To już była walka o wolność i godność, nie tylko o chleb powszedni.

Gdynia - STRAJK OKUPACYJNY 15-31.08.1980r.- Stocznia KP

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

Przemówienie Ks. Prałata dra H. Jastaka z Gdyni.

Wprowadzenie do Liturgii Eucharystycznej w niedzielę XX zwykłą w ciągu roku / 12 po Zesłaniu Ducha Św. / 17 sierpnia 1980 roku w Stoczni Gdynskiej przy bramie głównej oraz drugiej na terenie portu gdynskiego.

Mszą dzisiejszą służbę Bożą niedzielną dopełniamy w przedziwnych okolicznościach - na zwykłym, prostym stole ofiarnym u bramy Stoczni Gdynskiej.

Wasza zacna orkiestra rozpoczęła Liturgię wprowadzeniem introlitowym pieśnią "Pod Twą obronę, Ojczyce na niebie, grono Twych dzieci swój powierza los. Ty nam błogostaw, ratuj w potrzebie i broń od zguby gdy zagraża cios".

To, co się tutaj w tej chwili odbywa, dzieje się zgodnie z życzeniem zgromadzonych tu stoczniowców, pracowników umysłowych i robotników, wyrażone trzykrotnie na moje ręce przez delegację przedstawiającą ludzi młodych, ale statecznych, obdarzonych - jak mówi Sobór Watykański II w swoich dekretach - specjalnymi charyzmatami ludzi świętych, tj. znakami tchnienia Ducha św.

Z wdzięcznym sercem kapłańskim i z wyrazami szczerego uznania dla Waszych delegatów, odznaczających się równowagą duchową i świadomych swoich wzniosłych celów i zadań oraz wyrazami kapłańskiej miłości i oddania dla Was wszystkich, którzy służycie prawdzie i sprawiedliwości, którzy upominając się o chleb powszedni zadbałicie też o chleb duchowy, rozpoczynamy świętą Liturgię.

Uważam sobie za taskę Opatrzności Bożej, że mogę dzisiaj sprawować Ofiarę Najświętszą wśród Was, ukochani Bracia i Siostry, którzy tak rozważnie, dostojnie i spokojnie bronicie prawdy i niezbywalnego prawa człowieka - o czym głosił Ojciec św. Jan Paweł II w Warszawie pod krzyżem na Placu Zwycięstwa w roku ubiegłym w czasie swojej pielgrzymki w Ojczyźnie.

Za chwilę usłyszymy teksty Pisma św. przeznaczone na dzisiejszą niedzielę. Mówią one nam, że ludzie którzy służą prawdzie narażeni są na prześladowania:

Prawdzie służył Chrystus, nie bacząc na cierpienia krzyża i opuszczenie przez najbliższych. Ale Chrystus zwyciężył i prawda Boża zwyciężyła. I Chrystus umocnia nas tu i teraz w tej trudnej drodze świadectwa wobec świata, wspiera nas swoją mocą obecną w tej Najświętszej Ofierze. Ofiarę tę składam na stole przygotowanym Waszymi pracowanymi dłońmi i zatroskanymi sercami, będę sprawował w Waszej intencji, w intencji Waszych najbliższych, naszego ludu polskiego, byście mogli żyć w prawdziwym pokoju, bez ustawicznego lęku i trwogi, bez stałej troski o dzień jutrzejszy.

Abyśmy zaś mogli brać udział w najświętszej Ofierze, przepróśmy Boga za nasze grzechy i winy oraz zaniedbania tych, którzy winni zrozumieć Wasze trudy i pracę.

W moim przekonaniu kapłańskim Wasza formacja duchowa jest w tej sytuacji tak gorąca i dostojna, że możecie po spowiedzi powszechnej przystąpić do Stołu Pańskiego. Jeżeli zaś ktoś będzie miał wątpliwości, może potem odbyć spowiedź indywidualną w kościele ze swoich grzechów.

Przepróśmy Boga w ciszy i milczeniu!

Spowiadam się.....

Wolna Drukarnia Stoczni Gdynia

/ druk bezpłatny /

Homilia wygłoszona w czasie Mszy Św. w Stoczni Gdynińskiej
dn 17.08.1980 o godz. 11⁰⁰ oraz w porcie o godz. 13⁰⁰.

"... Ogień przyszedłem rzucić na ziemię, a czegoż chcę, jeno
aby zapłonął..." - Łk 12.49

Czcigodni, Dostojni i Kochani Bracia i Siostry !

Wczoraj, jak wspominałem na początku, zaszczytiliście mnie
zaproszeniem, abym przyjechał do Was odprawić Mszę św. - a
przez to samo rozumie się też - krótką gorącą przemowę, któ-
rą nazywamy homilią.

Jednakże już o wiele dawniej - czterdzieści lat prawie temu -
kiedy hitleryzm szerzył terror i zbrodnicze dzieła na ziemi pol-
skiej i w świecie - powołał mnie Bóg do tej funkcji kapłańskiej
w Warszawie, to jest ustanawiając mnie reprezentantem Bożym wo-
bec Was i Waszym reprezentantem wobec Boga. Są chwile, kiedy to
powołanie słyszę wyraźnie - teraz oto je słyszę, gdy staję przy
ołtarzu, który zbudowaliście w obecnej pilnej potrzebie.

Zasadniczym dziełem kapłana jest Eucharystie - Msza św jak rów-
nież Ewangelizacja - głoszenie Słowa Bożego. Przeczytałem Wam
dopiero co przejmujące wyznanie Chrystusa: "Ogień przyszedłem
rzucić na ziemię". Zbawiciel sam płonął nieporównywaną żarli-
wością o chwałę Bożą, o sprawiedliwość i miłość między ludźmi,
o mądre i Boże kierowanie sprawami. To stało się przyczyną
protestów ze strony Jego współczesnych, po czym prześladowania,
zasądzenia Go na śmierć i ukrzyżowanie.

I tutaj znajdujemy wskazówkę dla nas.

Zbawiciel świata został osądzony, zebrano trybunał, przesłu-
chano fałszywych świadków i wyrokiem zasądzono Go na śmierć.

Jakże ta myśl upokarza dzisiejszego człowieka, jakże wyraźnie
akcentuje skąbość i niesprawiedliwość, straszliwe pomyłki,
które człowiek potrafi w tej dziedzinie popełniać - człowiek,
który skazał na śmierć skłódnego Zbawiciela. Upamiętnia to
Mszy św, każda msza uprzytomnia nam na nowo największą krzyw-
dę, jaką zna historia. Przy takiej hańbie praw ludzkich błęd-
nie wszelka inna krzywda; a niekiedy nawet obraca się na do-
bre, gdy człowiek zaznajający krzywdy wznosi się do rozumienia
tamtej krzywdy Chrystusowej i w niej komunikuje.

Więcej powiem: W historii świętej czytamy, że krzyk skrzyw-
dzonego Izraela dosięgnął niebios i stamtąd wywołał miłosier-
dzie Doże: "Ogień przyszedłem rzucić na ziemię" - powiedziały
Zbawiciel w dziesiętej Ewangelii.

Bóg, który wkracza w życie ludzkie, jest obecny w jego losach
i łączy się to z dramatem dziejów tego człowieka. Ilustracją
tego jest los proroka Jeremiasza z dzisiejszego czytania lek-
cyjnego.

Świadczy o tym epizod wrzucenia Go do cysterny pełnej błota.
Beznadziejność, rozpacz.

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

GDYNIA 18.08.80

DO WIADOMOŚCI PUBLICZNEJ

Dnia 17.08.80 roku o godz. 10.30 w stoczni Im. Komuny Paryskiej w Gdyni rozpoczęła msza św. koncelebrowana przez Ks. Prałata Dr H. Jastaka w intencji tych, którzy zgineli w grudniu 1970 roku oraz obecnie strajkującym stoczniowcom. Na mszę św. przybyli rzesze wiernych z miasta. Ogółem uczestniczyło w niej około 12 tysięcy osób. Ks. Prałat wygłosił homilię, w której przypomniał, że obowiązkiem chrześcijanina jest służyć prawdzie i sprawiedliwości. Na zakończenie pobytu w Stoczni Ks. Prałat podziękował wszystkim zebranym za dzielną postawę.

Następnie msza św. odbyła się o godz. 13.00 w porcie gdyńskim. Na szczególną uwagę zasługuje postawa Ks. Jastaka, który podkreślił, że jego obowiązkiem wypływającym z powołania kapłańskiego jest spełnienie prośby strajkujących pracowników.

Zwracamy uwagę na historyczny i bezprecedensowy fakt tego wydarzenia, gdyż po raz pierwszy w ciągu istnienia PRL msze św. odbywały się w zakładach przemysłowych.

Dnia 18.08.80 roku Ks. Prałat Jastak po spotkaniu się z Radą Kościelną przekazał dobrowolne ofiary w kwocie 82.347 zł. dla strajkujących załóg stoczni i portu w Gdyni.

KOMITET STRAJKOWY STOCZNI Im. KOMUNY PARYSKIEJ w GDYNI

Wolna Drukarnia Stoczni Gdynia.

druk bezpłatny

Robotnicy Stoczni im. Komuny Paryskiej

Władze centralne zgodziły się poważnie zwiększyć Wasze zarobki, mimo bardzo trudnej sytuacji gospodarczej kraju. Tak samo, jak stoczniowcy ze Stoczni im. Lenina otrzymacie podwyżkę płac w ramach V tabeli.

Z powagą wobec Waszych argumentów odbywały się w tych sprawach rozmowy. Biuro Polityczne KC PZPR i Rząd powołały komisję pod przewodnictwem wicepremiera Tadeusza Pyki. W warunkach normalnej pracy i spokoju komisja ta zbierze i rozpatrzy postulaty załóg Wybrzeża Gdańskiego.

Wczoraj o godz. 14.00 stoczniowcy Stoczni im. Lenina w Gdańsku w wyniku porozumienia z dyrekcją postanowili zakończyć strajk i przystąpić do pracy. Tej decyzji Komitetu Strajkowego nie podporządkowała się niestety kilkusetosobowa grupa pracowników. W Waszym jednak zakładzie zachodzą wydarzenia niepokojące i niebezpieczne. Usiłuje się usuwać z zakładu niektórych robotników i pracowników dozoru technicznego. Wysuwane są hasła polityczne wymierzone w podstawy porządku społecznego. Żąda się zwolnienia więźniów politycznych, których w Polsce od dawna nie ma. Oskarża się nasze państwo o brak demokracji podczas, gdy sposób traktowania postulatów Waszej załogi i innych załóg jest najlepszym zaprzeczeniem tego oskarżenia.

W naszym kraju jest miejsce dla różnych poglądów, dla dyskusji i sporów. Są jednak granice, których w imię odpowiedzialności za losy Ojczyzny nie wolno przekroczyć.

Zastanówcie się, kto i dla jakich celów pcha Was do zamętu i bałaganu, do politycznej awantury.

Pomyślcie ku czemu to prowadzi?

Czy leży to w interesie Was i Waszych rodzin, czy leży to w interesie Stoczni i miasta, w którym żyjecie, czy leży to w interesie naszego kraju?

Odpowiedzcie sobie na te pytania sami.

Bądźcie czujni wobec prowokacji.

Co się stało naprawdę w Stoczni Gdańskiej, w sobotę 16 sierpnia?

Każdy powinien wiedzieć, jaka jest prawda o wydarzeniach w Stoczni Gdańskiej, w sobotę 16 sierpnia.

Chcemy tę prawdę krótko przedstawić.

W trzecim dniu strajku od 7-ej rano toczyły się rozmowy między komitetem strajkowym i delegatami wydziałów z jednej strony a dyrekcją — z drugiej.

Część załogi pozostawała przez cały czas na swoich wydziałach, a część załogi, od rana zgromadzona była przy bramie i tutaj słuchała przebiegu obrad.

Rozmowy były twarde i trudne. Jednakże obie strony dążyły do ich szybkiego zakończenia.

Punkt po punkcie dochodzono do pełnej zgody.

Trzeba powiedzieć, że część załogi zgromadzona przy bramie nie ułatwiała rozmów. Chwilami nawet je zakłócała.

W końcu jednak uzyskano porozumienie.

Członkowie komitetu strajkowego i delegaci wydziałów dostali pełne gwarancje bezpieczeństwa w związku ze swoją działalnością.

Przywrócono do pracy w stoczni te osoby, których powrotu pragnęli przedstawiciele robotników.

Zgodzono się w sprawie budowy pomnika ku pamięci osób, które zginęły w grudniu 1970 roku.

Zgodzono się co do pracy związków zawodowych.

Również co do sposobu załatwiania innych postulatów.

I wreszcie przyszła chwila uzgodnienia trudnej sprawy podwyżek.

W głosowaniu członkowie komitetu strajkowego i delegaci wydziałów postanowili, że:

- jest zgoda we wszystkich punktach z dyrekcją
- liczne sprawy będą dalej rozpatrywane, ale już w warunkach normalnej pracy i dyskusji
- strajk uznano za zakończony
- załoga opuści Stocznnię do godziny 18-ej
- w poniedziałek od rana przystąpi do normalnej pracy.

Taki komunikat dokładnie o godzinie 14.17 ogłosił przewodniczący komitetu strajkowego.

Port

PROBOSZCZ
PARAFII NIEKŁĘSKO-ŁĘCICKIEJ
Najświętsz. Serca Pana Jezusa
81-365 Gdynia - 22 Lipca 46

Notatka własna - sobota 16.08.1980 r.
w sprawie Mszy św. niedzielnej dla Strajkujących
w Stoczni i w Porcie Gdyni.

W sobotę 16.08.1980 r. o godzinie 8-mej rano przybyli do plebanii /podeścigaliśmy w tym czasie z robotnikami z parafii iglicę na wieść/ osterej przedstawiciele Komitetu Strajkowego Okupacyjnego z Stoczni Gdynskiej, prosząc mnie o postugę duchową w niedzielę 17.08.1980 r. w sensie odprawienia Mszy św. w Stoczni i Porcie /oddzielnie/, gdyż strajkujący nie opuszczają zakładów pracy i pragną brać udział we Mszy św. niedzielnej.

Ponieważ teren Stoczni i Portu należy do parafii O.O.Redemptorystów przesyłem o pójście z tą petycją do O.Ryby, proboszcza parafii portowej z oświadczeniem moim, że jestem gotów współkonselebrować, gdyż wielu stoczniowców i robotników zamieszkuje w naszej parafii.

Nadto z mego polecenia Ks.Andrzej Miazewski, duszpastor Akademicki przetelefonował do O.O.Redemptorystów, przekazując im moją deklarację złożoną delegacji Komitetu Strajkujących w Gdyni. Rozmówca ze strony O.O.Redemptorystów oświadczył, że O.Proboszcza nie ma w domu, że nie orientują się wogóle w sytuacji, że decyduje O.Proboszcz, który wyjechał i wróci w godzinach popołudniowych i że stalefonują się ze mną po jego powrocie do domu.

Popołudniu około godziny 16-tej przybyli do mnie znów delegaci Stoczni, informując, że O.Ryba jest zajęty ślubami /chociaż prosił ich o 16-tej po odpowiedzi/, a z rozmowy z innymi O.O.Redemptorystami wynikało, że odpowiedź będzie negatywna odnośnie do postugi Mszy św. w niedzielę w Stoczni i Porcie. Oświadczyłem wówczas owej delegacji, że mój udział jest zapewniony i będą napewno odprawiali Mszę św., prosiłem jedynie o ułatwienie mi dojazdu, albo dojechania do Stoczni.

O godzinie 17,30 po raz trzeci przybyli delegaci w imieniu strajkujących, informując mnie, że O.Proboszcz Ryba odmówił im tej postugi duchowej, gdyż Prezydent m.Gdyni Krzeczakowski, z którym przeprowadził rozmowę nazwał strajk robotników "sabotazem" i w wypadku pójścia O.Ryby ze Mszą św. do Stoczni będą wyciągnięte konsekwencje administracyjne : odwołanie zgody na budowę osterepiętrowego klasztoru itp.

O.Ryba, skoro delegaci stoczniowcy oświadczyli, że ja napewno przyjdę ze Mszą św. do Stoczni i Portu, spytał ich, jakty robiąc dochodzenia : czy ja należę do K.O.R.U./pytanie niestaktowne/.

Wieczorem 16.08.br. około godz.22-giej dobijał się do plebanii jakiś mężczyzna, którego p.Teresa Sobólaka spytała przy drzwiach wejściowych, czy chce iść do spowiedzi. On mężczyzna wyjaśnił, że nie, że ma sprawę pilną osobistą.

Ten sam interesant w towarzysztwie swego kierowcy napotkał p.Organistę ~~XXXX~~ Sobotkowskiego i przedstawił się mu jako dyrektor Wydziału do Spraw Wyznań z Gdańska mgr Edward Półbłocki, prosząc o skontaktowanie p.organisty ze mną, czego ten ostatni uczynić nie mógł, gdyż nie byłem do dyspozycji o takiej późniejszej godzinie.

Późrednio z rozmów i z okoliczności wynikało, że p.Półbłocki z Gdańska przyjechał do mnie z Felplina, by mi zakomunikować, iż Prezydent m.Gdyni i Wojewódzka zarządzą odprawianiem Mszy św. w Stoczni i w Porcie w Gdyni.

Stanisław Jastak
Ks.Jastak

Robotnicy!

Zapytajcie inicjatorów obecnych wydarzeń o nazwiska więźniów politycznych!

Zapytajcie o życiorysy zewnętrznych inspiratorów obecnych wydarzeń!

Zapytajcie do czego jesteście im potrzebni!

**Wojewódzki Komitet
Frontu Jedności Narodu
w Gdańsku**

Ulotka antystrajkowa

18.08 — poniedziałek

W SKP zorganizowano wybory do Komitetu Strajkowego. W Zarządzie Portu Gdynia zabarykadowano bramy. Przygotowywano się na dłuższy strajk.

Wolna Drukarnia Stoczni Gdynia rozpoczęła masowy druk ulotek, m.in. w odpowiedzi na rządowe ulotki wzywające do zakończenia strajku wypuszczono tysiące ulotek z hasłem „Wytrzymamy!!!”. W „Wieczorze Wybrzeża” opublikowano artykuł szkalujący strajkujących i kłamliwy w treści. Komitet Centralny PZPR uznał, że strajk w SKP w Gdyni przypomina kontrrewolucję i że tutaj sytuacja jest najbardziej dramatyczna.

Do SKP zgłosili się aktorzy Teatru Dramatycznego z Gdyni, którzy przygotowali specjalne przedstawienie dla strajkujących.

O 18-tej w SKP odprawiono Mszę św., a o 20-tej w radio i w telewizji wygłosił przemówienie I sekretarz KC PZPR Edward Gierek. W Gdyni przemówienie skwitowano gwizdami. W Stoczni Nauta wznoszono okrzyki „Nie pomożemy!”.

Tadeusz Pławiński

Henryk Mierzejewski został delegatem SKP do MKS

Komitet strajkowy: Mierzejewski, Kozicki, Gotner

W środku o. Ryba, bp Edward Śliwiński, o. Jan Kwiecień i o. Józef Krok

Port

CZŁONKOWIE KOMITETU
STRAJKOWEGO PRZY STOCZNI
Im. KOMUNY PARYSKIEJ w GDYNI

1	KOLOSZEJ ANIWEJ	VB	PRZEWODNICZĄCY
2	KRAJZE LEWEK	VB	<u>VICE PRZEWODNICZĄCY</u>
3	SUCHARSKI BRONISŁAW	VB	
4	MROZOWSKI ZBIGNIEW	VB	
5	KOZAK GAZDOWICZ	VB	
6	PIETRZYK HENRYK	VB	
7	RUSIAK FRACISZEK	VB	
8	KUCZYŃSKI WŁODZIMIERZ	VB	
9	BODHO BODLAN	VB	
10	FAWELEC WARSZYŃSKAN	VB	
11	LEDAŃ WŁADYSŁAW	VB	
12	ZARZECKI Czesław	VB	
13	PRZYBYŁEK WYDOR	VB	
14	NAWROCKI STANISŁAW	VB	
15	ZBATEK WIECZYSLAW	VB	
16	GRĘGÓRZEW WIECZYSLAW	VB	
17	STACHURA MARIAN	VB	
18	WOLNIAK HENRYK	VB	
19	TYCZKA MARIAN	VB	
20	WODZICZONSKI WOHAN	VB	
21	WIDZIECHCZAK JAN	VB	
22	ŚWIŁCZA JAN	VB	
23	WOLNIAK HENRYK	VB	
24	TYNIO TADEUSZ	VB	
25	KOZICKI ANDRZEJ	VB	
26	GAUSEKO WOTY	VB	
27	WELKE WIECZYSLAW	VB	
28	KRZYWICKI WIECZYSLAW	VB	
29	TASZCZYŃSKI FANIEL	VB	
30	BERENET TADEUSZ	VB	
31	SLESEROW ZYGMUNT	VB	
32	WAWRUSKO TADEUSZ	VB	
33	WONIEWSKI FANIEL	VB	
34	WAWRUSCZAK JAN	VB	
35	WYKŁĄCZEW WOTY	VB	
36	WIELEBIŃSKI HENRYK	VB	
37	ZAWODZAN JANUSZ	VB	
38	WROBNA GABRIEL	VB	
39	WOLNIOK HENRYK	VB	

OGRAZĄDZONO W SKP - GDYŃA
 311A 20.08.80

Żądania strajkujących załóg

zakładów pracy i przedsiębiorstw reprezentowanych przez Międzyszakładowy Komitet Strajkowy.

Międzyszakładowy Komitet Strajkowy reprezentuje załogi zakładów i instytucji których funkcjonowanie jest niezbędne społecznie.

Komitet ów ma na celu doprowadzić do rozmów które spełnią oczekiwania strajkujących załóg.

Jednym z pierwszych warunków rozpoczęcia rozmów jest odblokowanie wszystkich telefonów.

Żądania strajkujących załóg reprezentowanych przez Międzyszakładowy Komitet Strajkowy są następujące:

- akceptacja od partii i pracodawców Wolnych Związków Zawodowych wynikającej z ratyfikacji przez PRL Konwencji nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy dot. wolności związkowej.
- zagwarantowanie praw do strajku oraz bezpieczeństwa strajkującym oraz osobom wspomagającym.
- przestrzeżenie zagwarantowaną w Konstytucji PRL wolność słowa, druku i publikacji a tym samym nie represjonować niezależnych wydawnictw oraz udostępnić środki masowego przekazu dla przedstawicieli wszystkich wyznań.
- przywrócić do poprzednich praw :
 - ludzi zwolnionych z pracy po strajkach w 1970 i 1976r
 - studentów wydalonych z uczelni za przekonania
 - zwolnić więźniów politycznych i znieść represje za przekonania B. Zadrożyńskiego, Jana Kozłowskiego Marka Kozłowskiego
- podać w środkach masowego przekazu informacje o utworzeniu się Międzyszakładowego Komitetu Strajkowego i opublikować jego żądania.
- podjąć realne działania mającego na celu wyprowadzenie kraju z sytuacji kryzysowej przez :
 - a/ podanie do publicznej wiadomości pełnej informacji o sytuacji społeczno gospodarczej
 - b/ umożliwienie wszystkim środowiskom i warstwom społeczeństwa uczestniczenia w dyskusji nad programem reform .
- wypłacić wszystkim pracownikom biorących udział w strajku wynagrodzenie za okres strajku jak za urlop wypoczynkowy z funduszu Centralnej Rady Zw. Zaw.
- podnieść zasadnicze uposażenie każdego pracownika o 2.000zł na m-c jako rekompensatę dotychczasowego wzrostu cen.
- zagwarantować automatyczny wzrost płac równoległe do wzrostu cen i spadku wartości pieniądza.
- Realizować pełne zaopatrzenie rynku wewnętrznego a eksportować wyłącznie nadwyżki.
- wprowadzić na mięso i jego przetwory kartki - bony żywnościowego / do czasu wspanowania sytuacji na rynku/
- znieść ceny komercyjne i sprzedaż za dewisy w tzw. eksporcie wewnętrznym
- wprowadzić zasady doboru kadry kierowniczej na zasadach kwalifikacji a nie przynależności partyjnej , oraz znieść przywileje MO, SB, i aparatu partyjnego przez : a/ zrównanie zasobów rodzinnych
 - b/ zlikwidowanie specjalnych sprzedaży itd.
- wprowadzić emerytury po przepracowaniu 35 lat jednocześnie skracając wiek emerytalny kobiet do lat 50 lat mężczyzn do lat 55.
- zrównać renty i emerytury starego porządku do poziomu aktualnie wypłacanych.
- poprawić warunki pracy służby zdrowia co zapewnia pełną opiekę medyczną osobom pracującym .
- zapewnić odpowiednią ilość miejsc w żłobkach i przedszkolach dla dzieci i kobiet pracujących.
- wprowadzić urlop macierzyński płatny przez okres trzech lat na wychowanie dziecka
- skrócić okres wysekiwania na mieszkanie

Przemówienie radiowo-telewizyjne I sekretarza KC PZPR Edwarda Gierka

18 bm. przed kamerami TVP i mikrofonami PR przemówienie wygłosił I sekretarz KC PZPR Edward Gierek.

**SZANOWNI
OBYWATELE!
RODACY!**

Wydarzenia ostatnich tygodni, a zwłaszcza ostatnich dni przejmują nas wszystkich głęboka troska. Przerwy w pracy licznych zakładów, występujące kolejno w różnych regionach naruszają normalny bieg życia, dezorganizują produkcję, rodzą napięcie.

Trudno dziś wymienić wszystkie przyczyny, które wywołały obecne problemy gospodarcze i powstałe na tym tle niezadowolenie społeczne. Mówił o tym przed kilku dniami prezes Rady Ministrów. Chcę jednak z całą szczerością powiedzieć: mamy świadomość, że obok wielu czynników obiektywnych poważną rolę odegrały błędy w polityce gospodarczej.

Na wielu odcinkach praktyka rozmięła się z założeniami pogrudniowej po-

lityki partii. Nie zdołaliśmy w porę tego dostrzec i skutecznie temu przeciwdziałać. Musimy zatem powrócić do konsekwentnego przestrzegania linii VI Zjazdu. Zwrot ten już zapoczątkowaliśmy, co znalazło wyraz w uchwałach VIII Zjazdu, w konkretnych decyzjach gospodarczych dotyczących inwestycji, handlu zagranicznego, rolnictwa, jak również w podjętych zmianach personalnych. Nie uważamy tych kroków za wystarczające. Pójdziemy dalej. Wnioski w tej sprawie przedstawimy w krótkim czasie na posiedzeniu Komitetu Centralnego.

Rozumiemy zniecierpliwienie i złości ludzi pracy kłopotami dnia codziennego, niedostatkami w zaopatrzeniu, kolejkami przed sklepami, wzrostem kosztów utrzymania, nierytmicznością dostaw materiałów i surowców, brakiem postępu w organizacji produkcji i życia zbiorowego. Ale strajki nic tu nie zmieniają na lepsze. Odwrotnie, potęgują trudności w zaopatrzeniu i w produkcji.

Mieszkańcy Trójmiasta !!!

W związku z masową dezinformacją przedkładamy wam informacje o aktualnej sytuacji strajkowej

strajki trwają !

Aktualnie strajkuje ok.200 zakładów Trójmiasta, strajki są typu okupacyjnego. Został utworzony Międzyzakładowy Komitet Strajkowy z siedzibą w Gdańskiej Stoczni im. Lenina i on jest naszym jedynym przedstawicielem do rozmów z władzami.

Strajkowe Komitety Zakładowe utrzymują porządek w zakładach pracy.

Jest porządek, nie ma żadnych incydentów, możecie być spokojni o nas.

WYTRZYMAMY !!!

**MIĘDZYZAKŁADOWY KOMITET
STRAJKOWY**

Wolna drukarnia Stoczni GDYNIA

18.08.80 r.

19.08 — wtorek

W Trójmieście rozpoczęła działalność komisja rządowa Tadeusza Pyki, podejmując rozmowy ze strajkującymi zakładami, ale z pominięciem MKS. W Stoczni Komuny Paryskiej w Gdyni w odpowiedzi na to przygotowano i wydrukowano „Program Stoczni Gdynia”, wzywający do strajku powszechnego na terenie całego kraju. Wieczorem SKP została zarzucona ulotkami rządowymi z przemówieniem Gierka z poprzedniego dnia. Na placu strajkowym Kołodziej odczytał to przemówienie wplatając swoje komentarze. Przemówienie Gierka nie przemówiło do strajkujących.

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

OSWIADCZENIE MIĘDZYZAKŁADOWEGO KOMITETU STRAJKOWEGO

W piątek dn. 18 sierpnia do MKS dołączyło się ponad 170 nowych zakładów i przedsiębiorstw. Obecnie MKS reprezentuje 240 zakładów i liczbę tę wciąż wzrasta. Zakres działania MKS wyszedł już poza teren Trójmiasta i obejmuje również zakłady Przewozu Gdańskiego, Starogardu Gdańskiego, Elbląga i Torunia. We wszystkich prawie zakładach trwa strajk okupacyjny. Wyjątek stanowią te przedsiębiorstwa, których funkcjonowanie jest społecznie niezbędne. W szczególności MKS zabezpiecza pracę Służby Zdrowia, Wodociągów, Gazowni oraz przedsiębiorstw wytwarzających żywność. Możemy śmiało powiedzieć, że jesteśmy pierwszą autentyczną i wolną przedstawicielstwem przez pracowniczym w naszym kraju. Zakłada to na nas wielką odpowiedzialność wobec całego społeczeństwa. Naszym głównym celem jest utworzenie Wolnych Związków Zawodowych niezależnych od PZPR i pracodawców, bowiem tylko wówczas prawa i interesy pracowników mogą być skutecznie broniące.

Dopóki nie będziemy mieli Wolnych Związków Zawodowych jedyną metodą obrony naszych interesów pozostanie strajk, a jest to najbardziej kosztowna metoda społecznie metodą pertraktacji. Tylko Wolne Związki Zawodowe mogą zapewnić niezakłócone funkcjonowanie gospodarki narodowej i jednocześnie realizację postulatów pracowniczych.

Pierwszym krokiem na drodze do powstania Wolnych Związków Zawodowych jest oficjalne uznanie przez władze centralne Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego poprzez przybycie władz do Stoczni Gdańskiej i podjęcie z nią pertraktacji.

Komitety strajkowe wchodzące w skład MKS są gotowe do podjęcia pertraktacji z Dyrekcjami Zakładów lub Zjednoczeń w sprawach poprawy warunków pracy i podwyżki wynagrodzeń. Podkreślamy jednak, że wyniki tych pertraktacji nie ma wpływu na decyzję o zakończeniu strajku. Decyzja taka może być podjęta jedynie przez MKS po przeprowadzeniu rozmów z władzami centralnymi. W rozmowach tych musi MKS uzyskać gwarancje, które na trwałe chroniłyby zdobycze strajkowe.

Oczekujemy więc na przyjazd władz centralnych. Każdy dzień zwłoki będzie dowodem, że władze nie chcą przyznać prawa do autentycznego przedstawicielstwa ludzi pracy w Polsce.

W imieniu reprezentowanych załóg oświadczamy, że pragniemy jak najrybiej podjąć pracę, ale jako pełnoprawni obywatele będący rzeczywistymi właścicielami gospodarki zakładów pracy. Każdy dzień zwłoki to miliardowe straty dla naszej gospodarki ogarniętej kryzysem z winy kierownictwa. Walczymy o słuszną sprawę i zwyciężymy, z każdym dniem jest nas coraz więcej, a jedynie od władz zależy wielkość społecznych kosztów zwłoki.

Apelujemy jeszcze raz o rozwegę i odpowiedzialność.

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy z siedzibą w Stoczni Gdańskiej
Gdańsk, dn. 19 sierpnia 1980 r.

Wolna Drukarnia Stoczni Gdynie

MIESZKAŃCY TRÓJMIASTA!

Od czwartku, a więc już niemal od tygodnia, w Gdańsku, Gdyni i Sopocie przeżywamy dramatyczne dni pełne napięcia i niepokoju. Przerwały pracę załogi wielu zakładów przemysłowych ważnych nie tylko dla prawidłowego funkcjonowania całej gospodarki, ale także tych najistotniejszych dla życia miasta. Skutki tego odczuwamy wszyscy coraz dotkliwiej, a jeśli w najbliższym czasie nie zapanują rozważa i rozsądek – dokuczliwość wytworzonej sytuacji stanie się nie do zniesienia.

Niezależnie od trwających w wielu zakładach dyskusji, niezależnie od zgłaszania i stopniowego realizowania postulatów pracowniczych, MUSI przecież żyć miasto aby mogli żyć jego mieszkańcy. Także nasze dzieci, nasi najbliżsi, chorzy w szpitalach. Do tego niezbędne jest normalne funkcjonowanie tych służb komunalnych, tych gałęzi produkcji i transportu, które mają bezpośredni wpływ na pojawianie się w sklepach i na naszych stołach chleba i mleka, podstawowych artykułów spożywczych, przedmiotów niezbędnych nam na co dzień. Jeśli doprowadzimy do sytuacji krańcowej, wszystko to może stanąć pod znakiem zapytania i mimo największych czynionych obecnie wysiłków, miasta nie będą w stanie zabezpieczyć swym mieszkańcom nawet minimum tego co do codziennej egzystencji jest potrzebne. Nie ocknijmy się za późno, nie dopuśćmy aby nasze dzieci prosiły nas o chleb i szklanek mleka, a nad chorymi zawisła groźba braku szybkiej, skutecznej pomocy. Zrozumienie tych prostych przecież prawd to także wyraz dojrzałości obywatelskiej, którą w dramatycznych chwilach MUSIMY wykazać we własnym, najbardziej osobistym interesie.

W obecnej sytuacji dalsze przedłużanie i pogłębianie stanu napięcia może przynieść nieobliczalne i długotrwałe szkody społeczne. Uniknięcie ich zależy od Was. Przywróćmy naszym miastom atmosferę stabilności i spokoju o dzień jutrzejszy, atmosferę życia.

Prezydent miasta Gdańska — JERZY MŁYNARCZYK

Prezydent miasta Gdyni — JAN KRZECZKOWSKI

Prezydent miasta Sopotu — LECH ŚWIĄTKOWSKI

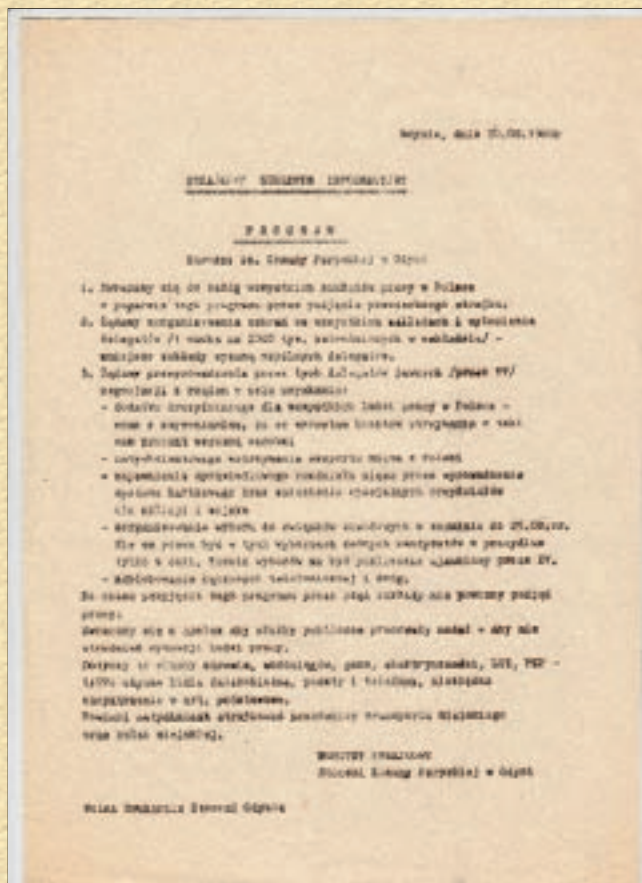
Gdańsk — Gdynia — Sopot, 19 sierpnia 1980 roku

20.08 — środa

Księdzu Jastakowi zakazano odprawiania mszy poza terenem jego parafii. Upoważnienie do odprawiania Mszy św. na terenie strajkujących zakładów w Gdyni otrzymał wyłącznie ks. Edward Ryba z parafii o.o. Redemptorystów, Matki Boskiej Bolesnej Nieustającej Pomocy z ul. Portowej. Jego homilie były równie płomienne i wspierające strajkujących, jak kazania ks. Jastaka. W SKP msze odprawiane były codziennie o godz. 17.

W SKP rozpoczęła działalność Poczta Strajkowa. W tym dniu po raz pierwszy pojawił się znak Poczty Strajkowej na kopertach i kartach.

Wieczorem Stocznia Komuny Paryskiej została otoczona przez radiowozy milicyjne i wozy opancerzone. W SKP ogłoszono alarm i przygotowano się do obrony. Najprawdopodobniej chodziło o likwidację Wolnej Drukarni Stoczni Gdynia. Oświetlono całą stocznię, przygotowano się do obrony, co powstrzymało atak.

Program SKP

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

ŻĄDANIA STRAJKUJĄCYCH ZAŁÓG

zakładów pracy i przedsiębiorstw reprezentowanych przez
Międz Zakładowy Komitet Strajkowy

Międz Zakładowy Komitet Strajkowy reprezentuje również załogi zakładów pracy i instytucji, których funkcjonowanie jest niezbędne społecznie. Komitet ów ma na celu doprowadzić do rozmów, które spełnią oczekiwania strajkujących załóg.

Jednym z pierwszych warunków rozpoczęcia rozmów jest odblokowanie wszystkich telefonów.

Żądania strajkujących załóg reprezentowanych przez Międz Zakładowy Komitet Strajkowy są następujące:

- 1 Akceptacja niezależnych od partii i pracodawców wolnych związków zawodowych, wynikająca z ratyfikowanej przez PRL Konwencji nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej wolności związkowych.
- 2 Zagwarantowanie prawa do strajku oraz bezpieczeństwa strajkującym i osobom wspomagającym.
- 3 Przestrzegać zagwarantowaną w Konstytucji PRL wolność słowa, [druku i publikacji, a tym samym nie represjonować niezależnych wydawnictw oraz udostępnić środki masowego przekazu dla przedstawicieli wszystkich wyznań.
- 4 a. Przywrócić do poprzednich praw:
 - ludzi zwolnionych z pracy po strajkach w 1970 i 1976 r.
 - studentów wydalonych z uczelni za przekonania.
- b. Uwolnić wszystkich więźniów politycznych (w tym Edmunda Zadrożyńskiego, Jana Kozłowskiego i Marka Kozłowskiego).
- c. Znieść represje za przekonania.
- 5 Podać w środkach masowego przekazu informację o utworzeniu się Międz Zakładowego Komitetu Strajkowego oraz opublikować jego żądania.
- 6 Podjąć realne działania mające na celu wyprowadzenie kraju z sytuacji kryzysowej poprzez:
 - a. podawanie do publicznej wiadomości pełnej informacji o sytuacji społeczno - gosp.
 - b. umożliwienie wszystkim środowiskom i warstwom społecznym uczestniczenia w dyskusji nad programem reform .
- 7 Wypłacić wszystkim pracownikom biorącym udział w strajku wynagrodzenie za okres strajku jak za urlop wypoczynkowy z funduszu CRZZ.
- 8 Podnieść wynagrodzenie zasadnicze każdego pracownika o 2000 zł na miesiąc jako rekompensatę dotychczasowego wzrostu cen .
- 9 Zagwarantować automatyczny wzrost płac równoległe do wzrostu cen i spadku wartości pieniądza .
- 10 Realizować pełne zaopatrzenie rynku wewnętrznego w artykuły żywnościowe a eksportować tylko i wyłącznie nadwyżki .
- 11 Znieść ceny komercyjne oraz sprzedaż za dewizy w tzw . eksporcie wewnętrznym .
- 12 Wprowadzić zasady doboru kadry kierowniczej na zasadach kwalifikacji a nie przynależności partyjnej, oraz znieść przywileje MO, SB i aparatu partyjnego poprzez:
 - zrównanie zasiłków rodzinnych
 - zlikwidowanie specjalnych sprzedaży itp.

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

„ZADANIA STRAJKUJĄCYCH ZAŁÓG

XX. Zadanie pracy i przedmiotowe reprezentowanych przez
Międzyzakładowy Komitet Strajkowy

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy reprezentuje również załogi zakładów pracy i
instytucji, których funkcjonowanie jest niezbędne społecznie. Komitet ów ma za cel
doprowadzić do rozwiązań, które spełnią oczekiwania strajkujących załóg.

- 13 Wprowadzić na mięso i przetwory kartki - boni żywnościowe (do czasu
opracowania sytuacji na rynku).
- 14 Obniżyć wiek emerytalny dla kobiet do 55 lat a dla mężczyzn do lat 60 lub
zrównoczenia w PRL 30 lat dla kobiet i 35 lat dla mężczyzn bez względu
na wiek.
- 15 Zrównać renty i emerytury starego portfela do poziomu aktualnie
wypłacanych.
- 16 Poprawić warunki pracy Służby Zdrowia, co zapewni pełną opiekę
medyczną osobom pracującym.
- 17 Zapewnić odpowiednią ilość miejsc w żłobkach i przedszkolach dla
dzieci kobiet pracujących.
- 18 Wprowadzić urlop macierzyński płatny przez okres trzech lat
na wychowanie dziecka.
- 19 Skrócić czas oczekiwania na mieszkanie.
- 20 Podnieść diety z 40 zł do 100 zł i dodatek za rozłąkę.
- 21 Wprowadzić wszystkie soboty wolne od pracy. Pracownikom w ruchu
ciągłym i systemie 4 - ra brygadowym - brak wolnych sobót
zrekompensować zwiększonym wymiarem urlopu wypoczynkowego lub
innymi płatnymi dniami wolnymi od pracy.

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy

Gdańsk dnia 20.08.1980 r.

Wolna drukarnia Stocznia Gdynia

O Ś W I A D C Z E N I E

MIEDZYZAKŁADOWEGO KOMITETU STRAJKOWEGO / składającego się z 505 osób, reprezentującego 304 strajkujące Załogi Wybrzeża z siedzibą w Stoczni Gdańskiej./.

Pierwszy punkt naszych postulatów ma znaczenia kluczowe. Bez niezależnych Związków Zawodowych wszystkie inne postulaty mogą być przekreślone w przyszłości. Nie raz już tak bywało w krótkiej historii PRL-u. Oficjalne związki zawodowe nie tylko nie broniły i nie bronią naszych praw i interesów, ale przejawiają w stosunku do staszkowej akcji strajkowej większą wrogość niż czynnik partyjno-rządowe. Najostrzej o akcji strajkowej wypowiedział się p. Szydłak - Przewodniczący CRZZ - ten, który sam uważa się za rzecznika interesów pracowniczych i reprezentuje Instytucję ponoszącą główną winę za stan ostatnich dni w Kraju.

Jan Szydłak w swoim ostatnim oświadczeniu na spotkaniu z tzw. aktywem woj. Gdańskiego - 14 przedstawicielami rad zakładowych, co stanowiło utankowy procent istniejących rad, nie uważał za wskazane poddać krytyce dotychczasową postawę CRZZ, Zarządu Gł., CRZZ. Nie wykazał nawet tak skromnej samokrytyki jak rzecznicy partii i rządu. Nasz strajk określił jako przejaw wrogich sił i terror. Jego słowa są słowami groźby, "Nie oddamy władzy, niepodzielimy się władzą" - mówi p. Szydłak. Mówiąc to informuje opinię publiczną, że chce być naszym reprezentantem bez naszej zgody. Nasz mandat jest dla niego bez znaczenia.

MKS i strajkujące załogi nie mogą przejść obojętnie wobec takiego oficjalnego stanowiska CRZZ i uważa za konieczne udzielenie na nie odpowiedzi. Taką właśnie odpowiedzią jest decyzja wszystkich delegatów strajkujących załóg skupionych w MKS o wystąpienie z partyjno-rządowych związków zawodowych, podjęta na posiedzeniu w dniu dzisiejszym o godzinie 10²⁰.

Nasz strajk cieszy się poparciem i sympatią całego kraju i przodujących krajów świata, bo żądania przedstawione w 21 punktach są głęboko ludzkie i humanitarne. Czują to dobrze strajkujące załogi i społeczeństwo i to dodają siły, aby wytrwać w słusznym postanowieniu. Robotnicy walczą nie o ochłap dla siebie, ale jak głosi hasło: "O sprawiedliwość dla całej Ojczyzny".

Musimy przeciwstawić się podejmowanym przez lokalne i resortowe władze próbom rozbięcia naszego ruchu strajkowego. Jesteśmy godnymi spadkobiercami słów: "Człowiek rodzi się i żyje wolnym".

Tylko jedność jest naszą siłą. MKS podjął również na posiedzeniu 20 km. następującą uchwałę:

Komitety strajkowe poszczególnych zakładów nie powinny prowadzić żadnych rozmów z władzami państwowymi, których przedmiotem byłyby nasze wspólne postulaty.

Do komitetów strajkowych należy utrzymanie gotowości do podjęcia pracy, co nastąpi po spełnieniu naszych żądań i postulatów, o czym wszystkie załogi w odpowiednim czasie powiadomi MKS. Rozmowy w sprawie przekazanych władzom partyjno-rządowym żądań i postulatów ujętych w 21 punktach, w imieniu strajkujących załóg będzie prowadził z pełnomocnikiem Rządu PRL Miedz Zakładowy Komitet Strajkowy.

Wzywaliśmy i nadal wzywamy rzecznika rządowego do podjęcia tych rozmów.

Opiśnianie chwili podjęcia tych rozmów jest odcinaniem własnych korzeni!

Byliśmy gotowi do podjęcia rozmów już w sobotę 16 km. MKS jest jedynym gwarantem spełnienia robotniczych żądań przez Rząd PRL.

MIEDZYZAKŁADOWY KOMITET STRAJKOWY

Wolna Drukarnia Stoczni Gdynia 20.06.1980

21.08 — czwartek

Wśród gdyńskich zakładów strajkujących zapanowało duże napięcie. Atak sił milicyjnych był spodziewany w każdej chwili. W Zarządzie Portu Gdynia zabarykadowano wszystkie bramy, strajkowa służba porządkowa uzbrajała się w łomy, kable... Nerwową atmosferę podgrzewały oszczercze i kłamliwe artykuły w prasie trójmiejskiej. Jednocześnie do strajku przyłączało się coraz więcej zakładów. Z Gdyni np. Morski Instytut Rybacki, Teatr Muzyczny, Radmor, MORS...

W związku z oszczerstwami prasowymi Komitet Strajkowy SKP zaprosił delegację władz wojewódzkich do stoczni, aby na miejscu przekonali się o panującym tu porządku i nastrojach. Przybyli m.in. I sekretarz KW PZPR — Tadeusz Fiszbach i minister przemysłu ciężkiego — Andrzej Jedynek. Komitet Strajkowy nie podejmował jednak żadnych negocjacji czy rozmów na temat postulatów, wskazując, że tylko MKS jest reprezentantem strajkujących.

SKP — spotkanie komitetu strajkowego z delegacją reżimową

Ulotka: do strajku przystąpiły kolejne zakłady

Mieszkańcy Trójmiasta !!!

W związku z masową dezinformacją przedkładamy wam informacje o aktualnej sytuacji strajkowej

strajki trwają !

Aktualnie strajkuje ok. 300 zakładów Trójmiasta, strajki są typu ekspansyjnego. Został utworzony Międzyzakładowy Komitet Strajkowy z siedzibą w Gdańskiej Stoczni im. Lenina i on jest naszym jedynym przedstawicielem do rozmów z władzami.

Strajkowe Komitety Zakładowe utrzymują porządek w zakładach pracy.

Jest porządek, ale ma żadnych przyznań, możecie być spokojni z nas.

WYTRZYMAMY !!!

MIĘDYZAKŁADOWY KOMITET STRAJKOWY

Plac dokonań Stoczni Gdynia
21.08.82 r.

**Spotkanie
w Stoczni im. Komuny Paryskiej
w Gdyni**

W dniu wczorajszym I sekretarz KW PZPR w Gdańsku Tadeusz Fiszbach oraz minister przemysłu ciężkiego i maszyn rolniczych Andrzej Jedynek przybyli do Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni.

W czasie spotkania z komitetem strajkowym załogi stoczni przeprowadzono rozmowę na temat aktualnej sytuacji. Złożyły się na nią informacje oraz odpowiedzi na pytania dotyczące spraw szczególnie nurtujących stoczniowców i będących przedmiotem działań Komisji Rządowej i władz wojewódzkich.

W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele dykcji stoczni i Komitetu Zakładowego PZPR.

Pracownicy Radmoru i MORS-u opracowali urządzenia do podsłuchu radiowego milicji. Wykorzystując system łączności radiowej używanej na statkach przystosowali urządzenia do bezpośredniego nasłuchu obrad na Sali BHP w Stoczni Gdańskiej.

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

ŻĄDANIA STRAJKUJĄCYCH ZAŁÓG

zakładów pracy i przedsiębiorstw reprezentowanych przez
Międzyzakładowy Komitet Strajkowy

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy reprezentuje również załogi zakładów pracy i instytucji, których funkcjonowanie jest niezbędne społecznie. Komitet ów ma na celu doprowadzić do rozmów, które spełnią oczekiwania strajkujących załóg.

Jednym z pierwszych warunków rozpoczęcia rozmów jest odblokowanie wszystkich telefonów.

Żądania strajkujących załóg reprezentowanych przez Międzyzakładowy Komitet Strajkowy są następujące:

1. Akceptacja niezależnych od partii i pracodawców wolnych związków zawodowych, wynikająca z ratyfikowanej przez PRL Konwencji nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej wolności związkowych.
2. Zagwarantowanie prawa do strajku oraz bezpieczeństwa strajkującym i osobom wspomagającym.
3. Przestrzeganie zagwarantowaną w Konstytucji PRL wolność słowa, druku i publikacji, a tym samym nie represjonować niezależnych wydawnictw oraz udostępnić środki masowego przekazu dla przedstawicieli wszystkich wyznań.
4. a) Przywrócić do poprzednich praw:
 - ludzi zwolnionych z pracy po strajkach w 1970 i 1976 r.
 - studentów wydorzonych z uczelni za przekonania.
- b) Uwolnić wszystkich więźniów politycznych (w tym Edmunda Zdrożyńskiego, Jana Kozłowskiego i Marka Kozłowskiego).
- c) Znieść represje za przekonania.
5. Podać w środkach masowego przekazu informację o utworzeniu się Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego oraz opublikować jego żądania.
6. Podjąć realne działania mające na celu wyprowadzenie kraju z sytuacji kryzysowej poprzez:
 - a) poświadczenie do publicznej wiadomości pełnej informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej
 - b) umożliwienie wszystkim środowiskom i warstwom społecznym uczestniczenia w dyskusji nad programem reform.
7. Wypłacić wszystkim pracownikom biorącym udział w strajku wynagrodzenie za okres strajku jak za urlop wypoczynkowy z funduszu CRZZ.
8. Podnieść wynagrodzenie zasadnicze każdego pracownika o 2000 zł na miesiąc jako rekompensatę dotychczasowego wzrostu cen.
9. Zagwarantować automatyczny wzrost płac równoległy do wzrostu cen i spadku wartości pieniądza.
10. Realizować pełne zaopatrzenie rynku wewnętrznego w artykuły żywnościowe a eksportować tylko i wyłącznie nadwyżki
11. Znieść ceny komercyjne oraz sprzedaż za dewizy w tzw. eksporcie wewnętrznym.
12. Wprowadzić zasady doboru kadry kierowniczej na zasadach kwalifikacji a nie przynależności partyjnej oraz znieść przywileje MO, SB i aparatu partyjnego poprzez:
 - zrównanie pensji rodzinnych
 - zlikwidowanie specjalnych sprzedarzy, itp.
13. Wprowadzić na mięso i przetwory kurki - bony żywnościowe (do czasu opamiętania sytuacji na rynku).
14. Obniżyć wiek emerytalny dla kobiet do 50 lat a dla mężczyzn do lat 55 lub przepracowanie w PRL 50 lat dla kobiet i 55 lat dla mężczyzn bez względu na wiek.
15. Zrównać renty i emerytury starego portfela do poziomu aktualnie wypłacanych.
16. Poprawić warunki pracy Służby Zdrowia, co zapewni pełną opiekę medyczną osobom pracującym.
17. Zapewnić odpowiednią ilość miejsc w żłobkach i przedszkolach dla dzieci kobiet pracujących.
18. Wprowadzić urlop macierzyński płatny przez okres trzech lat na wychowanie dziecka.
19. Skrócić czas oczekiwania na mieszkanie.
20. Podnieść diety z 40 zł do 100 zł i dodatek za rozłąkę.
21. Wprowadzić wszystkie soboty wolne od pracy. Pracownikom w ruchu ciągłym i systemie 4-brygadowym brak wolnych sobót rekompensować zwiększonym wymiarem urlopu wypoczynkowego lub innymi płatnymi dniami wolnymi od pracy.

Wolna drukarnia Strajku Gdania
druk bezpłatny

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy

Gdańsk, dnia 22 sierpnia 1976 r.

S T R A J K O W Y B I U L E T Y N I N F O R M A C Y J N Y
= = = = =

O S W I A D C Z E N I E
= = = = =

MIEDZYzakładowy KOMITET STRAJKOWY /MKS/
z siedzibą w Stoczni Gdańskiej

W związku z nasileniem się fałszywą i prowokacyjną propa-
gandą prowadzoną przez oficjalne czynniki, MKS uważa za stosowne stwierdzić
co następuje: świat pracy nie jest zaskoczony niegodziwymi metodami wal-
ki psychologicznej prowadzonej przez oficjalne czynniki skierowanej do
wywołania fermentu i wprowadzenia w błąd opinii publicznej. Kolportowane
pisma ulotne o zakłamanej sytuacji pracy treści są jednoznacznie potępia-
ne przez całe społeczeństwo. Wszyscy wiedzą że celowo i prowokacyjnie
zwleka się z podjęciem rozmów. Przez to władze jeszcze raz odkrywają
swoje prawdziwe oblicze. Klasa robotnicza i wszyscy ludzie pracy nigdy
nie zawiedli i nigdy nie zawiodą. Dziś dają temu wspaniały dowód poprzez
swoją mądrość polityczną, zdyscyplinowanie i gorące pragnienie dobra dla
całego narodu. MKS reprezentując wszystkie zakłady jeszcze raz wzywa wła-
dze do podjęcia rozmów. Celem spełnienia żądań skierowanych do Komisji
rządowej, złożonych na piśmie w dniu 18.08.1980r. przez delegację MKS na
rękę wojewody Gdańskiego prof. Jerzego Kołodziejewskiego. Tylko uczciwy i
demokratycznie prowadzony dialog może zakończyć strajk. Tylko podporząd-
kowanie się woli mas pracujących przez spełnienie żądań wysuniętych
przez te masy zapewnić może normalne życie w naszym kraju. Zakłogi straj-
kujące nie rozbijają jedności narodu polskiego i nie działają na szkodę
państwa polskiego. Jeżeli władze chcą się o tym przekonać to niech przyjdą
do strajkujących zakładów, niech zapoznają się z uchwałami MKS który je
reprezentuje. Prawdy należy szukać tu a nie w budynku Wojewódzkiej Rady
Narodowej. Zakłoga Stoczni Gdańskiej, której zakład jest siedzibą MKS
gwarantuje pełne bezpieczeństwo delegacji rządowej na swoim terenie
w czasie rozmów. Podobne gwarancje składa MKS.

Podpisał

Międz Zakładowy Komitet Strajkowy

/druk bezpłatny/

Gdańsk, dnia 21.08.1980r.

Wolna drukarnia Stoczni Gdynia

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

Dnia 21 sierpnia 1980 roku niżej podpisani członkowie Oddziału Gdańskiego Związku Literatów Polskich oraz Koła Młodych przy Oddziale Gdańskim ZLP zabrali się do odwołania sytuacji powstałej w Gdańsku, na Pomorzu Gdańskim i w szeregu miast wzdłuż wybrzeża od Szczecina po Elbląg.

Uważamy za swój obywatelski obowiązek, wzmocniony odpowiedzialnością moralną pisaną, przedstawić społeczeństwu nasz pogląd na sposoby postępowania celem zapobieżenia fizycznemu wybuchowi wrogości, celem powstrzymania stron od stosowania jakiegokolwiek represji teraz i w przyszłości, celem przyspieszenia stopniowego powrotu społeczeństwa do życia w normalnych warunkach i rozwiązywania jego problemów. Z powodu odcięcia telekomunikacyjnego Gdańska od głębi kraju nie możemy się porozumieć z Zarządem Głównym Związku Literatów Polskich w Warszawie dla wymiany zdań i nakłonienia najwyższej Instancji Związku do zabrania głosu, tym bardziej więc odczuwamy ciężący na nas obowiązek publicznego wystąpienia z powszechnym apelem o

spokój, ład, nie uciekanie się do siły lub gróźb jej użycia przez kogokolwiek.

Z apelem tym zwracamy się do władz politycznych, do strajkujących z Międzyzakładowym Komitetem Strajkowym na czele, obradującym na terenie Stoczni Gdańskiej, do całego społeczeństwa wyżej wymienionych obszarów.

Wyrażamy najgłębsze przeświadczenia, że nie należy nadużywać argumentu polskiej racji stanu przy rozstrzyganiu bolesnych problemów wewnętrznych kraju. Zarazem za jego pomocą chroniąc interesy tych, którzy są odpowiedzialni za obecną sytuację w Polsce.

Strajkujący nie wysuwają i - jesteśmy o tym przekonani - nie będą wysuwali żądań zagrażających bezpieczeństwu Polski, jak zniani w systemie państwowym środkami niedemokratycznymi, osłabienie sojuszu ze Związkiem Radzieckim, uniejszenie obronności Układu Warszawskiego.

Konieczne jest dokonanie głębokich reform w państwie drogą ewolucji zabezpieczoną i kontrolowaną, a zatem rozpoczynanej już zaraz z podaniem do publicznej i wiążącej wiadomości wiarygodnych środków gwarantujących jej konsekwentne przeprowadzenie wtedy, gdy niebezpieczeństwo bezpośredniego konfliktu minie.

Takim środkiem jest, w naszym przekonaniu, utworzenie nowych związków zawodowych posiadających samodzielną pozycję wobec instytucji partyjno - państwowych, związków, których władze będą wybierane przez pracowników bez jakiegokolwiek nacisku ze strony tych instytucji.

Środkiem takim jest także odnowa całego systemu przedstawicielskiego z sejmem na czele, polegająca na wyłanianiu przedstawicieli społeczeństwa na drodze prawdziwego wyboru.

Jest nim otwarta odpowiedzialność przed społeczeństwem osób sprawujących władzę za ich czyny. Żądanie tej odpowiedzialności jest w sposób istotny uzasadnione tym, że nie została ujawniona prawda o okolicznościach, które doprowadziły do tragedii w grudniu 1970 r., i o ludziach, którzy wtedy wydawali decyzje.

W tej chwili najważniejsze jest podjęcie przez władze konkretnych rozmów z Międzyzakładowym Komitetem Strajkowym, jako wyraz uszanowania dla moralnej wartości konsolidacji strajkujących. Chodzi o najszybsze przywrócenie normalnych warunków życia i pracy.

Na czoło, jako pilną sprawę wielkiego znaczenia wysunąć trzeba dwa postulaty:
1. anulowanie dekretu o urzędzie kontroli prasy, publikacji, widowisk i zastąpienie go ustawą sejmową ograniczającą cenzurę do najistotniejszych elementów bezpieczeństwa państwa i jego miejsca w układzie międzynarodowym,
2. pełne przestrzeganie prawa do publikowania dla wszystkich pisarzy i całokształt swobody poruszania się po kraju i wyjazdu za granicę. Realizacja tych postulatów będzie miała uzdrawiający wpływ zarówno na kulturę polityczną społeczeństwa, jak też na rozwój twórczości artystycznej, w tym uprawianej przez nas twórczości pisarskiej.

Pełni szacunku dla odwagi robotników zwracamy się do najszerszych kręgów inteligencji polskiej, do literatów, do dziennikarzy, na których teraz spoczywa szczególnie ważny obowiązek rzetelnego informowania społeczeństwa, do artystów, do ludzi nauki i techniki o przyłączenie się do naszego wystąpienia.

Gdańsk, dnia 21 sierpnia 1980 r.

Podpisali

Lech Bądkowski, Stanisław Załuski, Stanisław Dąbrowski, Zbigniew Jankowski, Mieczysław

Andrzej Kołodziej i Anna Walentynowicz w MKS

Andrzej Kołodziej w MKS

22.08 – piątek

Dzięki podsłuchom telefonicznym strajkujący pozyskali informację o przygotowywanym ataku na Wolną Drukarnię Stoczni Gdynia. Ogłoszono alarm i przygotowywano się do obrony.

Kołodzieja, coraz bardziej zaangażowanego w prace MKS w Gdańsku, na terenie SKP zaczął zastępować Tadeusz Pławiński.

Wolna Drukarnia Stoczni Gdyni pracowała pełną parą pod kierownictwem Andrzeja Butkiewicza. Największym problemem było przetrzymywanie ulotek i biuletynów do Gdańska. Droga Gdynia – Gdańsk był nieustannie patrolowana. Nie wszystkie transporty docierały do Stoczni Gdańskiej. W Gdyni próbowano wykorzystać do tego nawet drogę morską przy pomocy holownika, rozważano też wykorzystanie balonów wypełnionych helem.

Słuchacze RWE w Naucie

Stocznia Komuny Paryskiej

Spokojny sen stoczniovców Nauty

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

ŻĄDANIA STRAJKUJĄCYCH ZAŁÓG

zakładów pracy i przedsiębiorstw reprezentowanych przez
Międzyzakładowy Komitet Strajkowy

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy reprezentuje również załogi zakładów pracy i instytucji, których funkcjonowanie jest niezbędne społecznie. Komitet ów ma na celu doprowadzić do rozmów, które spełnią oczekiwania strajkujących załóg.

Jednym z pierwszych warunków rozpoczęcia rozmów jest odblokowanie wszystkich telefonów.

Żądania strajkujących załóg reprezentowanych przez Międzyzakładowy Komitet Strajkowy są następujące:

1. Akceptacja niezależnych od partii i pracodawców wolnych związków zawodowych, wynikająca z ratyfikowanej przez PRL Konwencji nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej wolności związkowych.
2. Zagwarantowanie prawa do strajku oraz bezpieczeństwa strajkującym i osobom wspomagającym.
3. Przestrzeganie zagwarantowaną w Konstytucji PRL wolność słowa, druku i publikacji, a tym samym nie represjonować niezależnych wydawnictw oraz udostępnić środki masowego przekazu dla przedstawicieli wszystkich wyznań.
4. a) Przywrócić do poprzednich praw:
 - ludzi zwolnionych z pracy po strajkach w 1970 i 1976 r.
 - studentów wydorzonych z uczelni za przekonania.
- b) Uwolnić wszystkich więźniów politycznych (w tym Edmunda Zdrożyńskiego, Jana Kozłowskiego i Marka Kozłowskiego).
- c) Znieść represje za przekonania.
5. Podać w środkach masowego przekazu informację o utworzeniu się Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego oraz opublikować jego żądania.
6. Podjąć realne działania mające na celu wyprowadzenie kraju z sytuacji kryzysowej poprzez:
 - a) poświadczenie do publicznej wiadomości pełnej informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej
 - b) umożliwienie wszystkim środowiskom i warstwom społecznym uczestniczenia w dyskusji nad programem reform.
7. Wypłacić wszystkim pracownikom biorącym udział w strajku wynagrodzenie za okres strajku jak za urlop wypoczynkowy z funduszu CRZZ.
8. Podnieść wynagrodzenie zasadnicze każdego pracownika o 2000 zł na miesiąc jako rekompensatę dotychczasowego wzrostu cen.
9. Zagwarantować automatyczny wzrost płac równoległy do wzrostu cen i spadku wartości pieniądza.
10. Realizować pełne zaopatrzenie rynku wewnętrznego w artykuły żywnościowe a eksportować tylko i wyłącznie nadwyżki
11. Znieść ceny komercyjne oraz sprzedaż za dewizy w tzw. eksporcie wewnętrznym.
12. Wprowadzić zasady doboru kadry kierowniczej na zasadach kwalifikacji a nie przynależności partyjnej oraz znieść przywileje MO, SB i aparatu partyjnego poprzez:
 - zrównanie pensji rodzinnych
 - zlikwidowanie specjalnych sprzedarzy, itp.
13. Wprowadzić na mięso i przetwory kurki - bony żywnościowe (do czasu opamiętania sytuacji na rynku).
14. Obniżyć wiek emerytalny dla kobiet do 50 lat a dla mężczyzn do lat 55 lub przepracowanie w PRL 50 lat dla kobiet i 55 lat dla mężczyzn bez względu na wiek.
15. Zrównać renty i emerytury starego portfela do poziomu aktualnie wypłacanych.
16. Poprawić warunki pracy Służby Zdrowia, co zapewni pełną opiekę medyczną osobom pracującym.
17. Zapewnić odpowiednią ilość miejsc w żłobkach i przedszkolach dla dzieci kobiet pracujących.
18. Wprowadzić urlop macierzyński płatny przez okres trzech lat na wychowanie dziecka.
19. Skrócić czas oczekiwania na mieszkanie.
20. Podnieść diety z 40 zł do 100 zł i dodatek za rozłąkę.
21. Wprowadzić wszystkie soboty wolne od pracy. Pracownikom w ruchu ciągłym i systemie 4-brygadowym brak wolnych sobót rekompensować zwiększonym wymiarem urlopu wypoczynkowego lub innymi płatnymi dniami wolnymi od pracy.

Młoda drukarnia Srebrna Gdyma
druk bezpłatny

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy

Gdańsk, dnia 22 sierpnia 1976 r.

Listę postulatów drukowano każdego dnia

Konwersatorium "Doświadczenie i Przyszłość"
OD CZEGO ZACZĄĆ

Latem 1980 roku podniosła się w Polsce potężna fala strajków, które objęła liczne wielkie i małe zakłady przemysłowe, transport, komunikację miejską i usługi, dała się także odczuć w rolnictwie. Stan napięcia, jaki obecnie panuje w kraju, spowodowany upartym, a krótkowzrocznym odwiekaniem przez władze niezbędnych reform we wszystkich dziedzinach życia publicznego, odnawianiem społeczeństwu należnego mu prawa decydowania o jego najistotniejszych sprawach, osiągnął poziom zapalny i nieć może fatalna skutki dla całego narodu. Dzisiejsze wystąpienie społeczeństwa, a przede wszystkim robotników Wybrzeża dowodzą, że nie można już dłużej uprawiać polityki w naszym kraju w taki sposób, w jaki to czyniono do tej pory. Nikt nie powinien się łudzić, że wystąpienia mają tylko charakter ekonomiczny. Stanowią one votum nieufności zarówno wobec sposobów zarządzania gospodarką, jak bardziej ogólnych zasad, na jakich władza opiera swe stosunki ze społeczeństwem. Fałszywe i szkodliwe jest przedstawianie wszelkiej krytyki działań władzy jako wystąpienia przeciwko podstawom ustroju; zarzucanie klasie robotniczej, że jest niedojrzała, czy też ulega wpływom sił antysocjalistycznych. Brak autentycznych instytucji, w których może się wyrażać życie publiczne, unieemożliwia rzeczywistej dyskusji, przedstawiania i uzgadniania poglądów, wszystko to sprawia, że obecne formy wystąpień, a więc strajki, stały się jedynymi dostępnymi dla klasy robotniczej środkami wypowiedzi. Odpowiedzialność za tożę tak się stało, spada zatem wyłącznie na władzę. Ich dziełem jest obecny kryzys polityczny, którego narastaniu można było zapobiec. Nawet dzisiaj próbuje się pod różnymi pozorami unikać bezpośrednich rozmów z autentycznymi reprezentantami robotników/np. MKS na Wybrzeżu/. Próbuje się też manipulować informacjami w sposób wzmagający napięcie. Tak się złożyło, że grono ludzi, których troska obywatelska skupiła w naszym Konwersatorium, wielokrotnie ostrzegano przed konsekwencjami nie liczenia się z faktami i lekceważenia aspiracji społeczeństwa. Na oba dokumenty Konwersatorium "Doświadczenia i Przyszłość" /O stanie Rzeczypospolitej i drogach wiodących do jej naprawy" oraz "Jak z tego wyjść"/złożyły się wypowiedzi ankietowe stu kilkudziesięciu ludzi różnych specjalności pracy umysłowej/w tym około 30% członków partii/, którzy formułowali propozycje i zalecenia uwzględniające obiektywne przesłanki co do położenia Polski i jej stosunków politycznych. Dotychczasowe dyskusje nad tymi dokumentami potwierdzają opinię, że proponowane przez uczestników ankiet rozwiązania są społecznie niezbędne i politycznie możliwe. Upoważnia nas to do stwierdzenia, że nie ma dziś czasu na dalsze odwiekanie zasadniczych zmian i reform. Według uczestników ankiet D i P połączny one objąć w pierwszej kolejności: a/ przedstawienie narodowi pełną prawdę o jego sytuacji oraz całkowitą zmianę sposobu informowania i prowadzenie dialogu ze społeczeństwem.

b/ uznanie konieczności daleko idących zmian w całości kształcie stosunków władzy ze społeczeństwem a zwłaszcza w dziedzinach:

- stosunków z klasą robotniczą, co ma objąć uznanie prawa robotników do formowania autentycznej własnej reprezentacji zawodowej i prawa do strajku;
- stosunków ze wsią, co musi dotyczyć przede wszystkim równouprawnienia wsi rolnictwa rodzinnego w strukturze gospodarczej oraz zapewnienia rozwoju samorządności wsi.
- stosunków z ogółem ludzi wierzących, co musi objąć rzeczywiste przekroczenie ich dyskryminacji w sferze swobód religijnych.
- stosunków z bezpartyjnymi obywatelami kraju co musi objąć uznanie i równouprawnienie i przedstawienie gwarancji ich autentycznego współuczestnictwa w politycznych, społecznych i gospodarczych decyzjach i działaniach
- stosunków z inteligencją, światem nauki i kultury, co musi objąć zwłaszcza zasadnicze ograniczenia i ustawowe uformowanie uprawnień cenzury.
- stosunków wewnątrzpartyjnych, co wyrażać się musi w ich rzeczywistej demokratyzacji, likwidacji przywilejów i wprowadzeniu jawności.

c/ uznanie konieczności uregulowania i przebudowy porządku prawnego dla zapewnienia praworządności, równości wobec prawa, autentycznej

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

K O M U N I K A T

Gdańsk, dn. 22.08.1980 r.
godz. 23.50

Prezydium Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego podaje do wiadomości -dnia 22 bm. w godzinach wieczornych delegacja Prezydium MKS udała się do ~~xxx~~ Przewodniczącego Komisji Rządowej, do v-ce Prezesa Rady Ministrów Jagielskiego i doręczyła mu oświadczenie o treści następującej:
"Międzyzakładowy Komitet Strajkowy raz jeszcze powiadamia delegację rządową pod przewodnictwem v-ce Prezesa Rady Ministrów, że jest gotów do podjęcia rozmów na temat postulatów ujętych w naszej 21-o punktowej liście - mogących doprowadzić do zakończenia strajku!"

Ob. v-ce Prezes Rady Ministrów przyjął delegację i na piśmie potwierdził odbiór oświadczenia Prezydium Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego.

/ druk bezpłatny /
Wolna Drukarnia Stoczni Gdynia

MIĘDZYZAKŁADOWY KOMITET STRAJKOWY

23.08 — sobota

Ksiądz Jastak, który po Mszy św. odprawionej 17 sierpnia w SKP i w Porcie, otrzymał zakaz działalności poza swoją parafią, intensywnie organizował wsparcie dla strajkujących. W plebanii i w swoim mieszkaniu zorganizował centrum kolportażu i pomocy. Pracował duży sztab wolontariuszy, roznoszących ulotki, zbierający informacje, organizujący pomoc materialną strajkującym i rodzinom. Codzienne Msze św. parafialne gromadziły tłumy, niespotykane w innych kościołach. SB i milicja nieustannie śledziły każdy krok księdza, raportując o wszystkich działaniach.

Ulotka „Wytrzymamy”

Mieszkańcy Trójmiasta !!!

W związku z masową dezinformacją przedkładamy wam informacje o aktualnej sytuacji strajkowej

strajki trwają !

Aktualnie strajkuje ok. 400 zakładów Trójmiasta, strajki są typu okupacyjnego. Został utworzony Międzyzakładowy Komitet Strajkowy z siedzibą w Gdańskiej Stoczni im. Lenina i on jest naszym jedynym przedstawicielem do rozmów z władzami.

Strajkowe Komitety Zakładowe utrzymują porządek w zakładach pracy.

Jest porządek, nie ma żadnych incydentów, możecie być spokojni o nas.

WYTRZYMAMY!!!

MIĘDZYZAKŁADOWY KOMITET
STRAJKOWY

Wolna drukarnia Stoczni Gdynia

23.08.80 r.

24.08 — niedziela

W strajkujących zakładach odprawiono uroczyste Msze św. Delegacja strajkujących z SKP przyniosła drewniany krzyż z ołtarza strajkowego w stoczni do kościoła Najświętszego Serca Pana Jezusa i przekazała go na ręce ks. Jastaka. Do dzisiaj ten krzyż znajduje się w kaplicy stoczniowej. W miejscu drewnianego krzyża w SKP postawiono metalowy krzyż na fundamencie.

Przez radiowęzeł stoczniowy odtworzono taśmy z przebiegu rozmów MKS z komisją rządową pod przewodnictwem Mieczysława Jagielskiego.

Wysłuchano również kolejnego wystąpienia Gierka, które wygłosił na Plenum KC PZPR, które kolejny raz nie wniosło niczego nowego i z takim komentarzem zostało przyjęte wśród strajkujących. Na Plenum dokonano zmian w rządzie, łącznie z premierem — to dało strajkującym poczucie siły, że ich strajk wymusza nawet takie zmiany... Informacje z kraju na bieżąco podawały rozgłoszenie zagraniczne: Wolna Europa i BBC, które puszczone były przez radiowęzeł stoczniowy.

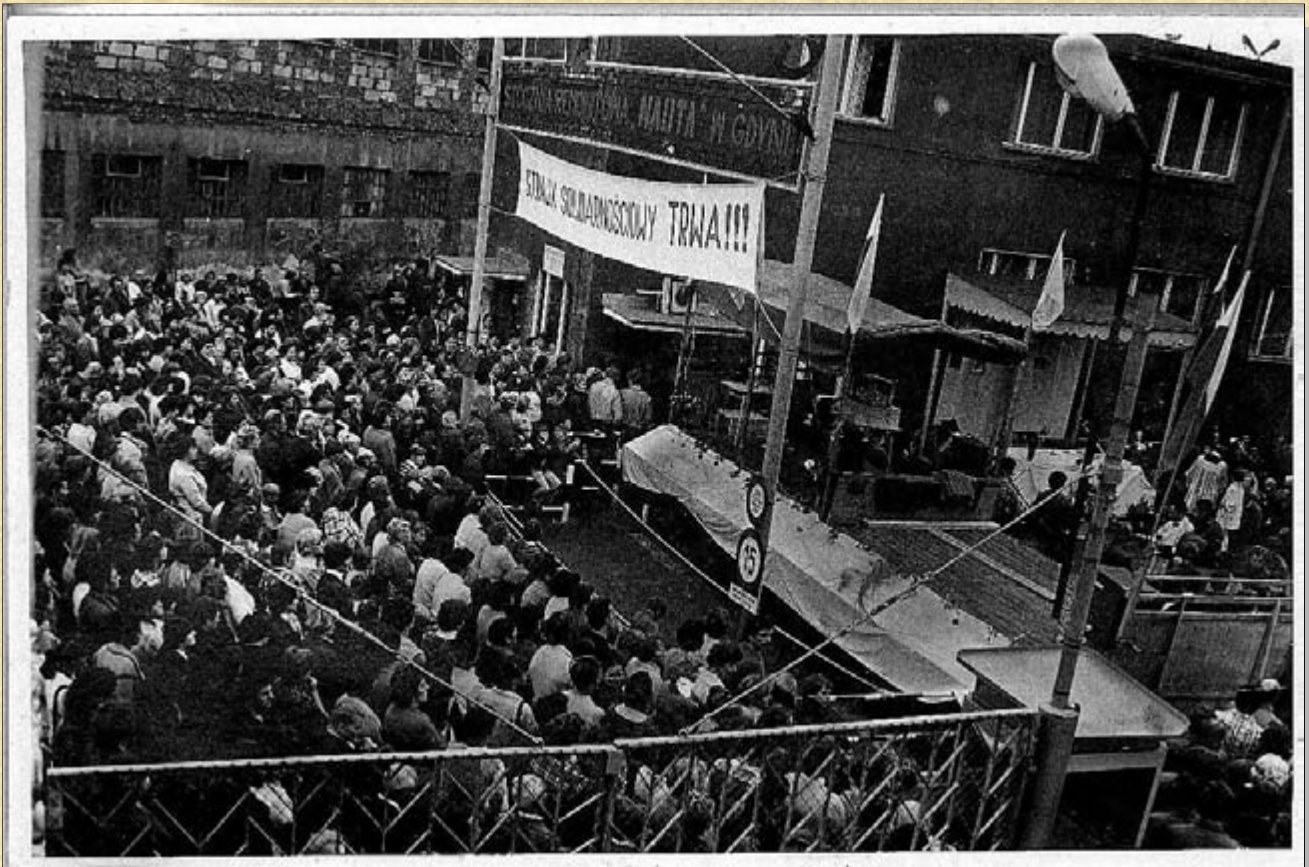
Msza w SKP

Msza w SKP

Nauta

Nauta

Nauta

Nauta

Nauta

Nauta

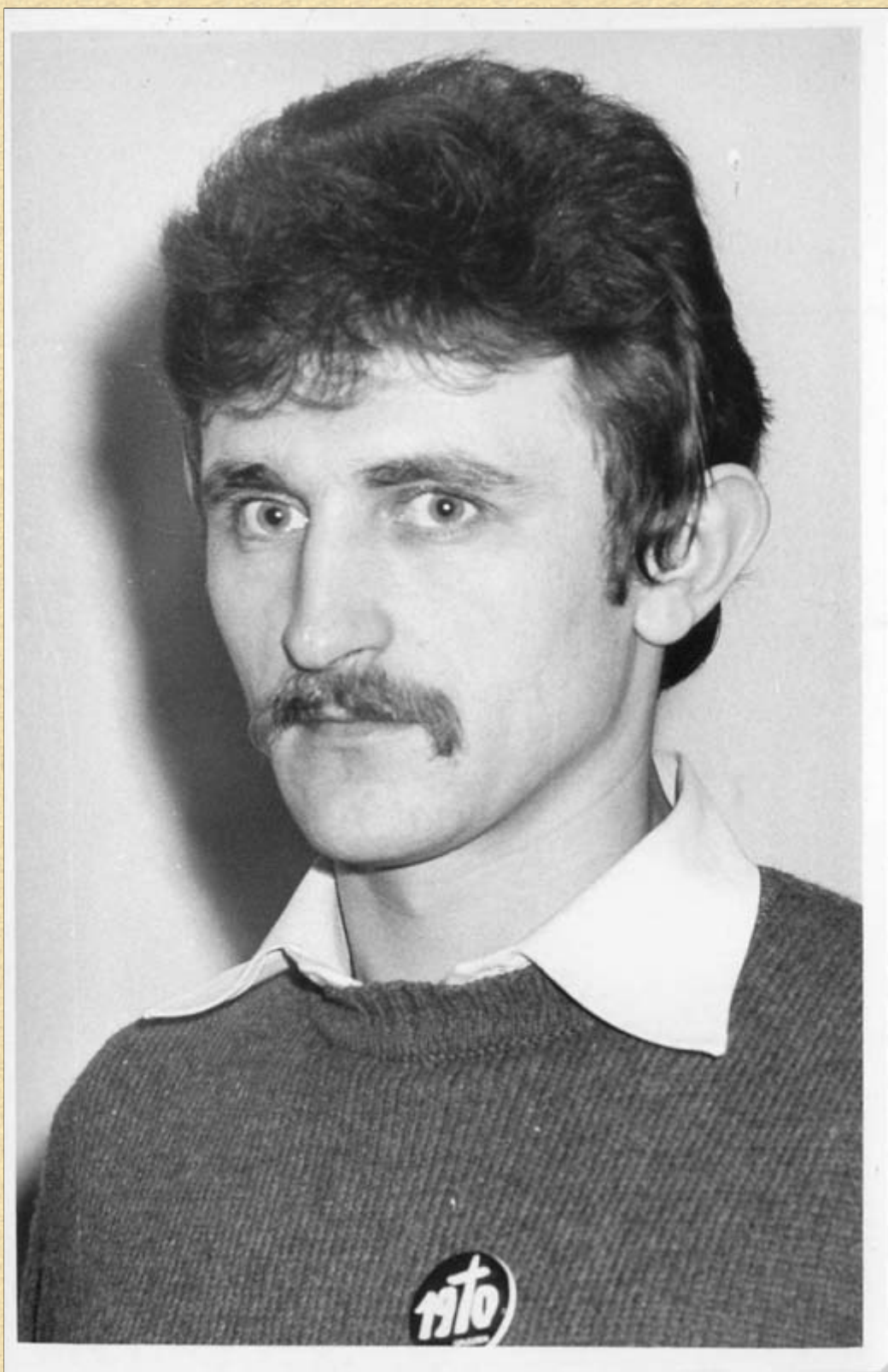
Nauta

Nauta

Henryk Możejewski, delegat strakującej Nauty do MKS

Eugeniuș Moșejewski z Nauty w sali BHP

Msza w SKP

Marek Formela, lider strajku w Naucie

Przeniesienie krzyża

Przeniesienie krzyża

Przeniesienie krzyża

Przeniesienie krzyża

Przeniesienie krzyża

Przeniesienie krzyża

WPK Gdynia

WPK Gdynia

WPK Gdynia

Msza w SKP

Msza w SKP

Msza w SKP

Msza w SKP

Msza w SKP

Msza w Porcie

WPK Gdynia

WPK Gdynia

WPK Gdynia

WPK Gdynia

WPK Gdynia

WPK Gdynia

Solidarna Gdynia baza PKS

Solidarna Gdynia baza PKS

Solidarna Gdynia Dalmor

Msza w Porcie

Solidarna Gdynia Dalmor

Solidarna Gdynia Dalmor

Solidarna Gdynia Dalmor

Solidarna Gdynia Dalmor

Solidarna Gdynia Dalmor

Msza w Porcie

Msza w Porcie

W Porcie Gdynskim

Msza w Porcie

Msza, port, ks. Jan Kwiecień

HYMN STRAJKOWY

I. My stoczniowcy i portowcy dzisiaj tu
zwycięzimy, przeżyjemy cały trud,
by mieć jutro zapewnione wolne zwiazki utworzone
i do pracy przystąpimy wtedy już.

Boże nasz, Boże nasz, Boże nasz,
jak ten strajk, jak ten strajk utwórz tu
niech dżaczego przetrzymują,
postulatuów nie przyjmują,
niech porzucą jak to kuszące nas.

II. Nasze serca, nasze ławki uciekają
kiedy gnadziem przypomni się.

Teraz uśmiej jak strajkować, i jut z uśmiechem pertraktować
by zadania nasze wypełniły się.

Boże nasz ... itd.

III. Nasze żony, nasze matki są uśmiech nasz,
z całym sercem, z całej duszą życzą nam,
bysmy szybko to skonczyli, i do domu powrocili,
ale muszą jeszcze ugodzić dłuższy czas.

Boże nasz ... itd.

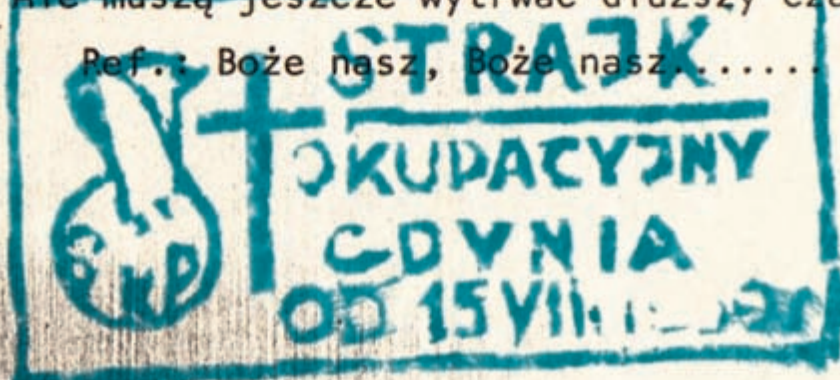
My stoczniowcy i portowcy dzisiaj tu
Zwycięzimy, przeżyjemy cały trud
By mieć jutro zapewnione
Wolne związki utworzone
I do pracy przystąpimy już.

Boże nasz, Boże nasz, Boże nasz
Jak ten strajk, jak ten strajk długo
Więc dlaczego przetrzymują / trwa
Postulatów nie przyjmują
Niech pomyślą, ile to kosztuje nas.
Nasze serca, nasze myśli wciąż tam są
Kiedy Grudzień przypomina się.
Teraz wiemy jak strajkować
I jak z rządem pertraktować
By żądania nasze wypełniły się.

Ref.: Boże nasz, Boże nasz.....

Nasze żony, nasze matki są wśród nas
Całym sercem, całą duszą życzą nam
Byśmy szybko to skończyli
I do domów powrócili
Ale muszą jeszcze wytrwać dłuższy czas.

Ref.: Boże nasz, Boże nasz.....

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

Gdańsk dn. 24. 08 1980 r.

KOMUNIKAT

MIĘDZYAKŁADOWEGO KOMITETU STRAJKOWEGO

Prezydium Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego odbyło posiedzenie z udziałem zespołu ekspertów. Przedmiotem dyskusji były sprawy ruchu związkowego, którymi zajmuje się pkt 1 - szy żądań strajkujących załóg. Zespół ekspertów przedstawił szkiecową odpowiedź na pytanie, w jaki sposób stworzyć nowe, niezależne związki zawodowe oraz jakie powinny być spełnione gwarancje zarówno założenia Samorządnych Związków Zawodowych, jak i ich funkcjonowania. Po dyskusji i dodatkowych wyjaśnieniach ekspertów, Prezydium MKS zwróciło się do zespołu ekspertów z prośbą o przygotowanie następnich analiz i materiałów.

SKŁAD KOMISJI EKSPERTÓW PRZY MIĘDZYAKŁADOWYM KOMITECIE STRAJKOWYM W GDAŃSKU

Przewodniczący :	redaktor	Tadeusz	Mazowiecki
Członkowie :	doc.	Bronisław	Geremek
	dr hab.	Jadwiga	Staniszki
	doc.	Tadeusz	Kowalik
	dr	Waldemar	Kuczyński
	red	Andrzej	Wielowieyski
	dr	Bohdan	Cywiński

Wyżej wymienione osoby reprezentują następujące specjalności: prawo i nauki polityczne, ekonomię, socjologię i politykę społeczną. Komisja pozostaje w stałym kontakcie z innymi specjalistami w całym kraju.

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy

Gdańsk, dnia 25 sierpnia 1980 r.

Wolna Drukarnia Stocznia Gdynia
(Druk bezpłatny)

„My trzymamy z Bogiem,
w imieniu Pańskim”

Gdynia, dn. _____ 19. __r.

*Ks. dr Hilary Jastak
prelat J. Sw.
22 Lipca 46 81-365 Gdynia*

ul. Słowackiego 10A 81-365 Gdynia
tel. 41-365 1111
Ks. prelat Hilary Jastak
ul. Słowackiego 10A 81-365 Gdynia

25.08 – poniedziałek

W strajkujących zakładach szeroko komentowano zmiany w rządzie. Rosło przekonanie, że tylko zgoda na wolne związki zawodowe może zakończyć strajk.

Dużym wsparciem dla zamkniętych w gdyńskich zakładach pracowników były organizowane przez aktorów Teatru Dramatycznego koncerty i przedstawienia. Inspirowało to strajkujących do własnej twórczości, często też na placu strajkowym układano wspólnie piosenki. Tak powstała w SKP znana pieśń „Boże nasz, jak ten strajk długo trwa...”

Pracownik telekomunikacji z Gdyni, Janusz Jachnicki, przekazał do MKS nagrane z podsłuchu rozmowy pomiędzy Komitetem Miejskim a Komitetem Wojewódzkim PZPR, które pomogły ustalić odpowiednią taktykę rozmów z komisją rządową. Przekazał też, spisana z nasłuchu, rezolucję Egzekutywy PZPR, którą Wolna Drukarnia Stoczni Gdynia powieliła natychmiast w dużym nakładzie i rozkolportowała.

Powielono również w tysiącach egzemplarzy orędzie Jana Pawła II do Prymasa Wyszyńskiego, który wyraźnie wzywał Episkopat do poparcia Narodu „w ciężkim zmaganiu się o chleb powszedni, o sprawiedliwość społeczną i zabezpieczenie Jego nienaruszalnych praw do własnego życia i rozwoju”.

Spotkanie z rodziną

Brygada W-8

Na zdjęciu – w górnym rzędzie od lewej:

Mirosław Krupiński,
Piotr Wszeborowski,
Zbigniew Powalski,
Stefan Narloch,
Stanisław Kręt, Józef
Salewski, Bogdan
Trudnowski, Józef
Woźniak;

w środkowym rzędzie
od lewej: Tadeusz
Kołodziejczyk, Henryk
Woźniak, Wiesław
Rompcza, Bogdan
Misiewicz, Zbigniew
Paluszkiewicz, Jerzy
Czyłkowski;

u dołu od lewej:
Wiesław Lewiniec,
Edward Detlaff,
Kazimierz Bojke.

Fot. archiwum prywatne
Henryka Woźniak

Oreǳie

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

OREǳIE OJCA ŚW. JANA PAWŁA II DO PRYMASA POLSKI STEFANA KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO

Najczcigodniejszy i Umiłowany Księżę Kardynale Prymasie

Piszę tych kilka słów, aby zapewnić Waszą Eminencję, że w ciągu ostatnich trudnych dni jestem szczególnie blisko modlitwą i sercem, uczestnicząc w tych doświadczeniach przez jakie przechodzi raz jeszcze Moja Ojczyzna i Moi Rodacy.

Wiadomości na te tematy nie schodzą z pierwszych stron prasy i z programów telewizji i radia. Modlę się, aby Episkopat Polski ze swym Prymasem na czele zapatrzony w Te, która dana jest ku ochronie naszego Narodu, mógł również i tym razem dopomóc temu Narodowi w ciężkim zmaganiu się o chleb powszedni, o sprawiedliwość społeczną i zabezpieczenie Jego nienaruszalnych praw do własnego życia i rozwoju.

Przekazuję tych kilka zdań podyktowanych potrzebą wewnętrzną.
Jestem z Wami u stóp Jasnogórskiej Pani przez troskę, modlitwę i błogosławieństwo.

Z wyrazami największej czci

Jan Paweł II

Walczyk drukarnia Szczeni Górnica

33-08-1980 r.

(Druk bezpłatny)

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

Pismo sekretariatu KW PZPR Gdańsk do KC PZPR podpisane przez Henryka Bartkowskiego z dn. 24.08.80 r. |

Sytuacja społeczno - polityczna nie uległa zasadniczym zmianom, trwa dalej napięta dezorganizacja życia społ - politycznego. W dalszym ciągu coraz bardziej upowszechnia się pytanie: kto i kiedy zakończy nieodpowiednią sytuację. Dlaczego nie wyciąga się konsekwencji w stosunku do tych, którzy ją spowodowali. Krytykuje się wystąpienie tow. J. Szydłaka na posiedzeniu WRZZ a szczególnie nasświetlenie przez niego podmiotu i przedmiotu władzy. Zwiększył się na całe woj. zakres dystrybucji benzyny przez MKS. Wszyscy mają coraz większe kłopoty z remontem maszyn rolniczych, coraz bardziej upowszechnia się przekonanie społeczeństwa o potrzebie podjęcia konkretnych rozmów z MKS-em. Powstają dalsze komitety strajkowe w zakładach pracy. Wzrasta ilość instytucji które solidaryzują się z postulatami MKS-u. Członkowie MKS twierdzą, że odcinają się od hasel politycznych. Zwiększa się ilość zakładów, w których zbiera się pieniądze dla strajkujących. Strajkujący robotnicy uważają, że powlny nastąpić zmiany w kierownictwie partii i rządu. Jednocześnie twierdzą oni, że straty powstałe w gospodarce nadrobią w ciągu dwóch trzech miesięcy pracując ze zdwojoną energią. W społeczeństwie występuje przekonanie, że mówienie o stratach jest zbyt mało nosnym argumentem. Wczoraj, a także dziś, w kluczowych zakładach pracy Gdańska i Gdyni odbyły się Msze św. Również wczoraj rozwinęto akcję składania legitymacji związkowych w Stoczni Północnej na wydzielach W-1, W-2, W-4, i W-5 itd.

W dalszym ciągu kolportowane są ulotki MKS-u. Na terenie województwa. Nie przyniosła w efektu w postaci przystąpienia do pracy załóg zakładów strajkujących rozmowy prowadzone przez zespoły branżowe komisji rządowej. Prace zespołów branżowych zaktywizowały dalsze zakłady pracy, które obecnie przystępują do składania wniosków i postulatów. W dalszym ciągu odbywały się narady aktywu partii i aparatu administracyjnego, zebrania POP, posiedzenia egzekutyw. Prowadzono rozmowy indywidualne przez aktywistów partyjnych, organizacje młodzieżowe oraz związki zawodowe z członkami załóg strajkujących. Kierownictwo KW podjęło próbę wejścia do kluczowych zakładów Trójmiasta, które powiodły się tylko częściowo. Przeprowadzone zostały w dniu wczorajszym rozmowy na terenie zakładów z komitetami strajkowymi; częścią załóg strajkujących Stoczni Północnej, Gdańskiej Stoczni Remontowej, Unimorze. Nie udało się wejść do Zarządu Portu-Gdańsk, Stoczni NAUTA i innych. Z powodu, jak to określają przedstawiciele Komitetów Strajkowych, braku zgody MKS-u. Prowadzona działalność wyjaśniająca ze strony aktywu partyjno-administracyjnego na terenie zakładów strajkujących jest coraz trudniejsza. Prowadzi to do usuwania za bramą osób zajmujących się tą działalnością np. usunięto za bramą jednego z kierowników Stoczni Jachtowej. Według informacji sekretarza komitetu zakładowego Stoczni Komuny Paryskiej w Gdyni delegat na zjazd tow. Urbanek złożył swoje postulaty zawarte w dokumencie dołączonym do protokołu VIII Zjazdu w stoczniowym Komitecie Strajkowym. Coraz trudniejsza staje się praca polityczna mająca na celu przekonanie załóg o słuszności przerwania strajku, ponieważ rozszerza się solidaryzacja robotników z postulatami MKS-u. Na zebraniach partyjnych, które odbywały się w dniu wczorajszym mówiono o potrzebie poprawy pracy partyjnej. Bardziej odważne partyjne oddziaływanie ma ujawnić zjawiska naszego życia. Stwierdzono, że członkowie partii są niedoinformowani. Na zebraniach partyjnych, które odbyły się w Gdyni członkowie partii wskazywali na ujemny wpływ obecnej sytuacji na kształtowanie postaw i osobowości młodego pokolenia. Jednocześnie zgłosili szereg postulatów m.in. dotyczące podwyżki płac, oraz wyrównania terminu rozpoczęcia roku szkolnego we wszystkich szkołach. Na terenie Pruszcza Gdańskiego część członków partii w zakładach strajkujących przeszła na pozycje MKS-u i solidaryzuje się z ich postulatami. Powszechnie wśród członków-partii istnieje przekonanie, że czas najwyższy skończyć tę skomplikowaną i niebezpieczną sytuację społeczno-polityczną. W dniu wczorajszym w godzinach wieczornych odbyło się spotkanie Komisji rządowej z MKS-em w Stoczni Gdańskiej im. Lenina. Pod brzością Stoczni słuchało przez głośniki ok. 2 tys. mieszkańców Trójmiasta, którzy w różny sposób reagowali na ten przebieg / okrzyki, gwizdy itp. /. Przedstawiciele Komitetów Strajkowych po rozmowach z MKS-em oświadczyli załogom strajkującym, że Komisja rządowa jest do rozmów nieprzygotowana, że rozmowy będą kontynuowane. Jednocześnie odtworzyli za pomocą głośników regionalne Stoczni im. Komuny Paryskiej, WPK o/ Starogard itp. Prezentowany jest pogląd, że podjęcie rozmów z MKS-em jest sukcesem strajkujących załóg.

Druk: Wolna Drukarnia Stoczni Gdynia

Gdańsk, dn. 25.08.80 r.

/ druk bezpłatny /

26.08 — wtorek

Święto Matki Boskiej Częstochowskiej. Zarówno strona rządowa, jak i strajkujący czekali na homilię Prymasa Wyszyńskiego, który odprawił uroczystą mszę w jasnogórskim sanktuarium. Wszyscy oczekiwali, że Prymas ustosunkuje się do strajkowej sytuacji. W większości zakładów oglądano telewizyjną transmisję. Podana do wiadomości treść homilii była wielkim rozczarowaniem dla strajkujących. Prymas podkreślał wartość i obowiązki pracy.

W Gdyni natomiast ks. Jastak w homilii podczas mszy modlił się „o sprawiedliwe rozpatrzenie żądań robotników, stoczniowców, portowców, aby ich cierpliwość się nie wyczerpała”.

Lokomotywnia Gdynia Grabówek powołała nowy Komitet Strajkowy i zadeklarowała zablokowanie ruchu pociągów lokalnych i nawet dalekobieżnych. MKS jednak nie wyraził na to zgody i ruch pociągów odbywał się normalnie.

27.08 — środa

Coraz więcej gdyńskich zakładów przystępowało do strajku: Polskie Linie Oceaniczne, Biura Projektów Budownictwa Morskiego, Dalmor, WARS i wiele mniejszych zakładów, jak piekarnie, masarnie. Strajk wspierali też okoliczni rolnicy i rzemieślnicy. Zastrajkowali też pracownicy gdyńskiego kina Atlantic.

W związku z wątpliwościami i zamieszaniem po wystąpieniu Prymasa Wyszyńskiego ks. Jastak zorganizował wyjazd delegacji stoczniowców gdyńskich do Prymasa celem wyjaśnienia przyczyn i przebiegu strajku na Wybrzeżu.

Na mszach w kościele NSPJ u ks. Jastaka gromadziły się setki osób, nawet do 800 osób w dni powszednie, co bardzo niepokoiło władze. SB ustaliło, że na plebani ks. Jastaka składowana jest wielka ilość nielegalnej prasy, komunikatów strajkowych, odezw, którego kolportażem zajmuje się „aktyw parafialny”.

Koperta z pieczęciami

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

SEKRETARIAT EPISKOPATU
POLSKI

Znak: PR-721-4

MKS

00-279 Warszawa 27 08 1980 r.
ul. Dziekania 1, tel. 31-96-62

KOMUNIKAT

z posiedzenia Rady Głównej Episkopatu Polski

W procyście Matki Boskiej Częstochowskiej - 26 sierpnia 1980 r. w narodowym Sanktuarium na Jasnej Górze, obradowała na nadzwyczajnym posiedzeniu Rada Główna Episkopatu Polski. Obradom przewodniczył Sługa Boży Kardynał Wyszyński Prymas Polski.

1. Rada Główna Episkopatu z głęboką troską o dobro Narodu i Państwa, jak również o każdego obywatela, oceniła aktualny stan napięć gospodarczych, społecznych i politycznych w naszym Kraju. Źródła tych napięć są złożone. Są one wyrazem narastającego od wielu lat niezdowolenia pochodzącego z popełnionych błędów. Tylko w atmosferze spokoju i wewnętrznego ładu można je skutecznie rozładować. Rada Główna Episkopatu wyraża uznanie zarówno strajkującym robotnikom i ich komitetom jak i władzom za to, że nie dopuściły do zaburzeń porządku publicznego. Dowodzi to dojrzałości obywatelskiej i politycznej. Taka dotychczasowa postawa daje nadzieję, że w rzetelnym dialogu między wyłonionymi komitetami strajkowymi a delegacjami władz politycznych i rządowych znajdzie rozwiązanie wszystkie sporne problemy, co leży w interesie całego Narodu. Szybkie rozwiązanie tych problemów jest nakazem chwili. Dlatego dialog ten powinna ochoczyć gotowość do znalezienia rozwiązań możliwych do przyjęcia przez obie strony. Polacy muszą umieć się porozumieć wzajemnie i we własnym domu sami rozwiązywać swe problemy. Osiągnięcie porozumienia, poparcie odpowiedzialni gwarantujemy, postawimy zakazać strajki, aby normalnie funkcjonowanie gospodarki narodowej i życia społecznego w pokoju stało się możliwe. Porozumienia powinny być dotrzymane przez obie strony w myśl zasady: *Facta sunt verba*.

2. Rada Główna Episkopatu w ramach służby pasterskiej Narodowi zwraca uwagę całego społeczeństwa na sposób działania i postępowania pływający z ducha Ewangelii, na zasady miłości i sprawiedliwości społecznej w dochodzeniu i zapewnieniu praw. Wzywając zaś do zachowania ładu, spokoju i rzetelności podkreśla z całą mocą i przypomina wszystkim, że warunkiem pokoju wewnętrznego jest poszanowanie niezbywalnych praw Narodu.

Do tych praw należy:

- prawo do Boga, do pełnej wolności obywatelskiej, a w tym do wolności religijnej i swobodnej działalności Kościoła, do faktycznej a nie tylko deklarowanej tolerancji przekonań;
- prawo do godnej egzystencji każdej rodziny, nauczania i wychowania publicznego odpowiadających jej przekonaniom;
- prawa do prawdy, którą m. in. osiąga się przez rzetelną informację i w uczciwym dialogu władzy publicznej ze społeczeństwem;
- prawo do poznania pełnej historii i kultury narodowej, nieskrępowanego posiadania i wyrażania prawdy, do swobody opinii itp.;
- prawo do obłętu dostępnego dla wszystkich obywateli według potrzeb;
- prawo do indywidualnego posiadania i władania ziemią w gospodarstwach rolnych. Stosowanie tego prawa i sprzyjających warunków rozwoju indywidualnym gospodarstwom rolnym uczyni je wydajniejszym, umocni rodzinę, zwiąże lud z ziemią ojczystą, co wszystko służy polskiej racji stanu;
- prawo do pracy wykonywanej zgodnie z wymaganiami godności i wolności człowieka pracującego;
- prawo do słusznego wynagrodzenia za wykonywaną pracę;
- prawo do zrzeszania się obywateli, do samodzielności przedstawicielstw pracowniczych samorządów. W tej ostatniej sprawie Sobór Warykański II wzywał m. in. „Do podstawowych praw osoby ludzkiej należy zaliczyć prawo pracowników do swobodnego zakładania związków, które by ich naprawdę reprezentowały i mogły przyczynić się do kształtowania życia gospodarczego według prawidłowego porządku, a nadto prawo każdego pracownika do swobodnego udziału w działalności tych związków bez obawy naruszenia „zakazatu” (G.S.68).

Oto niektóre tylko prawa, aktualnie wymagające podkreślenia.

3. Naród polski potrzebuje prawdziwej odnowy moralnej i społecznej, aby mógł odnieść na nowo wiarę w siebie, w swoją przyszłość, zaufanie we własne siły, budować energię moralną i ofiarną społecznie dla wywołania zwycięstwa nad trudną pracą i koniecznym wyrzeczeniem, które wszystkich oczekują. Pilną potrzebą jest odnowienie zaufania między społeczeństwem a władzą, aby we wspólnym wysiłku budować lepszą przyszłość dla własnego i społecznego interesu Narodu i Państwa.

28.08 — czwartek

Delegacja gdyńskich stoczniowców, zorganizowana przez ks. Jastakę, została przyjęta przez Prymasa, który wysłuchał bezpośrednich relacji ze strajku. Prymas wyjaśnił delegacji, że z jego przemówienia, wygłoszonego na Jasnej Górze, opublikowano jedynie wyrwane z kontekstu fragmenty, które zmieniły ogólny sens homilii, mylnie prezentując jego stanowisko. Przekazał stoczniowcom cały tekst homilii oraz Komunikat Rady Głównej Episkopatu, w którym podkreślono konieczność poszanowania niezbywalnych praw Narodu, przede wszystkim prawo do zrzeszania się obywateli, do samodzielnych przedstawicielstw pracowniczych i samorządów.

Oba teksty natychmiast po powrocie delegacji zostały w dużym nakładzie powielone przez Wolną Drukarnię Stoczni Gdynia.

29.08 — piątek

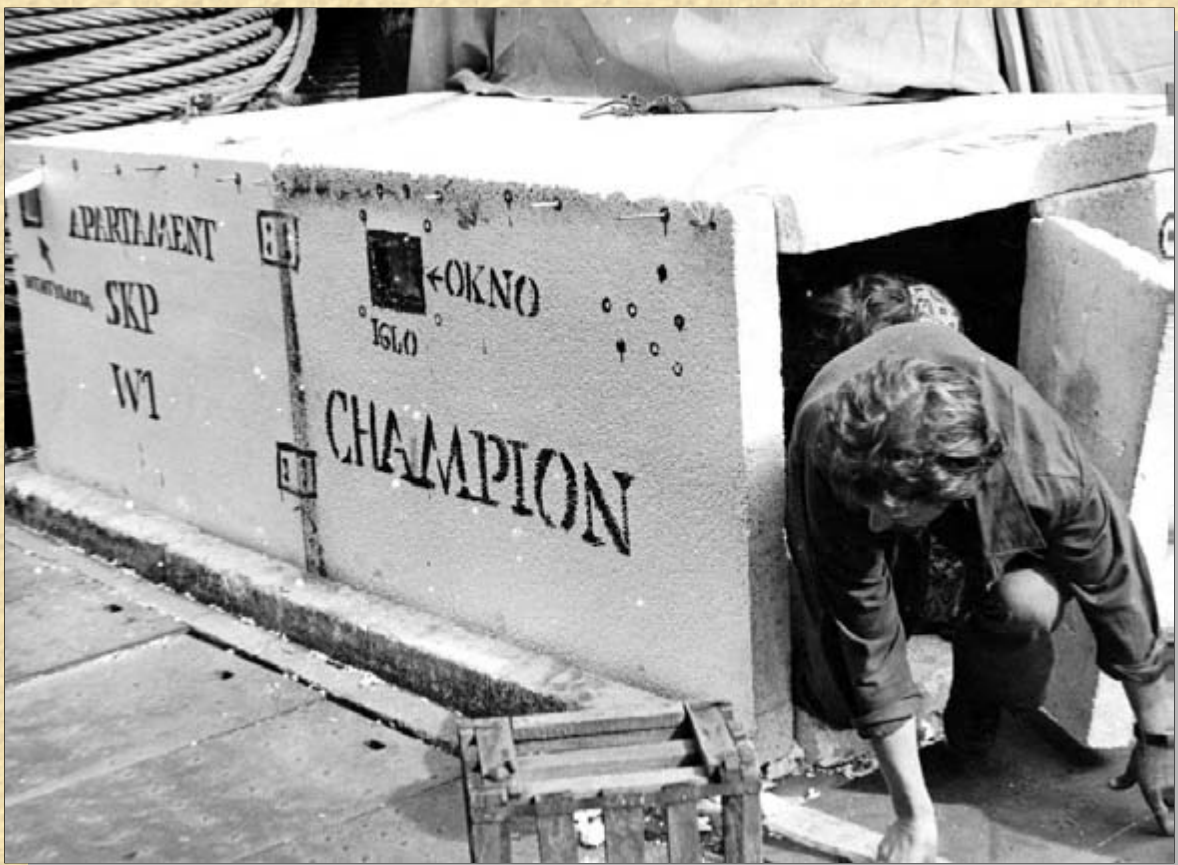
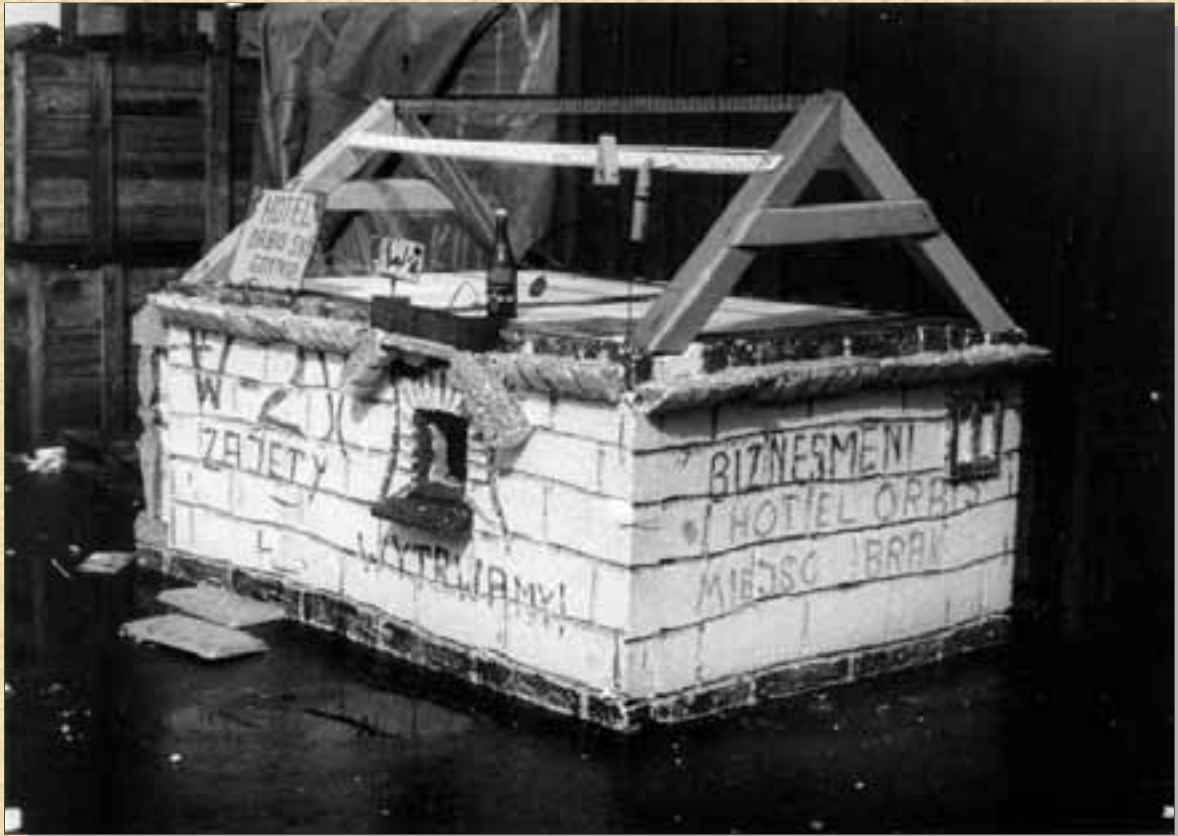
Władze zorientowały się, że stoczniowi elektrownicy zamontowali urządzenia do podsłuchiwania rozmów milicji i przez radiowęzeł stoczniowy puszczały je na całą stocznnię.

Do strajku przyłączało się coraz więcej zakładów. W Gdyni, jak i w całym Trójmieście, miało to wymiar strajku powszechnego. Całe życie miasta regulowane było przez zarządzenia MKS. Strajkujących odwiedzały rodziny, wspierając ich w walce.

Najważniejszym punktem dnia w Gdyni była codzienna Msza św. w SKP, podczas której płomienne kazania wygłaszał o. Ryba, redemptorysta. Codziennie też delegaci strajkujących przekazywali informacje z obrad MKS i z przebiegu negocjacji z komisją rządową.

Wszyscy czekali na ustępstwo władz w sprawie wolnych związków zawodowych.

27

- O d p i s -

Gdynia, dnia 28 września 1980 r.

P R O T O K O Ł

pobytu delegacji Komitetu Strajkowego Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni, w porozumieniu z Międzyszakładowym Komitetem Strajkowym w Stoczni Gdańskiej,

U J E G O E M I N E N C J I

Księdza Kardynała Stefana WYSZYŃSKIEGO Prymasa Polski w Warszawie w dniach trudu, walki i chwwały 28 sierpnia 1980 r

W dniu 28 sierpnia 1980 r. udała się z Gdyni do Jego Eminencji Kardynała Stefana Wyszyńskiego delegacja Komitetu Strajkowego Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni w następującym składzie :

1. Grzegorz K O Z A K
malarz konserwator z SKP w Gdyni, członek MKS, zamieszkały w Gdyni-Rumi, ul. Na Stoku 7,
2. Lech K R A U Z E
spawacz w SKP w Gdyni, członek ZKS w Gdyni, zamieszkały Gdynia-Obłuże,
3. Stanisław A U G U S T Y N O W I C Z
monter kadłuba okrętowego w SKP, w Gdyni,
4. Ryszard P A R T Y K A
malarz konserwator w SKP, zamieszkały Gdynia-Rumia, ul. Na Stoku 7,
5. Jerzy O L S Z E W S K I
pracownik administracyjny zamieszkały w Sopocie.

Delegacja przyjęta została o godzinie 11-tej w Domu Prymasowekim w sali posiedzeń Rady Episkopatu Polski, gdzie wręczyła JEHO EMINENCJI list od Księdza Prałata dr Hilarego Jastaka, Proboszcza Parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni -
Kopię listu załączono do protokołu /załącznik Nr 1/.

Jego Eminencja i inni obecni na audyencji Dostojnicy Kościoła wysłuchali z najwyższym skupieniem i wzruszeniem przekazywanych na gorąco, obiektywnie i rzetelnie relacji bezpośrednich uczestników wydarzeń na Wybrzeżu Gdańskim, którzy przybyli z pierwszej linii zmagać o chleb powszedni, prawdę i wiarę, zmagać o P O L S K Ą .

Delegaci podkreślili, że C A Ł E S P O Ł E C Z E N S T W O spontanicznie poparło walkę klasy robotniczej. W tych dniach po raz niezliczony w historii Polski okazało się, że słowa " C H R Z E - S C I J A N I N " i " P O L A K " oznaczają jedno i to samo.

Zapewniając o przywiązaniu ludu Wybrzeża do Kościoła i Polski delegaci prosili jednocześnie Jego Eminencję o ustosunkowanie się do formy w jakiej przekazana została treść homilii wygłoszonej przez Jego Eminencję w dniu 26 sierpnia 1980 r. na Jasnej Górze. Forma w jakiej homilia została opublikowana przez środki masowego przekazu w PRL wywołała w społeczeństwie burzliwe kontrowersje i nieporozumienia

Jego Eminencja gorąco podziękował "Wiernym dzieciom Ojczyzny" za przywiązanie, poświęcenie i zaufanie jaki darzą Matkę Najświętszą, Kościół i Jego Kapłanów. Stwierdził przy tym, iż teraz dopiero uzyskał pełny obiektywny i rzetelny obraz tego co się dzieje w Polsce - na

./.

na Wybrzeżu Gdańskim.

Nawiązując do sprawy homilii, która wywołała tyle nieporozumień, wyjaśnił, że opublikowany tekst nie był autoryzowany, nie jest integralny, ani też autor nie był proszony o zgodę na jego publikację w środkach masowego przekazu w PRL. W związku z tym Sekretariat Episkopatu Polski wydał specjalną informację dla ogółu wiernych w Polsce z datą 27 sierpnia 1980 r, którą ma być odczytana z ambon wszystkich kościołów w Polsce.

Informacja Sekretariatu Episkopatu Polski w załączeniu /załącznik nr 2.

Jego Eminencja przekazał na ręce delegacji pełny, autoryzowany tekst swego kazania wygłoszonego na Jasnej Górze w dniu 26 sierpnia 1980 r.

Tekst kazania w załączeniu /załącznik nr 3/.

Prawdziwe stanowisko Episkopatu Polski wobec aktualnych wydarzeń w Polsce, napięcie gospodarczych, społecznych i politycznych Kraju, znalazło swój wyraz w Komunikacie z posiedzenia Rady Głównej Episkopatu Polski z dnia 27 sierpnia 1980 r., który wręczony został delegacji w celu poinformowania o tym społeczeństwa Wybrzeża. Tekst Komunikatu w załączeniu /załącznik nr 4/.

Dodatkowo Jego Eminencja poinformował także delegację o tym, iż tekst Orędzia Papieża Jana Pawła II, które przesłane zostało na ręce Jego Eminencji, nie mógł być opublikowany w "Tygodniku Powszechnym", ponieważ cenzura na to nie zezwoliła.

W rozmowie z delegatami, Jego Eminencja podzielił się również swymi własnymi doświadczeniami z działalności w Katolickich Związkach Zawodowych, którą zajmował się do roku 1939 we Włocławku.

Audjencia u Jego Eminencji odbyła się w serdecznej pełnej życzliwości atmosferze. Jego Eminencja oraz uczestniczące w spotkaniu osoby wyrażały wielką troskę o los społeczeństwa polskiego, bezpieczeństwo osobiste tych, którzy poświęcili się walczyć w sprawie ludu, wyrażając przy tym nadzieję na to, że wszystkie sporne problemy znajdą szczęśliwe dla wszystkich rozwiązanie.

Na zakończenie Ksiądz Kardynał Stefan Wyszyński przekazał błogosławieństwo, życząc osłonkom delegacji szczęśliwego powrotu na Wybrzeże. Delegaci otrzymali od Jego Eminencji upominki na pamiątkę spotkania. Prosząc delegację o przekazanie upominku Księdzu Frańtowi dr Hilaremu Jastakowi, Jego Eminencja wyraził ciepłe słowa najwyższego uznania dla patriotycznej postawy Księdza Frańty - Księdza Polaka.

Żegnając delegację Jego Eminencja przesłał gorące błogosławieństwo
W I E R N E M U L U D O W I W Y B R Z E Ż A O R A Z J E G O
K A P Ł A N O M .

O godzinie 12-tej w podniosłym nastroju z radością w sercach, delegaci pojedynczo opuścili Dom Prymasowski pilnie śpiesząc, by najszybciej przekazać pomyślne wieści swym towarzyszom
W A Ł K I I
L U D O W I W Y B R Z E Ż A I

(-) Grzegorz Kozak

(-) Lech Krauze

(-) Stanisław Augustynowicz

(-) Ryszard Partyka

(-) Jerzy Olszewski

*Podpis z oryginału
P. H. Jastak
Gdynia 29. sierpnia 1980.*

30.08 — sobota

Wolna Drukarnia Stoczni Gdynia opublikowała w Strajkowym Biuletynie Informacyjnym Komunikat Episkopatu Polski z 27 sierpnia, w którym podkreślono prawo pracowników do swobodnego zakładania związków.

Dotarła informacja o podpisaniu przez komisję rządową i MKS w Szczecinie porozumienia, w którym uznano prawo do zakładania wolnych związków zawodowych.

W SKP w Gdyni, przewidując zakończenie strajku, opracowano harmonogram opuszczenia stoczni oraz prac porządkowych.

Ostateczne rozmowy komisji rządowej i MKS w Stoczni Gdańskiej zaplanowano na 31 sierpnia na godz. 10.30.

31.08 – niedziela

O godzinie 17 w Sali BHP Stoczni Gdańskiej MKS i Komisja Rządowa podpisały porozumienie, w którym zagwarantowano prawo do zakładania wolnych związków zawodowych.

Strajkujący zdyscyplinowanie posprzątały zakłady i w poczuciu zwycięstwa udali się wreszcie do domów, by następnego dnia przystąpić do pracy.

Strajk w Gdyni trwał 17 dni. W tym czasie, zarówno w zakładach pracy, jak i w całym mieście, znacznie spadła ilość wykroczeń i przestępstw, co podkreślały z uznaniem nawet władze. Strona rządowa, zmuszona do ustępstw, nie zamierzała jednak tak łatwo się wycofać. Jednak ludzie odzyskali wiarę w siebie i uwierzyli, że solidarnie można zmienić oblicze historii. Przełamano wreszcie traumę Grudnia '70. Ale nie zapomniano. Zaraz po zakończeniu strajku powołano Komitet Budowy Pomników Ofiar Grudnia '70 w Gdyni.

17 grudnia 1980 r. odsłonięto Pomnik Ofiar Grudnia '70 przy ul. Czechosłowackiej, obecnie Janka Wiśniewskiego.

Po strajku

7.09.1980 — Msza św. dziękczynna

7.09.1980 — telegram do Jana Pawła II

Długość nadania
 telegramu
 dokąd **Citta del Vaticano** Nr **11934**
 Wyśledów taryf. **82** godz. **05 min 36s** / **864** /
 Odelegrowano
 dn. **8/09** r. **80**
 M
 podpis
 Nr _____ st. _____ dn. _____ g. _____

Jego Świątobliwość Jan Paweł II
 Citta de Vaticano Roma - Italia
 Z okazji uroczystego Te Deum w Kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni przy gremialnym udziale stoczniowców, portowców, marynarzy i rybaków oraz licznych rzesz wiernych wspólnoty, w związku z porozumieniem Rządu z Międzyzakładowym Komitetem Strajkowym przesyłam Waszej Świątobliwości wyrazy najgłębszego hołdu i wdzięczności za Orędzie

Ksiądz Hilary Jaatak
 z całą wspólnotą i uczestniczącymi Kapłanami

ODWRÓCIĆ
 1980 W-W - 10000

PPAIT Nr 1411

sierpień 1980

Przemówienie w Kościele BHPJ w Gdyni Leszka Krauze
wiceprzewodniczący Komitetu Strajkowego Stoczni im. Komuny
Paryskiej w Gdyni / obecnie wiceprzewodniczący Niezależnych
Związków Zawodowych /.

W związku z dzisiejszą niedzielą wdzięczności za opiekę
bożą w trudnych dniach naszej walki o prawa i dobro narodu
ośmielam się w imieniu stoczniowców podziękować zaraz po
Bogu Najprzewielebniejszemu Księdzu Prałatomu dr. Hilaremu
Jastakowi za Jego podstawę kapłańską i patriotyczną w trudnych
dniach za Jego ojcowską troskę w naszych przeróżnych potrzebach.
Składamy serdeczne Bóg zapłać i obiecujemy w Jego intencji
modlitwę. Chciałbym także przekazać na ręce Ks. Prałata skromny
dar od załogi Stoczni są to : medale które obrazują nowy suchy
dok, pierwsze prototypy gazowców budowane w naszej Stoczni
oraz talerz z najnowszą suwnicą bramową.

Leszek Krauz

4

HOMILIA

wyłożona w niedzielę XXIII zwykłą - 7.09.1980 r.
w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni
/ks.prałat dr Hilary Jastak/

Wprowadzenie do Liturgii św.

Dzisiejszej niedzieli zgromadziliśmy się w świątyni, by służyć Bogu Ofiarą Jezusa Chrystusa - ofiarą dziękczynną - za szczęśliwe przeżycie ostatnich dni historycznych wydarzeń strajkowych na Wybrzeżu. Na to uroczyste "Te Deum laudamus" "Ciebie Boże wysławiamy", przybyli przede wszystkim ludzie pracy, zatrudnieni w gospodarce morskiej, przedsiębiorstwach portowych i stoczniowych, w przemyśle rybnym, okrętowym zwłaszcza z kooperacją wewnętrzną oraz w innych zakładach usługowych z licznymi wiernymi wspólnoty parafialnej.

Dzielna orkiestra stoczniowa zaintonowała pieśń na wprowadzenie do Świętej Liturgii "Pod Twoją Obronę Ojciec na niebie ...", czyli tę samą pieśń, która sagraiała 17 sierpnia 1980 r. na placu stoczniowym pod bramą.

Jesteśmy wdzięczni Bogu za Jego niewyciężoną miłość, za konkretne i szczęśliwe przeżycia, za siły nam udzielone, za Krzyż zbudowany i przywieszony do kościoła. Jest on bowiem znakiem świadczącym o tym, że robotnicy i my wszyscy idziemy wiernie za Panem i jest naszym znakiem, wiążącym do zbawienia.

Jedna z matek z Łowicza nie otrzymując długo wiadomości od swego syna stała się z Gdyni, po odbytych studiach stypendyjnych, przyjechała do Gdyni, by zobaczyć na miejscu, co się z nim dzieje. Kiedy zobaczyła swego syna w czasie Mszy św. na terenie Stoczni przystępującego do Komunii św. powiedziała z radością do otaczających ją osób: "Jestem dumna ze swego syna i jestem wdzięczna Bogu za Jego postać". Otóż słowa tej Matki Łowiczanki możemy odnieść do każdego ze stoczniowców, portowców i innych pracowników zakładów pracy, zaangażowanych solidarnym węzłem w tych ciężkich dniach utrapień, niewygód i rozłąki z rodzinami.

Taka jest nasza współczesna historia. Dlatego nasza wdzięczność za dar łaski, za ten dar z wysoka, błogosławieństwo Ojca z nieba.

Dziękujemy za naszego poetę Krasickiego, który w utworze pt. "Molitwa" woła "Stwórcu, my Twoje stworzenia Chwalę Twoją Świętą Głosić ... Łaska Twoja, daje, bierze, daje czy wędnieć, zawołać Panem.."

Ponieważ zaś Eucharystia święta nazywa się też Sakramentem wdzięczności, dlatego pobożny nasz udział we Mszy św. jest najwyższym i najszlachetniejszym aktem wdzięczności. Sam bowiem Jezus Chrystus z całym Kościołem składa Ojcu dzięki razem z nami i za nas ... Za wszystkich zgromadzonych i nam bliskich.

Taka jest moja intencja Mszy świętej.

*Współnie z nami uczestniczą: 1) Ojciec Władysław Błaszyński, proboszcz parafii św. Józefa w Łowiczu, niemożliwość uczestniczenia w Mszy św. w Gdyni
2) Ojciec Władysław Błaszyński, proboszcz parafii św. Józefa w Łowiczu
3) Ojciec Władysław Błaszyński, proboszcz parafii św. Józefa w Łowiczu
4) Ojciec Władysław Błaszyński, proboszcz parafii św. Józefa w Łowiczu
5) Ojciec Władysław Błaszyński, proboszcz parafii św. Józefa w Łowiczu
6) Ojciec Władysław Błaszyński, proboszcz parafii św. Józefa w Łowiczu
7) Ojciec Władysław Błaszyński, proboszcz parafii św. Józefa w Łowiczu
8) Ojciec Władysław Błaszyński, proboszcz parafii św. Józefa w Łowiczu
9) Ojciec Władysław Błaszyński, proboszcz parafii św. Józefa w Łowiczu
10) Ojciec Władysław Błaszyński, proboszcz parafii św. Józefa w Łowiczu*

7.09.1980 — homilia ks. Hilarego Jastaka

31.08.1981 — Andrzej Kołodziej i dyrektor stoczni w rocznicę Sierpnia

Poczta i pieczęcie strajkowe Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni Sierpień 1980

Prolog

Poczta Strajkowa, funkcjonująca podczas strajku w Stoczni Komuny Paryskiej w Gdyni, była prawdopodobnie pierwszą tego typu inicjatywą w rodzącym się ruchu Solidarności. Niezwykle wysoki poziom organizacji i skala, zrealizowanego w ciągu zaledwie 11 dni, przedsięwzięcia, pozwalają traktować ją jako pierwowzór dla późniejszych tego typu działań. Pomysł tworzenia niezależnej poczty, która będzie elementem protestu, przejęły inne zakłady w Gdyni i na Pomorzu. Potem, w latach 1980–1981, pojawiał się on wielokrotnie na terenie całego kraju w strajkach robotniczych, rolniczych, studenckich. Po ogłoszeniu stanu wojennego, niezależna poczta przeniosła się do obozów dla internowanych, wreszcie stała się jednym z elementów działań antykomunistycznego podziemia. Ideę tego myślenia i działania najlepiej oddają wspomnienia Andrzeja Kołodzieja – przywódcy strajku sierpniowego w Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni: – *Dowiedziałem się o nowej inicjatywie strajkujących. Postanowili utworzyć własną pocztę. To wspaniałe! Jeśli ten strajk wystarczająco długo potrwa, to utworzymy własne struktury administracyjne, a po co nam wówczas czerwoni? Mielśmy już własny zarząd, administrację, zaopatrzenie, ewidencję osobową, środki komunikacji medialnej (drukarnia i radiowęzeł), zaopatrzenie i służby porządkowe. Wszystkim tym kierowali ludzie, którym te zadania powierzono po raz pierwszy w życiu. Wywiązywali się doskonale¹⁾.*

Arkadiusz Koczorski – członek Komitetu Strajkowego Stoczni Komuny Paryskiej, w swoich wspomnieniach²⁾ pisze, iż pierwszy stempel Poczty Strajkowej powstał już 15 sierpnia 1980 roku o godzinie 22. Rzeczywiście, okrągła pieczęć, o której pisze w swoich relacjach, o treści: „SKP POCZTA STRAJKU OKUPACYJNEGO 15.VIII.80”, funkcjonowała podczas strajku w Gdyni. Jednak na podstawie posiadanych dziś dokumentów nie sposób stwierdzić, czy faktycznie została wykonana już w pierwszym dniu protestu. Sama data na pieczęci nie stanowi wystarczającego dowodu, jako że pojawia się ona na wielu stemplach, także tych wykonanych później – jako dzień rozpoczęcia strajku. Według spisanej przez niego relacji, po zakończeniu strajku pieczęć ta nie została zniszczona. W maju 1981 roku została wypożyczona na wystawę organizowaną w Domu Kolejarka w Gdyni – i to tam została skradziona.

¹⁾ A. Kołodziej – *Gdyńscy Komunardzi, Sierpień 1980 w Stoczni Gdynia*, Verbi Causa, Gdynia 2008

²⁾ Wspomnienie Arkadiusza Koczorskiego zamieszczone na jego blogu: <http://pacan1.myblog.de/>

Pieczęć z napisem „Poczta Strajku Okupacyjnego”, wykonana podobno nocą 15 sierpnia.

Pisząc o początkach Poczty Strajkowej należy przypomnieć o atmosferze pierwszych dni strajku w Gdyni. Dominowało wtedy poczucie obawy, niepewność co do dalszych losów strajkujących stoczniowców. Wszyscy mieli w pamięci krwawą rozprawę z protestującymi w Gdyni w grudniu 1970. Zakończenie 16 sierpnia strajku w Stoczni Gdańskiej im. Lenina dawało komunistycznym władzom szansę na stopniowe rozprawianie się z niepokornymi zakładami. Dopiero decyzja o strajku solidarnościowym, podjęta w gdańskiej Stoczni im. Lenina oraz powstanie Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego, wreszcie przyłączenie się do protestu kolejnych zakładów sprawiło, że można było z większą nadzieją patrzeć w przyszłość. *Motywym, który natchnął gdyńskich stoczniowców wiarą w zwycięstwo i jednocześnie dał poczucie wsparcia, była pierwsza Msza święta odprawiona na terenie Stoczni przez ks. prałata Hilarego Jastaka³⁾.*

Inauguracja

Idea Poczty Strajkowej z prawdziwego zdarzenia narodziła się 18 lub 19 sierpnia 1980. O tym przełomie pisze też w swoich wspomnieniach Edward Szmit, uczestnik tamtych wydarzeń, zaangażowany we współtworzenie poczty strajkowej: *Kilka dni po rozpoczęciu strajku (...), kiedy życie w Stoczni zaczęło się normalizować, a na jej dziedzińcu — przy bramie głównej — powstało miasteczko strajkowe złożone z malowniczo ozdobionych domków styropianowych, został opracowany pierwszy, bardzo prosty, może wręcz prymitywny, choć na pewno nam stoczniowcom bardzo drogi, znaczek / stempel pocztowy, przedstawiający kadłub statku okolony u dołu literami SKP (ówczesny skrót nazwy Stoczni), nad którym widniał napis „STRAJK 15 VIII 80”⁴⁾.*

Pieczęć główna wykonana przez Zbigniewa Sankowskiego 20 sierpnia 1980. W pierwszym dniu działania Poczty Strajkowej takich stempli (w kolorze fioletowym) wykonano około 600.

Twórca tego stempla napisał: *Stało się to 20-go sierpnia. W dniu tym po raz pierwszy pojawił się znak poczty strajkowej na kopertach i kartkach. Nieefektowny i niezbyt starannie wykonany, będzie od tego dnia towarzyszyć wszystkim przesyłkom, jakie przez Poczta Strajkową przeszły (...). Będzie widomym znakiem protestu, wyczekiwania, nadziei i radości zwycięstwa strajkujących. (...) Będzie pełnił rolę kasownika tam, gdzie pieczętowane były znaczki Poczty Polskiej i znaczka, tam gdzie ich nie było⁵⁾.*

Jeszcze inne wspomnienie uczestnika, kryjącego się pod inicjałami I.G⁶⁾. przytoczył „Tygodnik Gdański”: *Chyba wymyśliliśmy to z nudów, z chęci zabicia czasu, którego było w nadmiarze, z nie-*

³⁾ Relacje Krzysztofa Dendora, Waldemara Pasturczaka

⁴⁾ E. Szmit, *Poczta Strajkowa Stoczni Gdynia*, „Gazeta Wyborcza Trójmiasto”, 29.08.2008

⁵⁾ Z. Sankowski, *Poczta strajkowa*, „Biuletyn Informacyjny NSZZ Solidarność Stoczni im. Komuny Paryskiej”, nr 50, 15.08.1981

⁶⁾ Pod inicjałami I.G. kryje się Izabella Greczanik-Filipp, która w sierpniu 1980 roku była kurierem Poczty Strajkowej, zaś jej mąż Piotr Filipp pracował w Biurze Projektowo-Konstrukcyjnym SKP jako główny projektant i był jedną z osób aktywnie zaangażowanych w działalność Poczty Strajkowej.

zbędnej potrzeby robienia czegoś — poza czekaniem... czekaniem... Strajk obsługiwali głównie robotnicy. Oni stali na wartach przy bramach i ogrodzeniu, oni organizowali zaopatrzenie, noclegi, łączność z innymi zakładami, drukowali ulotki, itd. My w Biurze Projektowo-Konstrukcyjnym byliśmy trochę z boku, choć przecież w samym środku zdarzeń; jakby wyodrębnieni z codziennej krzątaniny, choć — jak wszyscy — poddani rygorom surowego prawa strajkowego. Pomysł narodził się wśród głównych projektantów. Trudno dziś powiedzieć, kto upadł nań pierwszy, ale jego duszą stał się Zbigniew Sankowski⁷⁾.

Właśnie na tej duszy polegała unikatowość i wybitność gdyńskiej Poczty Strajkowej. Nie chodziło o stworzenie pieczętki z napisem „STRAJK”. Dlatego nie ma żadnego znaczenia dyskusja, która z pieczętek była pierwsza i kto ją wymyślił. Należy podkreślić, iż pojedyncza pieczęć Poczty Strajkowej mogłaby pozostać przelotnym akcentem filatelistycznym, gdyby nie koncepcja stworzenia w strajkującej Stoczni pełnowymiarowej, niezależnej instytucji. Jej inicjatorem i koordynatorem — naczelnikiem Poczty Strajkowej, był bezsprzecznie Zbigniew Sankowski — główny konstruktor Stoczni. To on wykonał pieczęć główną Poczty Strajkowej oraz był autorem i realizatorem całej koncepcji tej formy działalności.

Inżynier Zbigniew Sankowski był osobą niezwykłą i zasłużoną dla Polski⁸⁾. Urodzony 3 marca 1925 roku w Wilnie, w chwili wybuchu wojny miał 14 lat. Podczas wojny był członkiem konspiracyjnego harcerstwa — Szarych Szeregów, gdzie używał pseudonimu „Żywica”. Od lipca 1943 roku organizował i był dowódcą drużyny I plutonu Szarych Szeregów w Lublinie. W terminie od 15 września 1943 do 1 maja 1944 kończy Szkołę Podchorążych Piechoty AK — I Rejon, Lublin. Na zakończenie podchorążówki trafia na przeszkolenie do oddziału partyzanckiego „Pajaka”. 1 czerwca 1944 awansowany na stopień kaprała podchorążego. 20 lipca 1944 roku zostaje mianowany dowódcą II kompanii Szarych Szeregów w Lublinie. Swoją konspirację w AK kończy w 1945 roku, w stopniu podporucznika piechoty. *Człowiek legenda (...), wspaniały konstruktor, projektant statków lat 70, wielki patriota, bohaterski żołnierz (...)* Armii Krajowej, nie tylko był naczelnikiem Poczty Strajkowej, ale i naszym przyjacielem i opiekunem w trudnych chwilach.⁹⁾ Ogromny autorytet „Wujka”, bo tak mówiono o Zbigniewie Sankowskim, podkreślają wszyscy jego współpracownicy. Zwracają również uwagę, że w niepewnym czasie pierwszych dni strajku, to właśnie on był w Biurze Projektowo-Konstrukcyjnym człowiekiem, który nie wahał się i odważnie mobilizował współpracowników, zachęcając ich do udziału w proteście¹⁰⁾.

Sojuszników i współrealizatorów idei Poczty Strajkowej znalazł Zbigniew Sankowski w grupie zapalonych filatelistów z Biura Projektowo-Konstrukcyjnego Stoczni im. Komuny Paryskiej. Po zakończeniu strajku, w październiku 1980 roku, ci sami ludzie stworzyli w Biurze Projektowo-Konstrukcyjnym koło nr 146 Polskiego Związku Filatelistów¹¹⁾. Załoga Poczty Strajkowej rekrutowała się początkowo spośród pracowników tego Biura, później dołączały do niej kolejne osoby z innych działów stoczni¹²⁾. Początkowo koperty i karty były stemplowane na V i VI piętrze biurowca Dyrekcji Stoczni, w Biurze Projektowo-Konstrukcyjnym. Później, kiedy zapotrzebowanie na nią i ilość pracy związana ze stemplowaniem zaczęła szybko rosnąć, Poczta Strajkowa przeniosła się do łącznika pomiędzy budynkami, nazywanymi w stoczniowej gwarze *Akwarium* i *Pentagonem*¹³⁾. Nad lokalem zawisł zrobiony z kawałka sklejk szyl: Poczta Strajkowa.

Na uwagę zasługuje systemowe podejście Zbigniewa Sankowskiego do organizacji Poczty. Kiedy 20 sierpnia po raz pierwszy na kopertach i kartkach pojawił się znak Poczty Strajkowej, jej naczelnik ustalił od początku zasady dotyczące rodzaju i sposobu wykonywania stempli. Reguły te były zasadniczo przestrzegane do końca strajku. Pieczęć główna Poczty, wykonana z twardej gumy z napisem STRAJK 15 VIII 80 i znakiem wzorowanym na logo Stoczni Komuny Paryskiej, była odbijana od początku do końca strajku na każdej przesyłce przechodzącej przez Poczta Strajkową. Stosowano ją jako kasownik dla znaczków. Na kopertach i pocztówkach bez znaczków była odbijana jako znaczek — bez opłaty. W każdym kolejnym dniu strajku pieczęć główna Poczty Strajkowej miała mieć

⁷⁾ I.G, *Opowieść Poczmiestra*, „Tygodnik Gdański”

⁸⁾ Wojenne losy Zbigniewa Sankowskiego udało się odtworzyć dzięki archiwalnym dokumentom uzyskanym od Józefa Wąsiewskiego

⁹⁾ J. Słabuszewski, *Poczta Strajkowa*, „Wiadomości Gdyńskie”, nr 8 (45), sierpień 2000

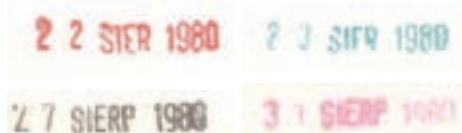
¹⁰⁾ Relacja Waldemara Pasturczaka

¹¹⁾ Relacja Andrzeja Alkiewicza, Waldemara Pasturczaka i Wojciecha Lerchenfelda

¹²⁾ Bezpośrednio w działania Poczty Strajkowej zaangażowanych było ponad 150 osób.

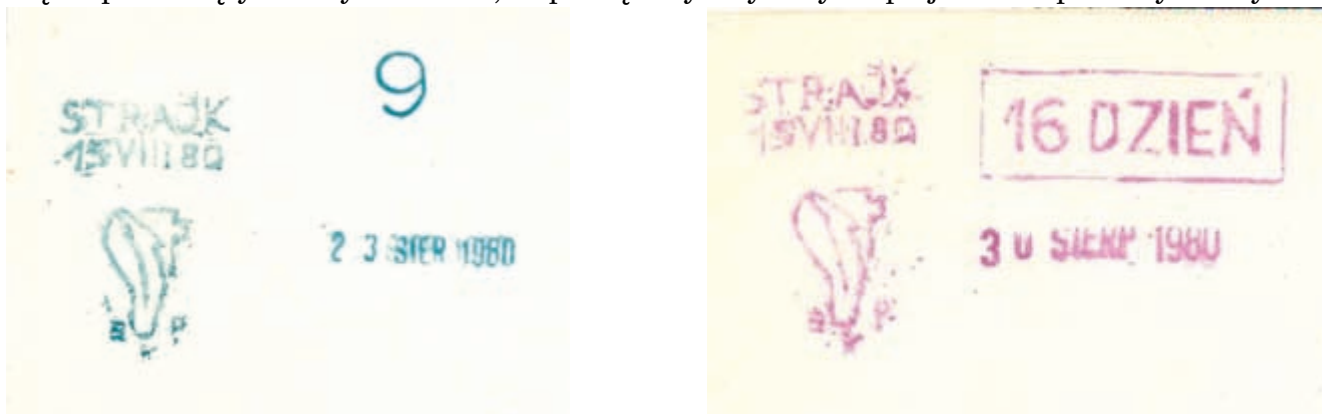
¹³⁾ Relacja Jerzego Słabuszewskiego

inny kolor. Różnokolorowe tusze do pieczętowania kopert pochodziły z Działu Technicznego. Założenie dotyczące odmian barwy było bardzo ambitne i trudne do zrealizowania, biorąc pod uwagę fakt, iż ówczesne czasy charakteryzowały się powszechnym niedoborem towarów. Liczba dni działania Poczty Strajkowej zweryfikowała plany – zabrakło odpowiedniej liczby kolorów tuszu. W związku z tym kolory powtórzyły się dwukrotnie: 22 i 28 sierpnia pieczęcie były ceglasczerwone, natomiast 23 i 29 sierpnia – szmaragdowozielone. Mimo trudności technicznych, ustalona na początku zasada była konsekwentnie stosowana. Dzięki temu, nawet po upływie wielu lat, łatwiej jest dziś identyfikować poszczególne walory i określać czas ich wykonania. Niestety, prymitywna technika, słaba jakość tuszu oraz upływ czasu spowodował blaknięcie i zmiany kolorów pieczęci. W rezultacie zachowane walory cechują się mniejszą gamą kolorów, niż było to pierwotnie zakładane. Określenie na podstawie samej pieczęci głównej, z którego dnia strajku pochodzą karty i pocztówki, byłoby bardzo trudne. Na szczęście głównej pieczęci Poczty Strajkowej towarzyszyły od początku datowniki biurowe, zawsze w tym samym kolorze co pieczęć główna w danym dniu.

Biurowe datowniki, wykonywane w kolorze pieczęci głównej były nieodłącznym elementem walorów Poczty Strajkowej w SKP w Gdyni.

Ponadto od 22 sierpnia na walorach Poczty Strajkowej pojawiają się dodatkowo pieczęcie dzienne – z numeracją kolejnego dnia strajku, również wykonywaną w tym samym kolorze co pieczęć główna i datownik. Widać, jak wraz z rozwojem Poczty, zmieniały się te stemple: od zwykłych gotowych pieczętek pochodzących z Wyświetlarni, do pieczęci wykonywanych specjalnie na potrzeby Poczty.

Podstawowy zestaw znaków Poczty Strajkowej obejmował trzy stemple wykonane w tym samym kolorze: pieczęć główną, datownik oraz pieczęć dzienną – liczbę porządkową odpowiadającą kolejnemu dniowi strajku. Na zdjęciach komplety pieczęci z 9 i 16 dnia strajku.

Oprócz zwykłych pieczętek oznaczających kolejne dni strajku, pojawiają się specjalne datowniki. Pierwszy z nich – w piętnastym dniu strajku. Pół miesiąca protestu uczczono specjalnym okolicznościowym stemplem, który wyjątkowo został wykonywany w innym kolorze niż pieczęć główna tego dnia. Fioletowy stempel z logiem Stoczni i napisem: 15 DNI STRAJKU 15–29.VIII.1980 SKP GDYNIA, trafił tego dnia na karty i koperty zamiast zwykłego stempla z numerem porządkowym.

Ozdobny datownik wykonany dla upamiętnienia 15 dnia strajku.

Utrzymanie ładu w działaniach Poczty Strajkowej nie było zadaniem łatwym. Zawdzięczamy go determinacji i wizji, którą Zbigniew Sankowski ze swoimi współpracownikami konsekwentnie wcielał w życie. Z powodu stosowania jednocześnie wielu poduszek do stempli, pojawiają się drobne różnice w kolorach pieczęci, nawet w tym samym dniu, jednak cały czas zasadnicze założenia były zachowywane. Pierwsza większa „wpadka” przydarzyła się dopiero szesnastego dnia strajku. W ferworze stemplowania tysięcy kopert doszło do przesunięcia się nazwy miesiąca w datowniku biurowym. Kiedy błąd zauważono, natychmiast poprawiono datę na właściwą. Część błędnych pieczęci zamalowano, inne przebito poprawionym datownikiem. Jednak część błędnie ostemplowanego nakładu, z datą 30 LIPCA 1980, rozeszła się po Stoczni i poza nią, stając się rarytasmem kolekcjonerskim.

Unikatowy egzemplarz pocztówki, na której błędną datę 30 LIPCA 1980 zauważono i poprawiono uzupełniając o właściwą datę 30 SIERPNIA 1980.

Rozwój

Kiedy instytucja Poczty Strajkowej została uruchomiona, kolejnym krokiem było wdrożenie działań mających na celu jej uatrakcyjnienie. Opisanym wcześniej podstawowym pieczęciom Poczty Strajkowej, zaczęły towarzyszyć inne, mające charakter ozdobny, a zarazem propagujące cele strajku. Pierwsze ozdobne pieczęcie, pojawiają się na walorach Poczty Strajkowej już w drugim dniu jej funkcjonowania, czyli 21 sierpnia. Potem, wraz z rozrostem jej działalności liczba pieczęci rośnie lawinowo. Chęć dołożenia swojej cegiełki do jej funkcjonowania zgłaszało wiele osób, które tworzyły bardziej i mniej udane wzory pieczęci¹⁴). Było ich wiele, stąd niestety nie znamy wszystkich autorów. Udało się ustalić dwóch z nich.

Krzysztof Dziembowski, pracownik Stoczni Komuny Paryskiej od 1971 roku, pracownik Biura Wyposażenia w Biurze Projektowo-Konstrukcyjnym SKP, wspomina: *Od dziecka byłem uzdolniony plastycznie, ciągnęło mnie, by również zawodowo rozwijać się w tym kierunku. Ostatecznie jednak uznałem, że w tamtej rzeczywistości nie jest to przyszłościowy zawód i trafiłem do pracy w przemyśle. Kiedy inżynier Sankowski zorganizował pocztę strajkową, chciałem nie tylko włączyć się w te działania razem z innymi kolegami z Biura Projektów, ale też jak najbardziej przysłużyć się rozwojowi tej formy propagowania celów strajku. Możliwość do wykazania się dały mi moje zdolności plastyczne. Technicznie nie było to trudne. Na gumce „myszce” narysowałem długopisem negatyw stempla zawierającego stylizowane logo SKP, a pod spodem napis VICTORIA, symbolizujący to, w co wtedy wierzyliśmy i co z każdym dniem rozszerzania się po kraju akcji strajkowej było coraz bardziej realne. Stempel wyciąłem za pomocą żyłki. Nie oprawiano go nawet w żaden uchwyt, tylko od razu skierowano do produkcji. Na kopertach i kartach strajkowych pojawiła się nowa pieczęć¹⁵).*

Zdarzało się, że podczas użytkowania pieczęcie były modyfikowane. Pieczęć wykonana przez Krzysztofa Dziembowskiego miała pierwotnie grubą ramkę, która najprawdopodobniej powodowała częste rozmazywanie pieczęci. Dlatego po krótkim czasie użytkowania, została zwężona i w takiej formie trafiła na większość kopert. Egzemplarze z szeroką ramką można dziś odnaleźć niezmiernie rzadko.

Jedna z pieczęci Poczty Strajkowej, z logo Stoczni im Komuny Paryskiej i napisem VICTORIA, wykonana przez Krzysztofa Dziembowskiego, w wersji pierwotnej (po lewej) i poprawionej (po prawej).

¹⁴) Relacja Ryszarda Nowakowskiego

¹⁵) Relacja Krzysztofa Dziembowskiego

Bezspornie najbardziej zasłużonym autorem pieczęci Poczty Strajkowej był jeden z głównych projektantów w Stoczni im. Komuny Paryskiej – Jerzy Slenzak. Znakomita większość walorów wyemitowanych przez Poczta Strajkową jest, oprócz opisanych wcześniej datowników, opatrzona pieczęciami ozdobnymi lub okolicznościowymi jego autorstwa. Pierwsze z nich stworzył już 21 sierpnia. Ze stoczną, w której pracę rozpoczął w 1952 roku, związane było całe jego życie zawodowe. Zamiłowanie do prac manualnych wykazywał już od dzieciństwa i pozostało to jego hobby także w dorosłym życiu. Żona Elżbieta wspomina, że gdy spotkali się po raz pierwszy, jako dzieci, pamięta go z nieodłącznym scyzorykiem w ręku, którym strugał modele łódek¹⁶⁾. To zamiłowanie zawiodło go do Stoczni, a posiadane umiejętności i obecność w zespole Biura Projektowo-Konstrukcyjnego czyniły z niego idealnego kandydata na autora pieczęci. Warto zwrócić uwagę, że wykonane przez niego stemple cechowały się nie tylko solidnym wykonaniem. Ich podstawowym walorem były bardzo udane, dojrzałe projekty graficzne, które sprawiały, że pieczęci Poczty Strajkowej były bardzo popularne wśród odbiorców. Dzięki wykonaniu ich z twardego gumoleum i osadzeniu na drewnianych klockach, a w niektórych przypadkach na płycie laminatu, pieczęcie te były trwałe i posłużyły do ostemplowania dziesiątek tysięcy kart i kopert.

Oryginały pieczęci Poczty Strajkowej SKP, wykonane przez Jerzego Slenzaka.

¹⁶⁾ Wspomnienie Elżbiety Slenzak

Niektóre z wzorów ozdobnych pieczęci wykonanych przez Jerzego Slenzaka na potrzeby Poczty Strajkowej.

Przed wprowadzeniem gotowego stempla do użytku, dokonywane były próby kolorystyczne, na podstawie których podejmowano ostateczną decyzję, jaki kolor tuszu będzie wykorzystany do wykonywania pieczęci. W większości przypadków do każdego wzoru stempla przypisany był jeden kolor.

Okolicznościowa pieczęć dzienna ostatniego, 17 dnia strajku. W Poczcie Strajkowej wykonywano ją w kolorze różowym (zdjęcie lewe). Obok (zdjęcie środkowe i prawe) próby, wykonane przed jej wprowadzeniem do obiegu, w kolorach szmaragdowozielonym i wiśniowym

Dokładna analiza najpopularniejszego stempla ozdobnego Poczty Strajkowej, wykonanego przez Jerzego Slenzaka pokazuje, że występował on w trzech różnych wersjach. W 1981 roku Zbigniew Sankowski opisał¹⁷⁾ sytuację z 30 sierpnia, kiedy w dniu oczekiwanego zakończenia protestu zaginęła pieczęć Poczty Strajkowej. Ponieważ był to jeden z najpopularniejszych stempli, autor wykonał jego duplikat. Z racji techniki jego produkcji – ręcznego rzeźbienia w gumoleum – nie był on idealną kopią, lecz różnił się nieco od oryginału. Najbardziej widoczna była różnica w logotypie Stoczni im. Komuny Paryskiej. Nowa pieczęć była używana wyłącznie 16 dnia strajku. W ostatnim dniu strajku, 31 sierpnia, odnalazła się stara pieczęć, która została przywrócona i służyła Poczcie Strajkowej do końca. Pieczęć zapasową można więc spotkać wyłącznie na walorach pochodzących z 30 sierpnia. Porównanie różnych odbitek tych pieczęci pokazuje, że istniała jeszcze trzecia, a właściwie chronologicznie pierwsza wersja. Stempel ten powstał już 21 sierpnia, w drugim dniu funkcjonowania Poczty Strajkowej. Prawdopodobnie był pierwszym ozdobnym stemplem Poczty Strajkowej. W pierwotnym projekcie, wykorzystywanym w tym dniu, w dolnym wierszu widniał napis: 15 VIII – 80 R. Wszystko wskazuje na to, że był to pomysł na oznaczanie walorów z kolejnych dni strajku. Prawdopodobnie w pustym miejscu miała być wpisywana lub dostemplowywana data dzienna. Można przypuszczać, że rosnąca liczba walorów, które musiała obsłużyć Poczta spowodowała, że rozwiązanie to uznano za mało praktyczne i dolny wiersz stempla został przez autora zamieniony na stały napis: „Od 15 VIII 1980 r.”. Natomiast od następnego dnia, 22 sierpnia 1980, kolejne dni strajku zaczęto oznaczać na walorach Poczty Strajkowej odrębnymi pieczęciami z liczbą porządkową dnia strajku.

Trzy wersje pieczęci strajkowej wykonanej przez Jerzego Slenzaka; pierwotna, która powstała 21 sierpnia i była wykorzystywana tylko w tym dniu (po lewej), najpopularniejsza, z poprawionym dolnym wierszem, wykorzystywana od 22–29 i 31 sierpnia (w środku) oraz duplikat, wykorzystywany wyłącznie 30 sierpnia (po prawej).

¹⁷⁾ Z. Sankowski, *Poczta strajkowa*, „Biuletyn Informacyjny NSZZ Solidarność Stoczni im. Komuny Paryskiej”, nr 50, 15.08.1981

Sukces

Początkowo Poczta Strajkowa miała mały zasięg — jej pieczętka była rozpowszechniana na kopertach wśród pracowników Biura Projektowo-Konstrukcyjnego. Nikt nie mógł przypuszczać, jak popularna stanie w krótkim czasie. 20 sierpnia, pierwszego dnia jej funkcjonowania, ostemplowano zaledwie 600 listów i kartek, na których pojawiła się pieczęć główna w kolorze ciemnofioletowym, a na części także datownik z datą dzienną 20 SIER 1980. Szybko jednak Poczta Strajkowa zaczęła uzyskiwać popularność, co skutkowało zwiększającym się popytem. W kolejnych dniach przed siedzibą Poczty zaczęły formować się kolejki zainteresowanych jej walorami.

Koperta wydana przez Poczcie Strajkową w pierwszym dniu jej działania wyglądała bardzo skromnie. Zapoczątkowała jednak zjawisko, które stało się jednym z podstawowych motywów symbolizujących sierpniowy strajk w Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni

Drugiego dnia — jak relacjonuje Zbigniew Sankowski — Poczta Strajkowa pracowała już jak normalny urząd, w pełnych godzinach od 9⁰⁰ — 12⁰⁰ i od 15⁰⁰ — 18⁰⁰, przy sporej frekwencji interesantów — Stoczniowców. Ale nic nie zapowiadało tego, co miało się dzieć na Poczcie w dniach następnych. Bowiem takiego zainteresowania Poczta Strajkową i jej działalnością nikt nie przewidywał. Już trzeciego dnia nie zdołano załatwić wszystkich interesantów w ustalonych godzinach pracy. Od tej pory dewiza „Poczta pracuje dopóty, dopóki nie załatwi wszystkich interesantów”, stała się codzienną regułą. Po zakończeniu pracy (...) pracownicy Poczty pracowali nadal, często do późnych godzin nocnych, pieczętując przesyłki pozostawione ich pieczy¹⁸⁾. Po zakończeniu pracy, należało również przygotować datowniki na następny dzień, ustalić ich kolory i zdobyć tusz w odpowiednim kolorze. Odbywało się to wieczorami i nocą w taki sposób, by następnego dnia od rana Poczta Strajkowa mogła pracować na pełnych obrotach.¹⁹⁾

Mimo swojego oddolnego i nieformalnego charakteru, Poczta Strajkowa była od początku organizowana z zamysłem bycia urzędem pocztowym. *Postanowiliśmy sprawdzić, czy nasze listy, wprawdzie bez znaczków (bo skąd?), ale z pieczętką Strajk 15.VIII.80, będą przez listonoszy doręczane adresatom. Były! W ten sposób narodziła się strajkowa poczta w Stoczni „Komuny”²⁰⁾. W rzeczywistości nie wyglądało to tak prosto, jak w przytoczonej relacji jednego z pracowników Poczty Strajkowej. Aby funkcja poczty mogła realnie zaistnieć, należało zorganizować i skoordynować szereg elementów.*

Obok wspomnianych już pieczętek, symbolem tego stoczniowego urzędu, była skrzynka pocztowa, dokładniej dwie; jedna przeznaczona do przesyłek, które posłańcy roznosili na terenie Gdyni i Trójmiasta, druga z listami do przesłania za pośrednictwem Poczty Polskiej.

¹⁸⁾ Z. Sankowski, *Poczta Strajkowa*, „Biuletyn Informacyjny NSZZ Solidarność Stoczni im. Komuny Paryskiej”, nr 50, 15.08.1981

¹⁹⁾ Relacja Ryszarda Nowakowskiego

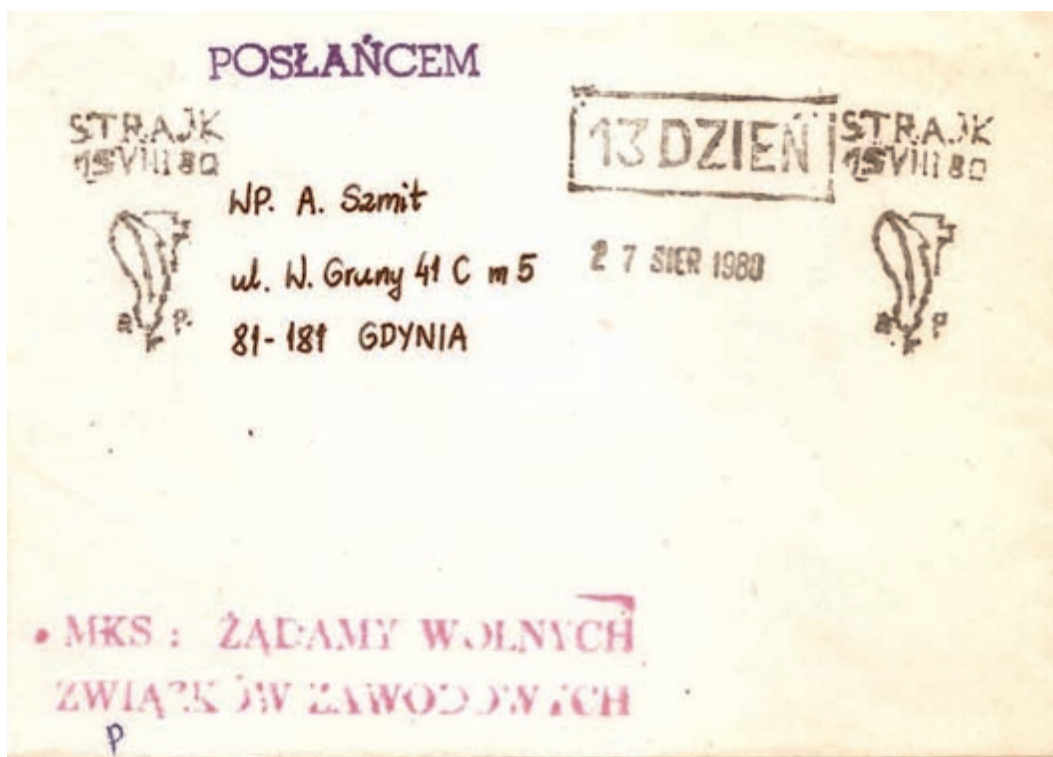
²⁰⁾ I.G, *Opowieść Poczmistrza*, „Tygodnik Gdański”

Skrzynki Poczty Strajkowej na zdjęciu z sierpnia 1980 roku — reprodukcja z Biuletynu Informacyjnego NSZZ Solidarność Stocznii im. Komuny Paryskiej, nr 50, z dnia 15.08.1981 (z lewej) oraz ich wygląd odtworzony w kolorze przez Andrzeja Kołodzieja, przywódcę stocznianego strajku w Gdyni (z prawej).

Listy z górnej skrzynki pocztowej, przeznaczone do osobistego doręczenia przez kuriera, były stemplowane ciemnofioletową lub czarną pieczęcią **POŚLAŃCEM**. Funkcję znaczka na takich przesyłkach pełniła pieczęć główna Poczty Strajkowej.

Wysłany 27 sierpnia 1980 roku list strajkującego Edwarda Szmita do żony. Przesyłka została przekazana do adresata przez posłańca Poczty Strajkowej.

Poczta miała swoich stałych listonoszy, a dokładniej głównie listonoszki, gdyż wśród około 20 stałych kurierów znalazło się tylko trzech mężczyzn. Grono to rekrutowało się spośród pracowników Stocznii, rodzin strajkujących stoczniovców i osób, które nie będąc związane z zakładem, chciały w jakiś sposób wesprzeć strajkujących. Listy ostemplowane pieczęcią **POŚLAŃCEM** były też zabierane i dostarczane do adresatów przez osoby przychodzące pod Stocznnię oraz przez stoczniovców wychodzących ze strajku na przepustkę²¹⁾. Mimo że oparty na zasadach zupełnie woluntarystycznych, system ten działał sprawnie, zapewniając doręczenia na terenie Trójmiasta. Do rodzin i znajomych, dzięki Poczcie Strajkowej trafiały listy, które czasem były informacją o tym, co się dzieje za murami stocznii, ale często miały też rolę podtrzymywania wiary w zwycięstwo.

²¹⁾ Relacja Krzysztofa Dendora

Napisany na odwrocie wydrukowanej w Gdyni strajkowej ulotki i opatrzonej ozdobną pieczęcią list Edwarda Szmita do żony i syna. List został przekazany rodzinie przez postańca Poczty Strajkowej.

Jak wspomina Łucja Wróbel, pracownica Pracowni Normalizacji: *Kobiety nie zostały na noc w strajkującej Stoczni. Przychodziłam więc do pracy w Poczcie Strajkowej na dzień. W ciągu dnia stemplowałam koperty i karty pocztowe, a popołudniami roznosiłam przesyłki po Gdyni. Ponadto część listów, które nie były przeznaczone do osobistego doręczenia, zgodnie ze wskazaniem Pana Zbigniewa Sankowskiego, wrzucałam do skrzynki pocztowej przy dworcu PKP.²²⁾*

Wrzucanie listów w tym konkretnym Urzędzie Poczto-Telegraficznym nie było przypadkiem. Najprawdopodobniej Zbigniew Sankowski zawarł nieformalne porozumienie z ówczesnym naczelnikiem Urzędu Poczto-Telegraficznego Gdynia 2, w myśl którego przesyłki stemplowane pieczęciami Poczty Strajkowej nie były sekowane przez pocztę. Dziś nie można tego ustalić w sposób jednoznaczny, jednak świadczą o tym zarówno relacje innych osób zaangażowanych w tę działalność²³⁾, jak i podziękowanie za pomoc Poczcie Strajkowej, wystosowane przez Komitet Założycielski NSZZ „Solidarność”. Po zakończeniu strajku, we wrześniu 1980 roku zostało ono osobiście przekazane przez Zbigniewa Sankowskiego właśnie do UPT Gdynia 2.

Podziękowanie za wsparcie Poczty Strajkowej dla Urzędu Poczto-Telegraficznego nr 2 w Gdyni, przekazane przez Zbigniewa Sankowskiego. Pismo zostało napisane na papierze firmowym, wykonanym za pomocą pieczęci z ostatniego dnia strajku.

Potwierdza to również, dość ogólnie — co zrozumiałe biorąc pod uwagę czas publikacji tych wspomnień (1981) — sam Zbigniew Sankowski: *Listy i kartki poza Trójmiasto wysyłane*

²²⁾ Relacja Łucji Wróbel

²³⁾ Relacje Andrzeja Alkiewicza i Waldemara Pasturczaka

były za cichą i przyjazną zgodą Urzędów Poczтовых w Trójmieście. Im to zawdzięcza Poczta Strajkowa dotarcie do Warszawy, Wrocławia, Poznania, Kalisza, Łodzi, Krakowa i wielu innych miast i miejscowości. Listy te i kartki dochodziły do adresatów, bądź opieczetowane tylko pieczęcią Poczty Strajkowej, bądź także pieczęciami Urzędów Poczty Polskiej²⁴).

Szczęśliwie władze partyjne miały podówczas pilniejsze problemy i nie wpadły na to, by nakazać tej państwowej instytucji walkę z Poczta Strajkową. Dzięki temu przesyłki, ostemplowane w Stoczni, za pośrednictwem Poczty Polskiej trafiały do adresatów. Wykonany przez Zbigniewa Sankowskiego główny stempeł Poczty Strajkowej był traktowany jako oficjalny kasownik. Zbigniew Sankowski szacował, że liczba przesyłek wysłanych Poczta Strajkową

i dalej Poczta Polska do 31 sierpnia 1980, wyniosła około 800, co sprawia, że są to prawdziwe rarytasy filatelistyczne²⁵). Takie samo poczucie mieli strajkujący, w każdym razie ci, którzy byli filatelistami. W liście do rodziców wysłanym 22 sierpnia 1980, Andrzej Alkiewicz z Biura Projektowo-Konstrukcyjnego, pisał: *Nie wyrzucajcie tej koperty, ona ma wartość filatelistyczną*. Jego list za pośrednictwem Poczty Polskiej trafił do Czarnkowa w ówczesnym województwie pilskim. Szacunki co do liczby wysyłanych listów potwierdza Łucja Wróbel, która osobiście nosiła przesyłki na Poczta Polska. Z jej relacji wynika, że do skrzynek pocztowych trafiało kilkadziesiąt listów dziennie. Do tej liczby należy jednak dodać, listy wysyłane samodzielnie przez stoczniovców, wychodzących ze strajku na przepustki.

Koperta z pieczęciami Poczty Strajkowej, wysłana za pośrednictwem Poczty Polskiej, z UPT Gdynia 2. Pieczęć Poczty Strajkowej jest jedynym kasownikiem na tym walorze. Mimo doręczenia Poczta Polska nie zastosowała własnego datownika, uznając w pewnym sensie pieczęć strajkową, za oficjalną.

Koperta z pieczęciami Poczty Strajkowej, wysłana za pośrednictwem Poczty Polskiej. Ostemplowana pieczęciami strajkowymi oraz datownikiem pocztowym.

Zorganizowanie kanałów spedycji korespondencji kanałami oficjalnymi i nieoficjalnymi, było najważniejszym zadaniem Poczty Strajkowej. Nie wyczerpało ono jednak pomysłowości jej twórców. Skoro ta niezależna inicjatywa strajkujących miała być odpowiednikiem regularnej poczty, ważne

²⁴) Z. Sankowski, *Poczta Strajkowa*, „Biuletyn Informacyjny NSZZ Solidarność Stoczni im. Komuny Paryskiej”, nr 50, 15.08.1981

²⁵) *Ibidem*

było również prowadzenie jej dokumentacji. Oprócz funkcji doręczeńowych, Poczta pełniła rolę propagandową. Koperty i karty z jej pieczęciami stanowiły w pewnym momencie najpopularniejszą pamiątkę, zarówno dla uczestników strajku, jak i przychodzących pod bramy mieszkańców Trójmiasta. Stąd opisywany wcześniej lawinowy wzrost zainteresowania. Widząc to zjawisko, Zbigniew Sankowski zorganizował ewidencję wydawanych walorów. Nie ograniczyła się ona do nadzoru nad rodzajami i kolorami pieczęci wykorzystywanych w działaniach Poczty Strajkowej. Krzysztof Dendor z Pracowni Wyposażenia Biura Projektowo-Konstrukcyjnego otrzymał zadanie prowadzenia statystyki wydawanych walorów. Podczas całego strajku liczba pieczęci odbijanych przez Poczta Strajkową była więc ewidencjonowana. To dzięki temu wiadomo, że łączna liczba opieczętowanych kopert i kartek wyniosła około 200 tysięcy.

Popularność Poczty Strajkowej wiązała się nie tylko z koniecznością włączenia w jej działania licznej grupy osób, ale także wygenerowała zapotrzebowanie na materiały. W pierwszych dniach jej działania okazało się, że w zasięgu jej organizatorów brak jest odpowiedniej liczby kopert. Sposobem na rozwiązanie tego problemu była uruchomiona przez pracowników Biura Projektowo-Konstrukcyjnego samodzielna produkcja. Klejone gumą arabską, wykonywane ze zwykłego papieru, a także z zadrukowanych jednostronnie druków znajdujących się w stoczniowych biurach – na przykład z niewypełnionych wykazów części zapasowych, doskonale spełniały swoją rolę przez cały czas trwania strajku²⁶⁾.

Koperty wykonywane, na potrzeby Poczty Strajkowej w Biurze Projektowo-Konstrukcyjnym SKP. Przez papier koperty przebija drugostronny druk formularzy.

Pomysł produkcji własnych kopert nie wygasł, nawet gdy przez Poczta Strajkową zaczęły przewijać się setki kart i kopert przynoszonych tam spoza Stoczni. Przekształcił się w rękodzielniczą produkcję o charakterze kolekcjonerskim. Na kopertach robionych ze stoczniowych druków pojawiają się elementy ozdobne, wycinane z druków firmowych logotypy, dzięki którym powstają ciekawe całości filatelistyczne.

²⁶⁾ Relacja Andrzeja Alkiewicza

Koperty z logotypami stoczniowymi wytwarzane podczas strajku i ostemplowane pieczęciami Poczty Strajkowej.

Nie była to jedyna tego typu inicjatywa. Według zebranych relacji²⁷⁾, dwie pracownice Stoczni im. Komuny Paryskiej rozpoczęły produkcję kopert ozdobnych. Wykonywane samodzielnie w różnych rozmiarach, z ozdobnego papieru, były numerowane oraz sygnowane wewnątrz niewielką pieczętką z inicjałami autorek Marii Kulczyńskiej oraz pani Niklas²⁸⁾ – obu pracujących w Stoczni im. Komuny Paryskiej w Dziale Głównego Technologa. Następnie gotowe koperty były stemplowane pieczęciami Poczty Strajkowej.

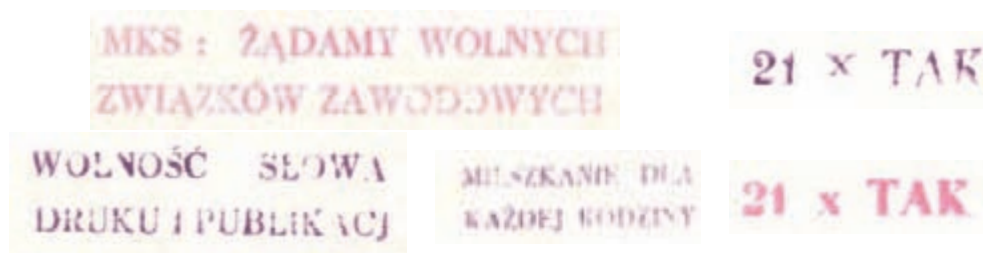

Każda z ozdobnych, wykonanych ręcznie kopert (po lewej), na wewnętrznej stronie miała nadany numer oraz oznaczona była pieczętką, na której prawdopodobnie były inicjały autorek (powyżej). Kopert takich, jak wskazuje numeracja, wydano około 100 szt.

27) Relacje Jerzego Miotke, Edwarda Szmita oraz Krzysztofa Dziembowskiego

28) Nie udało ustalić się jej imienia

Wraz ze wzrostem popularności i rosnącymi nakładami emitowanych przez Poczte strajkową kopert, pojawiła się refleksja dotycząca kolejnych możliwości, jakie daje jej działalność. Od 13 dnia strajku na kartach i kopertach pojawia się hasło stanowiące główny postulat strajkowy – MKS: ŻĄDAMY WOLNYCH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH. Ułożone z czcionek hasło, odbijane w kolorze karminowym (różowym), zapoczątkowało zwyczaj umieszczania w kolejnych dniach na walorach Poczty Strajkowej postulatów stoczniowców. W kolejnych dniach hasła na kopertach dotyczyły żądań: „Mieszkania dla każdej rodziny” (14 dzień), „Wolności słowa, druku i publikacji” (15 dzień). Gdy realny stał się scenariusz podpisania porozumień i zakończenia strajku sukcesem, przez dwa ostatnie dni strajku na kopertach pojawiała się hasło „21 x TAK”. Fakt wykorzystania walorów filatelistycznych do propagowania celów strajku został dostrzeżony nawet za granicą: *To znamienne, że Solidarność używa filatelistyki jako jednego ze środków do prezentowania swoich celów społeczeństwu i światu* – napisało jedno z brytyjskich czasopism filatelistycznych w 1981 roku²⁹⁾.

Hasła z kopert Poczty Strajkowej od 13 do 17 dnia strajku.

Poczte Strajkową utworzyli zapaleni filateliści. Nic więc dziwnego, że podczas jej funkcjonowania zadbano również o to, by ta grupa kolekcjonerów została w pełni usatysfakcjonowana. Liczba wykonywanych co dzień walorów powodowała spadek ich jakości – wiele stempli było odbitych nierówno, zachodziło na siebie – jest to zrozumiałe biorąc pod uwagę skalę działań. Jednak codziennie emitowano również pewną liczbę kopert, do której tworzenia przywiązywano szczególną wagę. Stemple odbijane były bardzo starannie, na każdym walorze znajdował się komplet odpowiadający kolejnemu dniowi strajku. Takie koperty lub karty były potem dodatkowo stemplowane oficjalnymi datownikami pocztowymi, by podkreślić ich filatelistyczny charakter. W latach siedemdziesiątych kupowanie tzw. abonamentów, czyli wszystkich wydawanych znaczków polskich było bardzo popularne. Zdarzało się, że rodziny przynosiły z domów całe klasery, by strajkujący mogli zgromadzone tam znaczki ostemplować pieczęciami Poczty Strajkowej³⁰⁾. Starano się, by znaczki pocztowe na takich wydaniach miały związek z tematyką gospodarki morskiej, tak, by w rezultacie powstała elegancka i spójna całość pocztowa. Seria takich całości ze wszystkich dni strajku z pewnością stanowiła ozdobę zbioru każdego filatelisty. Kilkadziesiąt zestawów takich kopert zostało również podarowane zagranicznym dziennikarzom i za ich pośrednictwem wyjechały poza granice Polski.

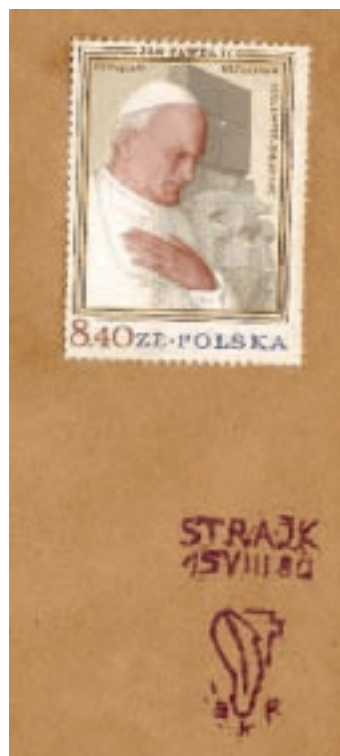

Dla celów kolekcjonerskich Poczta Strajkowa wydawała całości, które oprócz pieczęci strajkowych uzupełniano kasownikiem poczty oficjalnej.

²⁹⁾ Polish Strike Cover, Stamp Collecting, 10 września 1981

³⁰⁾ Relacja Andrzeja Alkiewicza

Koperty Poczty Strajkowej, trafiły zagranicę także po zakończeniu strajku. Ryszard Nowakowski wspomina: *W 1980 roku w Biurze Konstruktoryjnym wykonywaliśmy projekt promu dla Stena Line. Byłem delegowany do Szwecji do firmy Elektroluks. Miała ona swoją siedzibę w Göteborgu. Zwyczajowo brało się jakieś drobne souvenirs. Ja wziąłem 10 kopert z Poczty Strajkowej. W firmie znałem bliżej jednego pracownika, bo współpracowaliśmy już od ponad roku. Dałem mu jedną z kopert podczas pierwszego spotkania. W trakcie przerwy w rozmowach pokazał ją swoim kolegom. Po chwili wrócił do mnie z pytaniem; Ryszard masz ich więcej? Było tylu chętnych, że rozdałem wszystkie. Musiałem też opowiedzieć trochę o działaniu Poczty. Po paru miesiącach podczas wizyty roboczej w Stoczni znajomy ten pokazał mi gazetę z Göteborga z artykułem na temat poczty strajkowej oraz zdjęciem jednej z kopert.³¹⁾*

Fragmenty całości Poczty Strajkowej. Znaczki z Ojcem Świętym były w Poczcie Strajkowej traktowane ze szczególną estymą.

Obok znaczków o tematyce morskiej, szczególnie cenione przez stoczniowców były koperty Poczty Strajkowej ze znaczkami z Ojcem Świętym. W tym celu wykorzystywano znaczki Poczty Polskiej z 1979 roku, wyemitowane z okazji pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Ojczyzny. Warto zauważyć, że znaczki te były traktowane z dużym szacunkiem. Pieczęcie Poczty Strajkowej były przybijane obok znaczka lub w taki sposób, by nie nachodziły na wizerunek Papieża³²⁾.

W wypowiedziach uczestników strajku często pojawia się refleksja o wierze jako czynniku, który dawał nadzieję i pozwalał wytrwać w tamtych trudnych dniach. Nic dziwnego, że tematyka religijna była obecna także na pieczęciach Poczty Strajkowej. Jednymi z najczęściej używanych na kopertach były wykonane przez Jerzego Slenzaka ozdobne stemple strajku okupacyjnego w wizerunku krzyża obok logotypu Stoczni oraz z symboliką strajkową wpisaną w krzyż. Popularny był też stempeł z krzyżem i napisem „BOŻE MIEJ W OPIECE STOCZNIOWCÓW” czy inny upamiętniający pierwszą Mszę świętą odprawioną 17 sierpnia przez ks. prałata Hilarego Jastaka.

Stemple poczty strajkowej z motywami religijnymi.

³¹⁾ Relacja Ryszarda Nowakowskiego

³²⁾ Relacja Andrzeja Alkiewicza

Na przeciwnym biegunie lokuje się inicjatywa stoczniowców o podłożu satyryczno-politycznym. Zabiegali oni, by pieczęciami Poczty Strajkowej stemplować koperty ze znaczkami i karty pocztowe o tematyce partyjnej. W tym przypadku pieczęcie pojawiały się na znaczkach, kasując je wskazywano symbolicznie, że strajkujący są górą. Powstawały całości, na których oficjalnemu hasłu rocznicy Układu Warszawskiego „25 lat na straży pokoju i socjalizmu” towarzyszyły strajkowe pieczęcie „Strajk Okupacyjny Gdynia” i hasło „21 x TAK”. W taki sposób strajkujący demonstrowali swój stosunek do komuny.

Koperta ze znaczkiem wydanym dla uczczenia 20-lecia układu o przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy powojennej między Polską a ZSRR, skasowana 30 sierpnia pieczęcią Poczty Strajkowej z pieczęcią „Boże miej w opiece stoczniowców”.

Koperta ze znaczkiem VII zjazd PZPR skasowana 30 sierpnia pieczęcią Poczty Strajkowej, z pieczęciami Strajk Okupacyjny oraz hasłem 21 x TAK.

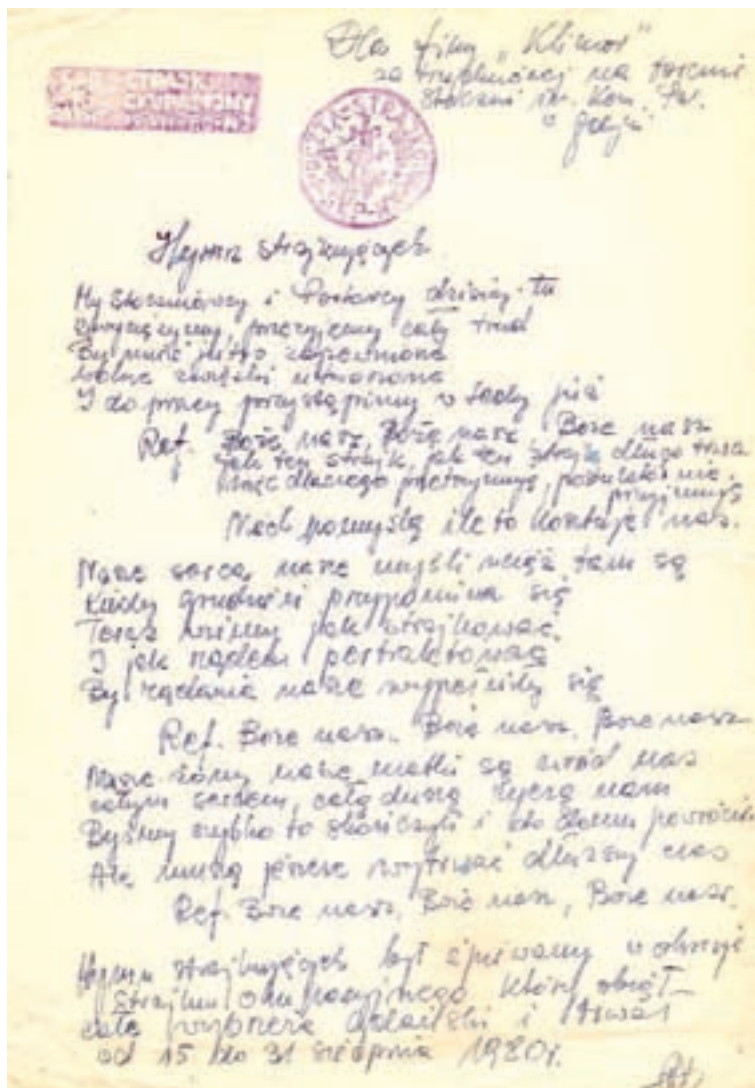
Wydawnictwa alternatywne

Popularność zainicjowanej w Biurze Projektowo-Konstrukcyjnym Poczty Strajkowej miała też swoje skutki uboczne. Obok pieczęci, wykonywanych przez zespół obsługujący Poczta Strajkową, pojawiała się duża liczba „niezależnych” inicjatyw. Były to różnego rodzaju pieczęcie i datowniki powstające podczas strajku na przykład na poszczególnych wydziałach. Ich ilość i różnorodność rosła,

osiągając apogeum 31 sierpnia 1980 — w dniu podpisania porozumień. Pieczęcie te bardzo często współlistnieją na kopertach i kartach ze stemplami „oficjalnej” Poczty Strajkowej. W przeciwieństwie jednak do regularnej Poczty Strajkowej, działania te były inicjatywą oddolną, nieskoordynowaną, a co za tym idzie nie ewidencjonowaną. Stąd niestety nie można dziś w sposób jednoznaczny określić, w którym dniu strajku, w jakiej ilości i kolorach powstały poszczególne pieczęcie ani dorzeć do ich autorów.

Niektóre z niezależnych od głównej Poczty Strajkowej inicjatyw można przypisać do konkretnych wydziałów Stoczni, inne nie dają możliwości takiej identyfikacji, będąc po prostu oddolnym działaniem jednej lub kilku osób. Za najlepiej zorganizowane należałoby uznać działania, która zainicjowano i zrealizowano w Dziale Kontroli Jakości. Dział Kontroli Jakości zawsze konkurował w Stoczni z Biurem Projektowo-Konstrukcyjnym. Nic dziwnego, że pozazdrościł popularności Poczty Strajkowej i postanowił stworzyć analogiczną instytucję³³. Trzeba przyznać, że konkurencja ta była realizowana na wysokim poziomie. Inicjatywa ta miała swoją pieczęć okrągłą z herbem Gdyni oraz nazwą Poczta Strajkowa SKP-NJ³⁴. Od 24 do 31 sierpnia stoczniowcy z Działu Kontroli Jakości stemplowali wydawane przez siebie walory pieczęciami oznaczającymi kolejne dni strajku. Wzorowali się na istniejącej poczcie strajkowej starając się, by stemple każdego dnia były wykonywane w innym kolorze. Łącznie podczas strajku sierpniowego w Dziale Kontroli Jakości wydano co najmniej dziesięć różnych pieczęci i datowników Poczty Strajkowej.

Na Wydziale Montażu Kadłuba (K-3) pod koniec strajku powstały dwie pieczęcie, w tym jedna w formie znaczka pocztowego z imitacją perforacji, wykonanego z gumki „myszki”. Co ciekawe, „znaczek” początkowo nie miał identyfikacji wydziału, na którym powstał. Później jednak symbol K-3 został dodany w lewym dolnym rogu pieczęci. Ostatnim wydziałem, który miał swoje odrębne pieczęcie strajkowe, był Wydział Maszynowy (W-1). Pieczęcie te wykonane były bardzo prostymi metodami, niemniej jednak dawały pracownikom poszczególnych wydziałów poczucie tworzenia własnej, oddolnej Poczty Strajkowej.

Przepisany ręcznie tekst pieśni Macieja Pietrzyka „Boże Nasz”, stanowiący dar pracowników Stoczni dla załogi gdyńskiego Klimoru. List opatrzone jest pieczęciami Poczty Strajkowej Działu Kontroli Jakości (po lewej). Poniżej — inne pieczęcie z tego samego działu.

³³) Relacja Ryszarda Nowakowskiego

³⁴) NJ było literowym oznaczeniem Działu Kontroli Jakości w strukturze Stoczni Komuny Paryskiej.

Pieczęcie strajkowe Wydziału Montażu Kadłuba (K-3).

Pieczęcie strajkowe Wydziału Maszynowego (W1)

Niewiele brakowało, aby własną pieczęć miała również Pracownia Siłowni i Rurociągów. Jednak po pierwszych przymiarkach do projektu inicjatorzy zauważyli, że symbol tego działu KS, jest identyczny ze skrótem nazwy Komitet Strajkowy, co mogło prowadzić do nieporozumień. Ze zrobienia pieczęci zrezygnowano³⁵⁾.

Ponadto podczas strajku funkcjonowała, wykonana w stoczniowej drukarni, pieczęć okrągła Komitetu Strajkowego wytrawiona w metalu. Jej wykonanie było możliwe dzięki przejęciu pomieszczeń drukarni przez strajkujących i znalezieniu tam zestawu materiałów, które pozwoliły na przygotowanie profesjonalnego stempla. Bazą do jego wykonania były wzory i materiały do wykonywania oficjalnych pieczęci Stoczni im. Komuny Paryskiej³⁶⁾. Pieczęć ta znajdowała się na stałe w siedzibie Komitetu Strajkowego. Była wykorzystywana przez Komitet Strajkowy do stemplowania oficjalnych dokumentów, między innymi przepustek. Ponieważ koperty z pieczęciami Poczty Strajkowej stały się jedną z głównych strajkowych pamiątek, a kolekcjonowanie pieczętek było w tych dniach popularnym hobby wśród protestujących stoczniowców, więc zbieracze trafiali także do siedziby Komitetu Strajkowego, gdzie pieczęć okrągłą przystawiano także na kartach i kopertach. W taki sposób „urządowa” pieczęć Komitetu Strajkowego trafiła na walory Poczty Strajkowej.

Okrągła pieczęć Komitetu Strajkowego Stoczni im. Komuny Paryskiej na przepustce oraz na kopercie Poczty Strajkowej.

Łącznie, podczas strajku w Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni powstało około stu pieczęci, które zostały opisane w dalszej części niniejszego opracowania.

Falszerstwa

Zaskakującym wątkiem jest fakt, iż Poczta Strajkowa Stoczni im. Komuny Paryskiej doczekała się również fałszerstw. Jest to o tyle dziwne, że nie miała ona nigdy szczególnej wartości finansowej.

³⁵⁾ Relacja Waldemara Pasturczaka

³⁶⁾ Relacja Andrzeja Kołodzieja

Co prawda, według relacji Zbigniewa Sankowskiego³⁷⁾, już w sierpniu 1980 roku kopertami strajkowymi handlowano na gdyńskiej Hali Targowej, jednak nie były to walory szczególnie wysokie cenione. Ponadto ogromne nakłady produkowane dzień po dniu przez Poczta Strajkową sprawiały, że jej całości były stosunkowo łatwo dostępne.

Oczywiście nie można nazwać fałszerstwem opisanych wcześniej, niezależnych od głównej Poczty Strajkowej, inicjatyw. Natomiast było fałszerstwem wydawanie walorów, które miały imitować oryginalne koperty wydawane przez Poczta Strajkową. W ramach tej działalności wykonano kopię głównej pieczęci Poczty Strajkowej. Od pierwowzoru różniła się ona jakością – egzemplarze sfalszowane są wykonane dużo lepiej od oryginalnych.

Oryginalna (po lewej) i sfalszowana (po prawej) pieczęć główna Poczty Strajkowej. Wyraźnie widoczne są różnice w jakości wykonania.

Fałszerstwo dotyczyło nie tylko pieczęci głównej. Wydawano całości, starając się naśladować oryginały we wszystkich szczegółach. Na fałszywych walorach Poczty Strajkowej, obok pieczęci głównej, pojawiły się datowniki i liczby porządkowe kolejnych dni strajku. Były one jednak wykonywane innymi pieczęciami i w innych kolorach, niż oryginalne. Niektóre z nich zawierają też błędy. Dla przykładu karta pocztowa z 26 sierpnia 1980 jest opatrzona rzymską liczbą „XI”, tymczasem był to dwunasty dzień strajku. Sądząc po fakcie, iż egzemplarze fałszywej poczty trafiają się rzadko, wydaje się, że nakład tych walorów był niewielki w porównaniu do oryginalnej Poczty Strajkowej.

Walory stanowiące fałszerstwo na szkodę Poczty Strajkowej. W kolorze wiśniowym pieczęć główna, datowniki oraz pieczęciienne wykonane poza główną Poczta Strajkową i bez jej wiedzy. Na prawej reprodukcji, pieczęci sfalszowane towarzyszą oryginalnej pieczęci Poczty Strajkowej, wykonanej wcześniej na tej samej pocztówce.

Zakończenie strajku

Pierwotnie spodziewano się, że porozumienie pomiędzy Międzyzakładowym Komitetem Strajkowym a władzami państwowymi zostanie podpisane po 16 dniach strajku – 30 sierpnia 1980. Dlatego na ten dzień przygotowano pieczęć okolicznościową w formie znaczka z sylwetką nadbudówki statku, literą „V” symbolizującą zwycięstwo i datą 30-08-80. Hasłem, które tego dnia pojawiło się na kopertach, było podsumowujące strajk „21 x TAK”. Kiedy okazało się, że podpisanie porozumień przesunie

³⁷⁾ Z. Sankowski, *Poczta Strajkowa*, „Biuletyn Informacyjny NSZZ Solidarność Stoczni im. Komuny Paryskiej”, nr 50, 15.08.1981

się o jeden dzień, gotową już pieczęć z datą 30 sierpnia przerobiono, wycinając z oryginalnego stempla część cyfry 0 w taki sposób, by przerobić ją na cyfrę 1. W ten sposób powstała pieczęć z datą 31 sierpnia. Ponadto wykonano okolicznościowy stempeł z konturem Polski „17 DZIEŃ STRAJKU GDYNIA SKP”. Hasło „21 x TAK” posłużyło Poczcie Strajkowej przez dwa dni, z tą różnicą, że w dniu faktycznego zakończenia strajku było odbijane w innym kolorze.

Całostki Poczty Strajkowej z ostatniego dnia strajku, charakteryzowała wyjątkowo duża liczba pieczęci.

Wielu kończących strajk stoczniowców opuszczało zakład z zestawami kopert Poczty Strajkowej lub z pojedynczymi kopertami i arkuszami papieru, na których znalazły się pieczęcie z wielu dni strajku.

Niektórzy ze strajkujących przez cały okres funkcjonowania Poczty Strajkowej starali się zebrać komplet stempli na jednym arkuszu lub kopercie, stanowiącej pamiątkę sierpniowego protestu.

ZJEDNOCZENIE PRZEMYSŁU OKRĘTOWEGO

STOCZNIA IM KOMUNY PARYSKIEJ
BIURO PROJEKTOWO - KONSTRUKCYJNE

UL. CZECHOSŁOWACKA 3

TELEFON: 271-.....
TELEGRAF: BPK GY
TELEX: 054571 BPK PL
KONTO BANKOWE:
Nr 19129-55 NBP II O/GDYNIA

WASZ ZNAK:

DOTYCZY:

14 DZIEŃ

28 SIERP 1980

WOLNOŚĆ SŁOWA
DRUKU I PUBLIKACJI

STRAJK
15 VIII 80

16 DZIEŃ

30 SIERP 1980

81-069 GDY 17

**STRAJK
OKUPACYJNY
GDYNIA
OD 15 VIII 1980**

NASZ ZNAK:

GDYNIA, dnia.....

STRAJK
15 VIII 80

MIESZKANIE DLA
KAŻDEJ RODZINY

15 DNI
STRAJKU
15-29
VIII. 1980
SKP - GDYNIA

29 SIERP 1980

STRAJK
15 VIII 80

21 x TAK

17005-283/01-01-009 SKP 927 5000 uk. 21.9.76 TK

Po zakończeniu strajku – w dniach 1 i 2 września poczta strajkowa działała jeszcze, stemplując pieczęciami ostatniego dnia strajku ogromne ilości materiałów: kopert, kartek, pocztówek dostarczonych w kartonach przez pracowników i sympatyków strajku. Ponieważ od poniedziałku 1 września Stocznia pracowała już normalnie, więc działalność pocztowa była wykonywana po godzinach. Po ostemplowaniu wszystkich zdeponowanych materiałów, pieczęć główna Poczty Strajkowej została zniszczona komisyjnie 3 września 1980.

Na zakończenie strajku, poza głównym nurtem Poczty Strajkowej, pojawiło się inne, dojrzałe pod względem edytorskim, wydawnictwo. Podobnie jak w Poczcie Strajkowej, organizowanej przez Zbigniewa Sankowskiego, zastosowano w nim proste techniki, uzyskując atrakcyjny plastycznie i filatelistycznie rezultat. Wydawnictwem tym były całości, składające się z kombinacji dwóch lub trzech pieczęci, odbijanych na kartach i kopertach w różnych kolorach. Była to duża pieczęć z logotypem Stoczni Komuny Paryskiej i napisem „STRAJK OKUPACYJNY GDYNIA OD 15 VIII 1980”, nanoszony stemplem znaczek Poczty Strajkowej bez nominału, z rysunkiem suwnicy i wpisanym w nią herbem Gdyni, wreszcie rysunek Nike zwycięskiej, z napisem „KONIEC STRAJKU 31.08.1980 21 x TAK”. Na wydawanych w ten sposób walorach, osobnym stemplem wykonywano też linie w polu przeznaczonym na adres i kratki na kod pocztowy. Całości te wykonywano na kopertach oraz na kartach bloku technicznego.

Takie całości, wykonywane na kopertach, kartach bloku technicznego pojawiły się na zakończenie strajku 31 sierpnia 1980. Jak widać na załączonej reprodukcji, były one po zakończeniu strajku wykorzystywane do prowadzenia korespondencji i wysyłane pocztą oficjalną.

Korzystając z tego samego zestawu pieczęci, na zakończenie strajku wydano także dwa wzory pocztówek. Jedna z nich upamiętnia drugą Mszę świętą odprawioną podczas strajku w Stoczni im. Komuny Paryskiej 18 sierpnia 1980 roku przez proboszcza parafii Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Gdyni, redemptorystę ojca Edwarda Rybę. Na drugiej pocztówce znalazło się zdjęcie stocznioowego krzyża – tego samego, który widać po prawej stronie zdjęcia z Mszy świętej.

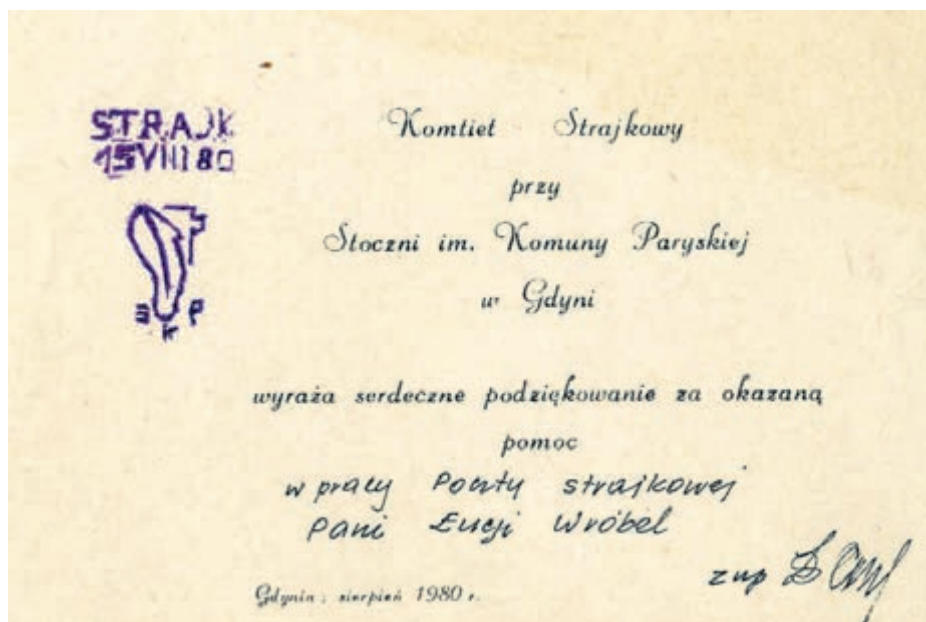

Awers dwóch wzorów i rewers kartek pocztowych wydanych na zakończenie strajku w Stoczni im. Komuny Paryskiej³⁸⁾.

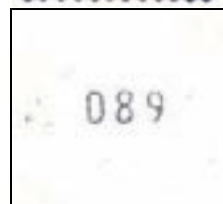
³⁸⁾ Autor zdjęć nieznan.

Epilog

Tak jak od początku utrzymywanie ładu w działalności poczty strajkowej spoczywało na jej naczelniku, tak na końcu dopilnował, by równie porządnie zakończyła swoją działalność. Zbigniew Sankowski zadbał, by osoby zaangażowane w działalność Poczty Strajkowej zostały docenione. Jeszcze podczas strajku sporządził listę osób aktywnych w Poczcie Strajkowej. Liczyła ona pierwotnie prawie 100 nazwisk, pod koniec strajku została uzupełniona o kolejne 30. Część osób otrzymała pisemne podziękowania od Komitetu Strajkowego, z pieczętką Poczty Strajkowej.

Podziękowanie za pracę w Poczcie strajkowej dla Łucji Wróbel

Awers i rewers pamiątkowego, numerowanego znaczka rozdawanego na zakończenie strajku osobom zaangażowanym w działalność Poczty Strajkowej. Reprodukowany egzemplarz nr 89 otrzymał Waldemar Pasturczak.

Inną formą docenienia stoczniowych pocztowców była limitowana edycja znaczka wykonanego na zakończenie strajku, z datą 30 sierpnia. Znaczek ten, z powodu przesunięcia daty podpisania porozumień, nie wszedł do obiegu, wykonano go na papierze kredowym w nakładzie 477 egzemplarzy numerowanych na odwrocie³⁹⁾.

Lista osób zaangażowanych w Poczcie Strajkową była podstawą do rozdania pierwszych 180 znaczków⁴⁰⁾. Liczba znaczków, które trafiały do poszczególnych osób, zależna była od ich wkładu w działalność Poczty. Trzy osoby: Zbigniew Sankowski, Andrzej Buczkowski oraz Józef Sadek otrzymały po 4 egzemplarze znaczka, kolejne dziewięć osób otrzymało po 3 egzemplarze. Były wśród nich osoby, które pracowały zarówno w Poczcie Strajkowej, na terenie Stoczni, jak i dodatkowo pełniły funkcje kurierów, a także autor ozdobnych pieczęci Jerzy Slenzak. Dwoma egzemplarzami uhonorowanych zostały 23 osoby. Pozostałe 95 osób otrzymało po jednym egzemplarzu pamiątkowego znaczka. Ewidencja tych znaczków była skrupulatnie prowadzona przez Zbigniewa Sankowskiego. Pokazuje ona również, jakie komórki Stoczni były najbardziej zaangażowane w tworzenie Poczty Strajkowej. Spośród pierwszych 180 znaczków większość trafiła do Biura Projektowo-Konstrukcyjnego: 26 do głównych projektantów, 21 do Pracowni Obliczeń Teoretycznych, 18 do Pracowni Kadłubowej, 16 do Pracowni Uzgodnień Technicznych, 13 do Pracowni Wyposażenia, po 12 do Pracowni Normalizacji i Pracowni Elektrycznej. Mniejsza liczba znaczków powędrowała do osób z pozostałych działów i pracowni Biura Projektowo-Konstrukcyjnego. Łącznie, na 180 znaczków, aż 135 trafiło do osób z Biura Projektowo-Konstrukcyjnego. Około 30 znaczkami zostali uhonorowani pracownicy innych działów Stoczni, 13 otrzymały osoby niezatrudnione w Stoczni im. Komuny Paryskiej, ale wspierające ją jako kurierzy. Jeden znaczek trafił do osoby ze Stoczni Radunia, która najprawdopodobniej współpracowała z Poczcie Strajkową w SKP. Znaczki otrzymali też dyrektor techniczny i dyrektor ekonomiczny Stoczni im. Komuny Paryskiej.

³⁹⁾ Z. Sankowski, *Poczta Strajkowa*, „Biuletyn Informacyjny NSZZ Solidarność Stoczni im. Komuny Paryskiej”, nr 50, 15.08.1981

⁴⁰⁾ Lista osób odtworzona na podstawie archiwum Zbigniewa Sankowskiego jest zamieszczona na końcu publikacji.

1.	<i>Janina Winiarska</i>
2.	<i>Krzysztof Lepiński</i>
3.	<i>Bożena Sławosław</i>
4.	<i>Joanna Jaworska</i>
5.	<i>Alfred Saulowicz</i>
6.	<i>Hanna Okoniewska</i>
7.	<i>Barbara Jaworska</i>
8.	<i>Tomasz Okoniewski</i>
9.	<i>Justyna Filip</i>
10.	<i>Ewa Wrobel</i>
11.	<i>Ewa Molak</i>
12.	<i>Janina Winiarska</i>
13.	<i>Justyna Filip</i>
14.	<i>Zofia Kacimierz</i>

1.	<i>Janina Winiarska</i>	1.	<i>Janina Winiarska</i>
2.	<i>Krzysztof Lepiński</i>	2.	<i>Krzysztof Lepiński</i>
3.	<i>Bożena Sławosław</i>	3.	<i>Bożena Sławosław</i>
4.	<i>Joanna Jaworska</i>	4.	<i>Joanna Jaworska</i>
5.	<i>Alfred Saulowicz</i>	5.	<i>Alfred Saulowicz</i>
6.	<i>Hanna Okoniewska</i>	6.	<i>Hanna Okoniewska</i>
7.	<i>Barbara Jaworska</i>	7.	<i>Barbara Jaworska</i>
8.	<i>Tomasz Okoniewski</i>	8.	<i>Tomasz Okoniewski</i>
9.	<i>Justyna Filip</i>	9.	<i>Justyna Filip</i>
10.	<i>Ewa Wrobel</i>	10.	<i>Ewa Wrobel</i>
11.	<i>Ewa Molak</i>	11.	<i>Ewa Molak</i>
12.	<i>Janina Winiarska</i>	12.	<i>Janina Winiarska</i>
13.	<i>Justyna Filip</i>	13.	<i>Justyna Filip</i>
14.	<i>Zofia Kacimierz</i>	14.	<i>Zofia Kacimierz</i>

Fragmenty prowadzonej przez Zbigniewa Sankowskiego ewidencji osób zaangażowanych w działania Poczty Strajkowej. Lista roznosicieli (po lewej), lista osób z innych niż Biuro Projektowo-Konstrukcyjne wydziałów stoczni (z prawej).

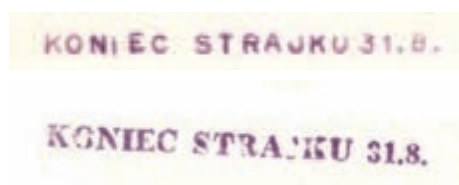
Pierwsza strona listu do Ojca Świętego, ostemplowana pieczęciami Poczty Strajkowej.

Jednak aktywność, mająca na celu udokumentowanie i uhonorowanie osób z Poczty Strajkowej, nie skończyła się 31 sierpnia. W następnych miesiącach lista ta została uzupełniona zarówno o dokładniejsze dane już znajdujących się na niej osób, jak i o kolejne nazwiska. Ostateczna jej wersja, zawierająca ponad 150 nazwisk, została przepisana na maszynie i trafiła do archiwum Poczty Strajkowej, prowadzonego przez Zbigniewa Sankowskiego.

Po zakończeniu strajku Poczta Strajkowa i pamiątki po niej nie zniknęły. Co najmniej jeszcze przez kilka miesięcy Zbigniew Sankowski prowadził dystrybucję ostemplowanych w ostatnich dniach strajku walorów. Ponadto ostemplowane w ostatnim dniu strajku kartki papieru służyły za papier firmowy Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność”. Na takim papierze wysyłano między innymi podziękowania do osób, które w sierpniu 1980 roku wspierały strajkujących stoczniowców. Wreszcie część pieczęci, wykorzystywanych przez Poczta Strajkową, po zakończeniu strajku trafiła w najbezpieczniejsze podówczas miejsce – na plebanię kościoła p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni. Były one wykorzystywane przez ks. prałata Hilarego Jastaka do drukowania swego rodzaju druków ulotnych, promujących idee „Solidarności”. Wydawane były zarówno na papierze firmowym parafii, broszurach, pocztówkach, jak i zaproszeniach. Często opatrzone błogosławieństwem i podpisem ks. Hilarego Jastaka, czasem również wpisywanymi przez niego ręcznie dedykacjami.

Najbardziej spektakularnym wykorzystaniem tych pieczęci było ostemplowanie nimi listu z dnia 7 września 1980 od Gdynian do Ojca Świętego.

Niektóre pieczęcie Poczty Strajkowej były wykorzystywane co najmniej do początków 1981 roku. Na walorach tych często pojawiały się też pieczętki KONIEC STRAJKU 31.8., wykonane po zakończeniu strajku na potrzeby parafii. Początkowo robiono je z czcionek, później zastąpiono stemplem pochodzącym z profesjonalnego zakładu.

Pieczętki „Koniec strajku 31.8.” wykonane w Parafii NSPJ, do stemplowania wykonywanych tam kart, kopert i druków.

Rok po strajku, Zbigniew Sankowski opublikował w Biuletynie Informacyjnym NSZZ Solidarność Stocznia im. Komuny Paryskiej artykuł „Poczta Strajkowa”, będący jednym z nielicznych opisów tego przedsięwzięcia. Ponadto w tym samym czasie wykonana została okolicznościowa pieczęć, upamiętniająca rocznicę Poczty Strajkowej SKP. Stemplowano nią między innymi pamiątkowe karty pocztowe wydane z okazji rocznicy podpisania porozumień sierpniowych. Z działalnością Poczty Strajkowej mieli okazję zapoznać się również wszyscy działacze Solidarności, którzy przyjechali z całej Polski na I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ Solidarność. W tej enklawie wolności, która funkcjonowała we wrześniu i październiku 1981 roku w Hali Oliwii, Zbigniew Sankowski, Andrzej Buczkowski oraz Wojciech Lerchenfeld zorganizowali wystawę walorów Poczty Strajkowej⁴¹⁾. Być może mogła ona jeszcze „natchnąć” niektórych działaczy do podobnych działań podczas strajków w innych częściach kraju, jednak czasu na to nie było wiele. W dwa miesiące po zakończeniu Zjazdu, komunistyczne władze wprowadziły stan wojenny, brutalnie pacyfikując dążenie Polaków do wolności.

Gdy 13 grudnia 1981 roku junta wojskowa wypowiedziała wojnę społeczeństwu, Zbigniew Sankowski był już bardzo chory. Jako osoba z doświadczeniem konspiracyjnym był świadomy, iż dysponuje materiałami, które w przypadku gdyby wpadły w ręce SB, mogą poważnie zaszkodzić ludziom zaangażowanym w sierpniowe strajki. Dlatego listę wszystkich osób, które działały w Poczcie Strajkowej oraz część dokumentacji zawierającą dane osobowe (m.in. kopie podziękowań), przekazał zaufanej osobie – Łucji Wróbel, ona z kolei, obawiając się zainteresowania SB, przekazała archiwum Poczty Strajkowej Jerzemu Słabuszewskiemu, który przechował je aż do upadku komuny. W lutym 1982 Zbigniew Sankowski zmarł w szpitalu. Pochowany został na cmentarzu przy Katedrze Oliwskiej w Gdańsku. Jego dzieło, które zrealizował wraz z zespołem zaangażowanych ludzi, przetrwało zakończenie strajku sierpniowego i stanowiło podwaliny pod późniejsze inicjatywy Poczty Strajkowej, a po wprowadzeniu stanu wojennego – Poczty Internowanych i Poczty Solidarności.

⁴¹⁾ Relacja Wojciecha Lerchenfelda

Pieczęcie Poczty Strajkowej, na papierze Parafii NSPJ w Gdyni z odręczną dedykacją ks. Prałata Hilarego Jastaka. Egzemplarz wykonany po 31 sierpnia 1980, za pomocą oryginalnych stempli, które po zakończeniu strajku zostały przekazane w depozyt parafii. Na dole kartki widoczna pieczętka Koniec strajku 31.8, wykonana już po 31 sierpnia, na potrzeby parafii. Poniżej pocztówka z Pomnikiem Ofiar Grudnia 1970 w Gdyni, wydana na początku 1981 roku, ostemplowana pieczęciami Poczty Strajkowej.

Katalog pieczęci i znaków poczty strajkowej

Wstęp

Tworzenie po ponad 30 latach katalogu walorów tak rozproszonych i zmiennych, jak pieczęcie i znaki poczty strajkowej, jest zadaniem skomplikowanym. Z drobnymi wyjątkami nikt nigdy nie prowadził ewidencji, na której można by się obecnie oprzeć, zaś nawet tam, gdzie była ona prowadzona, jest niepełna. Dlatego katalog ten musi mieć charakter otwarty tak, by można było wpisywać do niego kolejne, odkrywane podczas poszukiwań walory. Z tego powodu numery nadano poszczególnym pozycjom, a nie odmianom kolorystycznym. Kolory oznaczono w katalogu literami, by umożliwić dodawanie kolejnych odnalezionych wydań bez konieczności zmiany całej numeracji.

Ze względu na prymitywne techniki wykonania większości walorów, ich kolory można określić w przybliżeniu, gdyż ilość odmian i odcieni byłaby niemożliwa do opisania. W przeciwieństwie do katalogów filatelistycznych, w opisach są więc podawane tylko podstawowe kolory, bez rozróżniania odcieni.

Poszczególne pozycje zostały opisane według klucza przedstawionego w poniższej tabeli

1.1. Numer katalogowy⁴²
1. Zakład pracy, strajk, czas trwania
2. Opis waloru
3. Wymiary ⁴³
4. Odmiany kolorów ⁴⁴

⁴² W numerze katalogowym, pierwsza liczba oznacza zakład pracy/strajk (czasami w tym samym zakładzie pracy było kilka strajków, w różnym okresie, z różnymi zestawami pieczęci i znaków. Druga liczba oznacza numer kolejny waloru w katalogu.

⁴³ Wymiary znaków podawane są w milimetrach, według schematu wysokość × szerokość. W przypadku znaków prostokątnych pomiar dokonywany jest w połowie boków prostokąta. W przypadku znaków o innym kształcie (trójkątnych, nieregularnych), wysokość i szerokość oznaczają wymiar pionowy i poziomy, mierzony pomiędzy rzędnymi skrajnymi punktów. Dla znaków okrągłych podana jest średnica \emptyset .

⁴⁴ Poszczególne odmiany kolorów oznaczane są dużymi literami. Ponieważ większość walorów Poczty Strajkowej wykonywana była prostymi technikami, skutkowało to niestabilnością barw. Dlatego w katalogu podano tylko podstawowe kolory, opisywane za pomocą powszechnie używanych nazw.

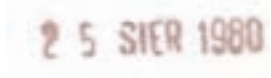
Katalog

1.1	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć główna Poczty Strajkowej. Wykonana z twardej gumy. Napis: STRAJK 15 VIII 80, logotyp SKP. Autor: Zbigniew Sankowski. Stworzona 20.08.1980, zniszczona komisyjnie 3.09.1980.	
3. 38 mm x 24 mm	
4. A. ciemnofioletowy (20.08) B. czarny (21.08, 27.08) C. ciemnoczerwony (22.08, 28.08) D. szmaragdowozielony (23.08, 29.08) E. różowy (24.08, 31.08) F. śliwkowy (25.08) G. szary (25.08) H. jasnoliliowy (26.08, 30.08) I. jasnofioletowy (26.08, 30.08) J. fioletowy (30.08)	
1.2	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik Poczty Strajkowej. Wykonywany datownikiem biurowym. Napis: 20 SIER 1980. Wykorzystywany 20.08.1980.	
3. 4 mm x 27 mm	
4. A. ciemnofioletowy	
1.3	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik Poczty Strajkowej. Wykonywany datownikiem biurowym. Napis: 21 SIER 1980. Wykorzystywany 21.08.1980. Stempel wykonywany czarnym tuszem. Słaba jakość i mała ilość tuszu oraz zróżnicowane podłoże dawały czasem efekty w postaci koloru szarego o różnej intensywności.	
3. 4 mm x 27 mm	
4. A. czarny	
1.4	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik Poczty Strajkowej. Wykonywany datownikiem biurowym. Napis: 22 SIER 1980. Wykorzystywany 22.08.1980.	
3. 4 mm x 16 mm	
4. A. ciemnoczerwony	

1.5	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Rodzaj oznaczenia zastosowany po raz pierwszy. Wykonywany gotową pieczęcią pochodzącą z Wyświetlarni. Napis: 8. Wykorzystywany 22.08.1980. Jedna z dwóch wersji stosowanych tego dnia.	
3. 13 mm x 9 mm	
4. A. ciemnoczerwony	
1.6	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Rodzaj oznaczenia zastosowany po raz pierwszy. Wykonywany gotową pieczęcią pochodzącą z Wyświetlarni. Napis: 8. Wykorzystywany 22.08.1980. Jedna z dwóch wersji stosowanych tego dnia.	
3. 9 mm x 6 mm	
4. A. ciemnoczerwony	
1.7	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik Poczty Strajkowej. Wykonywany datownikiem biurowym. Napis: 23 SIER 1980. Wykorzystywany 23.08.1980.	
3. 4 mm x 26 mm	
4. A. szmaragdowozielony	
1.8	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Wykonywany gotową pieczęcią pochodzącą z Wyświetlarni. Napis: 9. Wykorzystywany 23.08.1980. Jedna z dwóch wersji stosowanych tego dnia (popularna).	
3. 10 mm x 7 mm	
4. A. szmaragdowozielony	
1.9	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Wykonywany prawdopodobnie za pomocą kombinacji gotowej pieczęci pochodzącej z Wyświetlarni i dorobionej po raz pierwszy specjalnie do tego celu pieczęci. Napis: 9 DZIEN. Litery, nieco mniejsze niż cyfra. Wykorzystywany 23.08.1980. Jedna z dwóch wersji stosowanych tego dnia (rzadko spotykana).	
3. 10 mm x 31 mm	
4. A. szmaragdowozielony	

1.10	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik Poczty Strajkowej. Wykonywany datownikiem biurowym. Napis: 24 SIER 1980. Wykorzystywany 24.08.1980.	
3. 4 mm x 27 mm	
4. A. różowy	

1.11	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Wykonywany gotowymi pieczęciami z cyframi 1 oraz 0 pochodzącymi z Wyświetlarni. Na różnych walorach cyfry 1 i 0 są przesunięte względem siebie. Napis: 10. Wykorzystywany 24.08.1980.	
3. 16 mm x 19 mm (wymiar niestabilne ze względu na różne położenie cyfr względem siebie)	
4. A. różowy	

1.12	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik Poczty Strajkowej. Wykonywany datownikiem biurowym. Napis: 25 SIER 1980. Wykorzystywany 25.08.1980. W założeniach miał być fioletowoszary. W praktyce tusz mieszany w różnych proporcjach dawał różne barwy od fioletowoszarego do różnych odcieni szarości.	
3. 4 mm x 26 mm	
4. A. śliwkowy B. szary	

1.13	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Napis: XI. Wykorzystywany 25.08.1980. Jedna z dwóch wersji stosowanych tego dnia (popularna). W założeniach stempel miał być fioletowoszary. W praktyce tusz mieszany w różnych proporcjach dawał różne barwy od śliwkowego po różne odcienie szarości.	
3. 14 mm x 17 mm	
4. A. śliwkowy B. szary	

1.14	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Napis: XI. Wykorzystywany 25.08.1980. Jedna z dwóch wersji stosowanych tego dnia (rzadko spotykana).	
3. 16 mm x 17 mm	
4. A. śliwkowy	

1.15	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik Poczty Strajkowej. Wykonywany datownikiem biurowym. Napis: 26 SIER 1980. Wykorzystywany 26.08.1980. W założeniach miał być granatowy. W praktyce tusz mieszany w różnych proporcjach dawał różne odcienie jasnoliliowego do jasnofioletowego	
3. 4 mm x 26 mm	
4. A. jasnoliliowy B. jasnofioletowy	

1.16	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Wykonywany gotową pieczęcią pochodzącą z Wyświetlarni. Napis: XII. Wykorzystywany 26.08.1980. Jedna z dwóch wersji stosowanych tego dnia. W założeniach miał być granatowy. W praktyce tusz mieszany w różnych proporcjach dawał różne odcienie koloru liliowego.	
3. 14 mm x 25 mm	
4. A. jasnoliliowy B. jasnofioletowy	

1.17	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Wykonywany gotową pieczęcią pochodzącą z Wyświetlarni. Napis: XII. Wykorzystywany 26.08.1980. Jedna z dwóch wersji stosowanych tego dnia. W założeniach miał być granatowy. W praktyce tusz mieszany w różnych proporcjach dawał różne odcienie koloru liliowego.	
3. 14 mm x 17 mm	
4. A. jasnoliliowy B. jasnofioletowy	

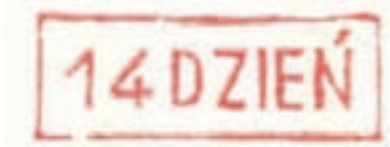
1.18	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik Poczty Strajkowej. Wykonywany datownikiem biurowym. Napis: 27 SIER 1980. Wykorzystywany 27.08.1980. Jedna z dwóch wersji, różniących się skrótem miesiąca, stosowanych tego dnia. Stempel wykonywany czarnym tuszem. Słaba jakość i mała ilość tuszu oraz zróżnicowane podłoże dawały czasem efekty w postaci koloru szarego o różnej intensywności.	
3. 5 mm x 27 mm	
4. A. czarny	

1.19	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik Poczty Strajkowej. Wykonywany datownikiem biurowym. Napis: 27 SIERP 1980. Wykorzystywany 27.08.1980. Jedna z dwóch wersji, różniących się skrótem miesiąca, stosowanych tego dnia. Stempel wykonywany czarnym tuszem. Słaba jakość i mała ilość tuszu oraz zróżnicowane podłoże dawały czasem efekty w postaci koloru szarego o różnej intensywności.	
3. 5 mm x 31 mm	
4. A. czarny	

1.20	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Wykonywany gotową pieczęcią pochodzącą z Wyświetlarni. Napis: 13. Wykorzystywany 27.08.1980. Jedna z dwóch wersji stosowanych tego dnia. W założeniach pieczęć miał być wykonywana w kolorze czarnym. Zastosowany przy korzystaniu z tej pieczęci tusz dał efekt kolorze szarym	
3. 11 mm x 15 mm	
4. A. szary	

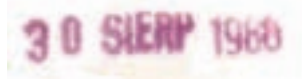
1.21	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Wykonywany pieczęcią wykonaną na potrzeby Poczty Strajkowej. Wycięta w gumoleum. Napis w ramce: 13 DZIEN. Wykorzystywany 27.08.1980. Stempel wykonywany czarnym tuszem. Słaba jakość i mała ilość tuszu oraz zróżnicowane podłoże dawały czasem efekty w postaci koloru szarego o różnej intensywności.	
3. 16 mm x 40 mm	
4. A. czarny	

1.22	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik Poczty Strajkowej. Wykonywany datownikiem biurowym. Napis: 27 SIERP 1980. Wykorzystywany 28.08.1980.	
3. 5 mm x 32 mm	
4. A. ciemnoczerwony	

1.23	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Wykonywany pieczęcią wykonaną na potrzeby Poczty Strajkowej. Wycięta w gumoleum. Napis w ramce: 14 DZIEN. Wykorzystywany 28.08.1980.	
3. 15 mm x 41 mm	
4. A. ciemnoczerwony	

1.24	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik Poczty Strajkowej. Wykonywany datownikiem biurowym. Napis: 29 SIERP 1980. Wykorzystywany 29.08.1980.	
3. 5 mm x 32 mm	
4. A. szmaragdowozielony	

1.25	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna, ozdobna. Wycięta w gumoleum na potrzeby Poczty Strajkowej. Zastępowała pieczęć z liczbą porządkowa dnia strajku. W przeciwieństwie do pozostałych pieczęci dziennych, wykonywana w innym kolorze niż pieczęć główna. Przedstawia logotyp Zjednoczenia Przemysłu Okrętowego, napis: 15 DNI STRAJKU 15–29 VIII.1980 SKP GDYNIA. Wykorzystywana 29.08.1980.	
3. 28 mm x 41 mm	
4. A. ciemnofioletowy	

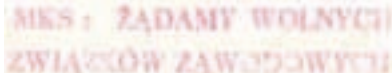
1.26	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik Poczty Strajkowej. Wykonywany datownikiem biurowym. Napis: 30 SIERP 1980. Wykorzystywany 30.08.1980. W założeniu kolor pieczęci miał być fioletowowrzosowy, ogromny przerób Poczty Strajkowej w tym dniu, wymagał stosowania jednocześnie wielu poduszek do stempli i zaskutkowało kilkoma kolorami pieczęci (nie licząc odcieni).	
3. 5 mm x 32 mm	
4. A. jasnoliliowy B. jasnofioletowy C. fioletowy D. ciemnofioletowy	

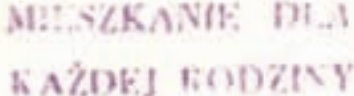
1.27	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Błądnodruk. Datownik Poczty Strajkowej. Wykonywany datownikiem biurowym. Omyłkowo zmieniono Napis: 30 LIPCA 1980. Wykorzystywany 30.08.1980.	
3. 5 mm x 32 mm	
4. A. jasnoliliowy	

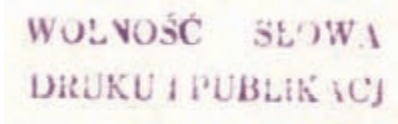
1.28	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Wykonywany pieczęcią wykonaną na potrzeby Poczty Strajkowej. Wycięta w gumoleum. Napis w ramce: 16 DZIEŃ. Wykorzystywany 30.08.1980.	
3. 15 mm x 40 mm	
4. A. jasnoliliowy B. jasnofioletowy C. fioletowy	

1.29	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik Poczty Strajkowej. Wykonywany datownikiem biurowym. Napis: 31 SIERP 1980. Wykorzystywany 31.08.1980.	
3. 5 mm x 32 mm	
4. A. różowy	

1.30	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna, ozdobna Wycięta w gumoleum na potrzeby Poczty Strajkowej. Zastępowała pieczęć z liczbą porządkowa dnia strajku. Przedstawia: logotyp Zjednoczenia Przemysłu Okrętowego, wpisany w kontur Polski z zaznaczoną gdyńską stocznia, napis: 17 DZIEŃ STRAJKU GDYNIA, SKP. Wykorzystywana 31.08.1980.	
3. 42 mm x 50 mm	
4. A. różowy B. szmaragdowozielony C. wiśniowy	

1.31	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć z hasłem MKS. Ułożona z czcionek na potrzeby Poczty Strajkowej. Napis: MKS: ŻĄDAMY WOLNYCH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH. Wykorzystywana 27.08.1980.	
3. 15 mm x 87 mm	
4. A. różowy	

1.32	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć z hasłem MKS. Ułożona z czcionek na potrzeby Poczty Strajkowej. Napis: MIESZKANIE DLA KAŻDEJ RODZINY. Wykorzystywana 28.08.1980.	
3. 12 mm x 42 mm	
4. A. ciemnofioletowy B. czarny	

1.33	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć z hasłem MKS. Ułożona z czcionek na potrzeby Poczty Strajkowej. Napis: WOLNOŚĆ SŁOWA DRUKU I PUBLIKACJI. Wykorzystywana 29.08.1980.	
3. 11 mm x 48 mm	
4. A. ciemnofioletowy	

1.34	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć z hasłem MKS. Ułożona z czcionek na potrzeby Poczty Strajkowej. Napis: 21 x TAK. Wykorzystywana 30–31.08.1980.	
3. 6 mm x 35 mm	
4. A. różowy (30.08) B. ciemnofioletowy (31.08)	

1.35	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Znaczek Poczty Strajkowej. Cięty. Bez nominału. Wykonany na papierze kredowym stemplem na 30.08.1980 (spodziewana data zakończenia strajku), w nakładzie 477 numerowanych numeratorem na odwrocie egzemplarzy. Przedstawia: stylizowany statek z literą V, skrótem SKP oraz datą 30-08-80. Nie znajdował się w obiegu, otrzymali go współpracownicy Poczty Strajkowej.	
3. 33 mm x 30 mm	
4. A. czarny	

1.36	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Znaczek Poczty Strajkowej, na zakończenie strajku. Bez nominału. Wykonany stemplem w formie nadruku. Przedstawia: stylizowany statek z literą V, skrótem SKP oraz datą 31-08-80. Powstał na bazie stempla 1.35, przez przerobienie cyfry 0 na 1. Wykorzystywany 31.08.1980.	
3. 33 mm x 30 mm	
4. A. ciemnofioletowy	

1.37	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć do oznaczania listów przekazywanych przez kurierów. Wykonana z czcionek na potrzeby Poczty Strajkowej. Napis: POSŁAŃCEM. Wykorzystywana przez cały okres działania Poczty Strajkowej.	
3. 5 mm x 41 mm	
4. A. ciemnofioletowy B. czarny C. jasnofioletowy	

1.38	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć ozdobna wycięta w gumoleum na potrzeby Poczty Strajkowej. Autor: Jerzy Slenzak. Przedstawia: logotyp Zjednoczenia Przemysłu Okrętowego z napisem SKP wpisany w kontur Polski, napis: STRAJK GDYNIA 15 VIII 80. Wykorzystywana w dniach 29–31.08.1980.	
3. 57 mm x 30 mm	
4. A. czarny B. śliwkowy	

1.39	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć ozdobna. Pierwsza wersja. Wycięta w gumoleum na potrzeby Poczty Strajkowej. Autor: Jerzy Slenzak. Przedstawia: logotyp SKP oraz krzyż w ramce, napis: STRAJK OKUPACYJNY GDYNIA 15 VIII – 80 R. Wykorzystywana tylko 21.08.1980. Po ostemplowaniu niewielkiej ilości walorów, dolny wiersz został zmieniony na wersję opisaną w poz. 1.40.	
3. 78 mm x 37 mm	
4. A. szmaragdowozielony	

1.40	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć ozdobna. Wycięta w gumoleum na potrzeby Poczty Strajkowej. Autor: Jerzy Slenzak. Przedstawia: logotyp SKP oraz krzyż w ramce, napis: STRAJK OKUPACYJNY GDYNIA OD 15 VIII 1980 r. Wykorzystywana na większości walorów Poczty Strajkowej w dniach 22–29.08.1980 oraz 31.08.1980.	
3. 78 mm x 37 mm	
4. A. szmaragdowozielony	

1.41	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć ozdobna. Duplikat wykonany w związku z zaginięciem pieczęci opisanej w poz.1.40. Wycięta w gumoleum na potrzeby Poczty Strajkowej. Autor: Jerzy Slenzak. Przedstawia: logotyp SKP oraz krzyż w ramce, napis: STRAJK OKUPACYJNY GDYNIA OD 15 VIII 1980 r. Wykorzystywana w dniu 30.08.1980.	
3. 77 mm x 38 mm	
4. A. szmaragdowozielony	

1.42	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć ozdobna. Wycięta w gumoleum na potrzeby Poczty Strajkowej. Autor: Jerzy Slenzak. Przedstawia: logotyp Zjednoczenia Przemysłu Okrętowego na tle litery V, napis: STRAJK 15–31 VIII 80 GDYNIA SKP. Wykorzystywana 31.08.1980.	
3. 43 mm x 72 mm	
4. A. szmaragdowozielony	

1.43	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć ozdobna. Przedstawia: Stylizowany kadłub statku oraz kotwicę, napis: SKP 15.8.1980 STRAJK. Wykorzystywana także w parafii NSPJ po zakończeniu strajku.	
3. 52 mm x 36 mm	
4. A. szmaragdowozielony B. ciemnofioletowy C. karmazynowy D. granatowy E. jasnofioletowy F. liliowy – różne odcienie (po strajku)	

1.44	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Jedna z pierwszych pieczęci ozdobnych. Wycięta w gumoleum na potrzeby Poczty Strajkowej. Autor: Jerzy Slenzak. Przedstawia: owal w prostokątnej ramce, wewnątrz logotyp SKP, napis: STRAJK OKUPACYJNY 15.VIII 1980 GDYNIA. Wykorzystywana także w parafii NSPJ po zakończeniu strajku.	
3. 78 mm x 48 mm	
4. A. szmaragdowozielony B. ciemnozielony C. ciemnofioletowy D. ciemnoczerwony E. czarny F. bordowy G. jasnofioletowy H. granatowoszary (po strajku) I. wiśniowy (po strajku) J. jasnoliliowy (po strajku)	

1.45	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Jedna z pierwszych pieczęci ozdobnych. Wycięta w gumoleum na potrzeby Poczty Strajkowej. Autor: Jerzy Slenzak. Przedstawia: owal na tle krzyża, wewnątrz zmodyfikowany logotyp Stoczni (bez napisu SKP), napis: STRAJK OKUPACYJNY 15.VIII 1980 GDYNIA. Wykorzystywana także w parafii NSPJ po zakończeniu strajku.	
3. 73 mm x 78 mm	
4. A. ciemnoczerwony B. ciemnofioletowy C. jasnoczerwony C. jasnofioletowy (po strajku)	

1.46	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć ozdobna. Przedstawia: ramkę, wewnątrz krzyż ze skrótem SKP, napis: BOŻE MIEJ W OPIECE STOCZNIOWCÓW. Wykorzystywana także w parafii NSPJ po zakończeniu strajku.	
3. 52 mm x 43 mm	
4. A. ciemnozielony B. ciemnofioletowy C. ciemnoczerwony D. jasnoczerwony E. granatowoszary (po strajku) F. jasnołilowy (po strajku) G. jasnofioletowy (po strajku) H. fioletowy (po strajku) I. szmaragdowozielony (po strajku)	

1.47	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć ozdobna upamiętniająca pierwszą Mszę św. w SKP. Przedstawia: krzyż, wizerunek Matki Boskiej, napis: SKA 17.VIII 1-SZA MSZA ŚW 80. Wykorzystywana także w parafii NSPJ po zakończeniu strajku.	
3. 71 mm x 58 mm	
4. A. ciemnofioletowy B. granatowoszary (po strajku) C. wiśniowy (po strajku)	

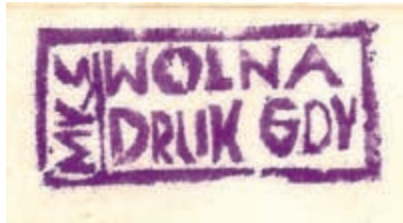
1.48	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik biurowy stosowany z pieczęciami 1.44 oraz 1.45 dla upamiętnienia pierwszej Mszy św. odprawionej podczas strajku w Stoczni im. Komuny Paryskiej. Napis: 17 SIER 1980. Wykorzystywany także w parafii NSPJ po zakończeniu strajku.	
3. 4 mm x 23 mm	
4. A. ciemnofioletowy B. jasnoliliowy (po strajku) C. jasnofioletowy (po strajku) D. wiśniowy (po strajku)	

1.49	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć ozdobna Poczty Strajkowej. Wycięta w gumce kreślarskiej. Autor: Krzysztof Dziembowski. Przedstawia: logotyp SKP w prostokątnej ramce, pod spodem napis: VICTORIA. Wykorzystywana także w parafii NSPJ po zakończeniu strajku. Wcześniejsza, rzadko spotykana, spośród dwóch wersji stempla charakteryzująca się szerszą ramką.	
3. 43 mm x 25 mm	
4. A. ciemnofioletowy	

1.50	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć ozdobna Poczty Strajkowej. Wycięta w gumce kreślarskiej. Autor: Krzysztof Dziembowski. Przedstawia: logotyp SKP w prostokątnej ramce, pod spodem napis: VICTORIA. Wykorzystywana także w parafii NSPJ po zakończeniu strajku. Późniejsza, bardziej popularna, wersja stempla 1.49, w której ramka została podcięta.	
3. 38 mm x 22 mm	
4. A. ciemnofioletowy B. jasnofioletowy C. szmaragdowozielony D. wiśniowy E. granatowoszary (po strajku)	

1.51	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć Komitetu Strajkowego. Pojawiająca się sporadycznie na kopertach Poczty Strajkowej. Napis: KS Gdynia.	
3. 25 mm x 33 mm	
4. A. ciemnofioletowy	

1.52	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć okrągła Komitetu Strajkowego Stoczni im. Komuny Paryskiej. Stempel metalowy, wytrawiany, wykonany w stoczniowej drukarni. Podwójny okrąg z napisem na obwodzie: KOMITET STRAJKOWY SIERPIEŃ 1980, wewnątrz logotyp SKP. Stosowana do stemplowania oficjalnych dokumentów (np. przepustek), ale także kopert i kart Poczty Strajkowej. Wykorzystywana także w parafii NSPJ po zakończeniu strajku.	
3. ø 43 mm	
4. A. ciemnofioletowy B. siny C. jasnoliliowy (po strajku) D. jasnofioletowy (po strajku) E. czarny (po strajku)	

1.53	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć Wolnej Drukarni Stoczni Gdynia Komitetu Strajkowego. Pojawiająca się sporadycznie na kopertach Poczty Strajkowej. Napis w ramce – poziomo: WOLNA DRUK GDY, pionowo MKS.	
3. 20 mm x 43 mm	
4. A. ciemnofioletowy	

1.54	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć okrągła. Autor: Arkadiusz Koczorski. Napis: POCZTA STRAJKU OKUPACYJNEGO SKP 15.VIII.80, pośrodku stylizowany kadłub statku w prostokątnej ramce. Nie związana z „centralną” Poczta Strajkową.	
3. ø 41 mm	
4. A. szmaragdowozielony B. siny	

1.55	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć główna, okrągła Poczty Strajkowej w Dziale Kontroli Jakości. Napis na obwodzie: POCZTA – STRAJKOWA – SKP – NJ, wewnątrz herb Gdyni, po lewej stronie herbu data 15-VIII-80, po prawej nVIII-80.	
3. ø 38	
4. A. ciemnoczerwony B. czarny	

1.56	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć główna, okrągłą Poczty Strajkowej w Dziale Kontroli Jakości. Odmiana stempla 1.55 z dodaną datą zakończenia strajku. Napis na obwodzie: POCZTA – STRAJKOWA – SKP – NJ, wewnątrz herb Gdyni, po lewej stronie herbu data 15-VIII-80, po prawej 31 VIII-80. Wykorzystywana 31.08.	
3. ø 38	
4. A. jasnofioletowy	

1.57	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć Poczty Strajkowej w Dziale Kontroli Jakości. Napis SKP GDYNIA STRAJK OKUPACYJNY 15-VIII-80-NJ.	
3. 17 mm x 59 mm	
4. A. jasnofioletowy B. szmaragdowozielony	

1.58	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć Poczty Strajkowej w Dziale Kontroli Jakości. Napis w ramce: STRAJKOWA (u góra) POCZTA NJ (na dole), po środku litery SKP na planie odwróconego trójkąta, od nich rozchodzące się na dwie strony łuki, nad którymi wpisano VIII (po lewej), 80 (po prawej).	
3. 26 mm x 37 mm	
4. A. ciemnoczerwony B. jasnofioletowy C. czarny	

1.59	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna Poczty Strajkowej w Dziale Kontroli Jakości, z 10 dnia strajku. Napis w ramce: STRAJK SKP (litera S wspólna) X DZIEŃ. Pieczęć stanowiła bazę, dla pieczęci wykonywanych w kolejnych dniach.	
3. 23 mm x 36 mm	
4. A. szmaragdowozielony	

1.60	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna Poczty Strajkowej w Dziale Kontroli Jakości, z 13 dnia strajku. Napis w ramce: STRAJK SKP (litera S wspólna) XIII DZIEŃ. Zmodyfikowana pieczęć 1.59.	
3. 23 mm x 36 mm	
4. A. ciemnoczerwony	

1.61	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna Poczty Strajkowej w Dziale Kontroli Jakości, z 14 dnia strajku. Napis w ramce: XIV DZIEŃ STRAJKU, w pionie SKP (po lewej), w pionie NJ na polu herbowym (po prawej).	
3. 24 mm x 36 mm	
4. A. szmaragdowozielony B. czarny	

1.62	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna Poczty Strajkowej w Dziale Kontroli Jakości, z 15 dnia strajku. Od 29.08 pieczęć dzienna stała, z wymienną rzymską liczbą dnia. Napis w ramce: SKP XV DZIEŃ STRAJKU, w pionie: NJ na polu herbowym (po prawej).	
3. 24 mm x 36 mm	
4. A. jasnioletowy B. czarny	

1.63	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna Poczty Strajkowej w Dziale Kontroli Jakości, z 16 dnia strajku. Od 29.08 pieczęć dzienna stała, z wymienną rzymską liczbą dnia. Napis w ramce: SKP XVI DZIEŃ STRAJKU, w pionie: NJ na polu herbowym (po prawej).	
3. 24 mm x 36 mm	
4. A. wiśniowy B. czarny	

1.64	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik Poczty Strajkowej stosowany w Dziale Kontroli Jakości. Wykonywany datownikiem biurowym. Napis: 30 SIER 1980. Od oryginalnego datownika Poczty Strajkowej różni się kolorem i skrótem nazwy miesiąca.	
3. 4 mm x 25 mm	
4. A. jasnioletowy	

1.65	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć dzienna Poczty Strajkowej w Dziale Kontroli Jakości, z 17 dnia strajku. Od 29.08 pieczęć dzienna stała, z wymienną rzymską liczbą dnia. Napis w ramce: SKP XVII DZIEŃ STRAJKU, w pionie: NJ na polu herbowym (po prawej).	
3. 24 mm x 36 mm	
4. A. szmaragdowozielony	

1.66	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć wykonana na Wydziale Maszynowym. Przedstawia: zmodyfikowany logotyp Stoczni z dużym napisem SKP. Powyżej logotypu napis: W-1 strajk, poniżej logotypu data: 15.08 1980.	
3. 45 mm x 25 mm	
4. A. szmaragdowozielony B. czarny	

1.67	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć wykonana na Wydziale Maszynowym. Przedstawia w ramce: unoszącą się na falach Arkę z krzyżem. Powyżej napisy: W-1 SKP, poniżej napis: STRAJK 15 SIERP 1980. Wykonywana prawdopodobnie z kilku elementów (napisy osobno)	
3. 45 mm x 90 mm	
4. A. szmaragdowozielony	

1.68	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Znaczek strajkowy bez nominału, wykonany stemplem na Wydziale Montażu Kadłuba. Wersja wcześniejsza bez nazwy wydziału. Przedstawia: widok Stoczni z suwnicą i dźwigami, w podwójnym okręgu z napisem na obwodzie: STOCZNIA IM KOMUNY PARYSKIEJ. Wzdłuż lewego boku znaczka napis: STRAJK, po prawej stylizowany widok pomnika poległych stoczniowców. W prawym dolnym rogu data: 80 15 VIII.	
3. 37 mm x 50 mm	
4. A. różowy	

1.69	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Znaczek strajkowy bez nominału, wykonany stemplem na Wydziale Montażu Kadłuba. Wersja późniejsza znaczka 1.68, z dodaną nazwą wydziału. Przedstawia: widok Stoczni z suwnicą i dźwigami, w podwójnym okręgu z napisem na obwodzie: STOCZNIA IM KOMUNY PARYSKIEJ. Wzdłuż lewego boku znaczka napis: STRAJK, po prawej stylizowany widok pomnika poległych stoczniowców. W prawym dolnym rogu data: 80 15 VIII. W lewym dolnym rogu napis K-3.	
3. 37 mm x 50 mm	
4. A. różowy B. szarozielony	

1.70	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć ozdobna, wykonana na Wydziale Montażu Kadłuba. Kształt: owalny. Napis: STRAJK GDYNIA-15-VIII 80 SKP, wpisany w dużą literę G ze słowa GDYNI. Tło prążkowane. Po lewej stronie stylizowany widok pomnika poległych stoczniovców.	
3. 45 mm x 68 mm	
4. A. różowy	

1.71	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć ozdobna. Napis w ramce: STRAJK SKP, obok krzyż, poniżej napis: GDYNIA 15 VIII 80.	
3. 52 mm x 42 mm	
4. A. szmaragdowozielony	

1.72	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć okrągła, ozdobna Napis na obwodzie: STRAJK OKUPACYJNY 15 08 GDYNIA 1980, wewnątrz orzeł trzymający w łapach logotyp SKP, po lewej stronie krzyż.	
3. ø 54 mm	
4. A. ciemnoczerwony	

1.73	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Znaczek strajkowy bez nominału, wykonany stemplem, na zakończenie strajku. Przedstawia: stoczniową suwnicę z wpisaniem w nią herbem Gdyni. Rysunek w podwójnej ramce, poniżej napis: POCZTA STRAJKOWA oraz krzyż. Znaczek wydany poza centralną Poczta Strajkową.	
3. 34 mm x 49 mm	
4. A. wiśniowy B. ciemnozielony C. szmaragdowozielony D. granatowoszary E. ciemnoszary F. śliwkowy G. ciemnofioletowy	

1.74	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć ozdobna wykonana na zakończenie strajku. Przedstawia: logotyp SKP, w podwójnej ramce. Na obwodzie napis: STRAJK OKUPACYJNY GDYNIA OD 15.VIII. 1980. W narożnikach krzyże.	
3. 108 mm x 73 mm	
4. A. wiśniowy B. ciemnozielony C. jasnoszary	

1.75	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć ozdobna wykonana na zakończenie strajku. Przedstawia: Nike zwycięską. Napis: KONIEC STRAJKU 31.08.1980 21 x TAK”.	
3. 52 mm x 56 mm	
4. A. wiśniowy B. ciemnozielony C. szmaragdowozielony D. granatowoszary E. ciemnoszary F. śliwkowy G. ciemnofioletowy	

1.76	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć prostokątna. Przedstawia: logotyp SKP w ramce. Powyżej napis STRAJK 15 VIII 80.	
3. 48 mm x 35 mm	
4. A. szmaragdowozielony	

1.77	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć trójkątna. Przedstawia: zaciśniętą pięść, w trójkątnej ramce. Poniżej napis: GDYNIA KS-SKP.	
3. 69 mm x 100 mm	
4. A. ciemnofioletowy B. czarny	

1.78	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć prostokątna. Przedstawia: suwnicę z napisem: SKP. Poniżej podwieszony pod suwnicą napis: STRAJK 15.VIII.1980.	
3. 50 mm x 62 mm	
4. A. ciemnofioletowy	

1.79	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć prostokątna. Przedstawia: sylwetkę statku z napisem: SKP. Poniżej napis: STRJAK (błąd podczas wykonywania stempla).	
3. 32 mm x 56 mm	
4. A. ciemnofioletowy	

1.80	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć przedstawia: krzyż, napis N8, pod nim logotyp Zjednoczenia Przemysłu Okrętowego. Symbol N8, w ówczesnej nomenklaturze tego organu zarządzania przemysłem oznaczał Stocznnię im. Komuny Paryskiej.	
3. 46 mm x 33 mm	
4. A. fioletowoszary	

1.81	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć wykonywana z luźnych czcionek, co skutkuje różnicami układu liter na poszczególnych walorach i różnicami w wymiarach poszczególnych pieczęci. Przedstawia: trąbkę poczmistrzowską, otoczoną napisem: POCZTA STRAJKOWA. Powyżej data 23 VIII 80. Wydany poza centralną Poczta Strajkową.	
3. 80 mm x 85 mm (wymiały przybliżone)	
4. A. fioletowy	

1.82	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć w kształcie nieregularnego owalu. Przedstawia sylwetkę statku pod suwnicą, obok napis: SKP STRAJK.	
3. 50 mm x 80 mm	
4. A. ciemnofioletowy B. jasnofioletowy C. szmaragdowozielony	

1.83	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć przedstawia: zaciśniętą pięść. Nad nią napis MKS, z podwójną linią powyżej. W późniejszych wersjach nie występują poziome paski na górze stempla. Prawdopodobnie zostały odcięte. Mimo treści sugerującej, że jest to pieczęć z Gdańska, gdzie zlokalizowana była siedziba Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego, jest to stempel wykonywany w Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni. Wykorzystywana także w parafii NSPJ po zakończeniu strajku.	
3. 77 mm x 36 mm	
4. A. fioletowy B. różowy C. ciemnofioletowy	

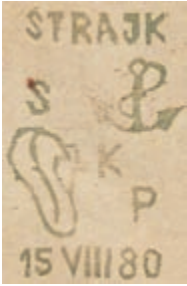
1.84	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć przedstawia: kask stoczniowy, wpisany w kontur Polski. Napis na kasku: STRAJK 15 VIII 80. Pieczęć wykonywana dwoma niezależnymi stemplami (kask i mapa), stąd przesunięcia elementów względem siebie.	
3. 53 mm x 51 mm	
4. A. ciemnofioletowy B. wiśniowy	

1.85	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Odmiana pieczęci 1.79 bez konturu Polski. Pieczęć przedstawia: kask stoczniowy, Napis na kasku: STRAJK 15 VIII 80. Kask wykonywany stemplem, który jest elementem poz. 1.84.	
3. 27 mm x 40 mm	
4. A. ciemnofioletowy B. wiśniowy	

1.86	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć przedstawia: kontur Polski z rozchodzącymi się z Trójmiasta promieniami i napisem: MKS w Gdańsku. Pieczęć wykonywana dwoma lub trzema stemplami. Kontur Polski wykonywany za pomocą tego samego stempla co w pieczęci 1.84.	
3. 56 mm x 51 mm	
4. A. ciemnofioletowy	

1.87	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć w ramce przedstawia: kontur północnej Polski spleciony z konturem kadłuba statku. Napis powyżej: STRAJK OKUPACYJNY, napis poniżej: STOCZNIA GDYNIA 15 VIII 80.	
3. 36 mm x 95 mm	
4. A. wiśniowy B. ciemnofioletowy	

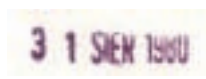
1.88	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć w ramce przedstawia: mapę Pomorza, z zakreskowanym ukośnie obszarem metropolii. Na niej zaciśnięta pięść. U góry napis: STRAJK OKUPACYJNY, niżej: STOCZNIA GDYNIA, w lewym dolnym rogu 15 VIII 80.	
3. 52 mm x 62 mm	
4. A. wiśniowy	

1.89	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć przedstawia: zmodyfikowany logotyp Stoczni oraz kotwicę z łańcuchem w kształcie symbolu Polski Walczącej. Napisy: Strajk 15 VIII 80 oraz SKP (po przekątnej).	
3. 40 mm x 27 mm	
4. A. szarozielony	

1.90	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć wielobarwna, wykonywana z kilku elementów. Prawdopodobnie pochodząca z Wydziału Maszynowego (W-1). Przedstawia: sylwetkę statku z masztem pod suwnicą z napisem SKP. Powyżej napis: Gdynia, poniżej: 15 SIE 1980 STRAIK (błąd podczas wykonywania stempla).	
3. 35 mm x 31 mm	
4. A. szmaragdowozielony, ciemnoczerwony	

1.91	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć wielobarwna, wykonywana z kilku elementów, częściowo tych samych co pieczęć 1.90. Prawdopodobnie pochodząca z Wydziału Maszynowego (W-1). Przedstawia: sylwetkę statku z masztem pod suwnicą z napisem SKP. Nad statkiem napis: Koniec. Powyżej napis: Gdynia, poniżej: 15 SIE 1980 STRAIK (błąd podczas wykonywania stempla).	
3. 35 mm x 31 mm	
4. A. ciemnofioletowy, szmaragdowozielony, ciemnoczerwony	

1.92	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć manufaktury, wytwarzającej podczas strajku w Stoczni ozdobne koperty. Przystawiano ją wewnątrz kopert (na skrzydełku). Na kwadratowym polu litery: LN MK będące inicjałami autorki: Marii Kulczyńskiej i Pani Niklas.	
3. 11 mm x 12 mm	
4. A. szmaragdowozielony B. jasnofioletowy C. grantowy	

1.93	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Datownik biurowy, stosowany 31 sierpnia, jako dodatek do innych pieczęci upamiętniających zakończenie strajku, niezależnie od datowników głównej Poczty Strajkowej. Napis: 31 SIER 1980. Od oficjalnego datownika Poczty Strajkowej różni się kolorem i skrótem nazwy miesiąca.	
3. 4 mm x 25 mm	
4. A. ciemnofioletowy	

1.94	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Pieczęć prostokątna. Przedstawia: w ramce suwnicę z napisem: 15 VIII 80, pod spodem sylwetka statku z napisem: SKP. Powyżej napis: STRAJK. Wykorzystywana w parafii NSPJ po zakończeniu strajku. Nie jest pewne, czy pieczęć była w obiegu podczas strajku.	
3. 58 mm x 68 mm	
4. A. ciemnofioletowy (po strajku) B. czarny (po strajku)	

1.95	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Fałszerstwo na szkodę Poczty Strajkowej. Kopia pieczęci głównej. Napis: STRAJK 15 VIII 80, logotyp SKP. Od oryginału różni się starannością wykonania – brak chropowatości na liniach rysunku, napisy są proste, czcionki równe i równo odbite.	
3. 38 mm x 24 mm	
4. A. wiśniowy B. ciemnofioletowy	

1.96	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Fałszerstwo na szkodę Poczty Strajkowej. Data wykonywana datownikiem biurowym. Napis: 18 SIERP 1980. Bez wątplenia antydatowany. Czwartego dnia strajku nie funkcjonowała jeszcze Poczta Strajkowa, nie pojawił się też pomysł oznaczania jej datownikami.	
3. 4 mm x 33 mm	
4. A. ciemnofioletowy	

1.97	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Fałszerstwo na szkodę Poczty Strajkowej. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Wykonany gotową pieczęcią. Bez wątplenia antydatowany. Czwartego dnia strajku nie funkcjonowała jeszcze Poczta Strajkowa. Pomysł oznaczania jej liczbą porządkową dnia strajku zastosowano po raz pierwszy 22.08.1980.	
3. 15 mm x 9 mm	
4. A. ciemnofioletowy	

1.98	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Fałszerstwo na szkodę Poczty Strajkowej. Data wykonywana datownikiem biurowym. Napis: 26 SIERP 1980. Od oryginalnego datownika różni się kolorem i skrótem nazwy miesiąca.	
3. 4 mm x 33 mm	
4. A. wiśniowy	

1.99	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Fałszerstwo na szkodę Poczty Strajkowej. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Wykonany gotową pieczęcią. Od oryginalnych datowników różni się kolorem i rozmiarem (większy).	
3. 17 mm x 21 mm	
4. A. wiśniowy	

1.100	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Fałszerstwo na szkodę Poczty Strajkowej. Data wykonywana datownikiem biurowym. Napis: 28 SIERP 1980. Od oryginalnego datownika różni się kolorem.	
3. 4 mm x 33 mm	
4. A. wiśniowy	

1.101	
1. Stocznia Komuny Paryskiej, Gdynia, 15–31.08.1980	
2. Fałszerstwo na szkodę Poczty Strajkowej. Pieczęć dzienna – liczba porządkowa dnia strajku. Wykonany gotową pieczęcią. Od oryginalnego datownika różni się kolorem i formą – tego dnia stosowana była pieczęć z napisem 14 DZIEN.	
3. 15 mm x 19 mm	
4. A. wiśniowy	

Lista uczestników poczty strajkowej

Poniższa lista zawiera nazwiska osób, które czynni współtworzyły Poczcie Strajkową w Stoczni im. Komuny Paryskiej. Lista powstała na podstawie oryginalnej ewidencji, prowadzonej przez Zbigniewa Sankowskiego podczas sierpniowego strajku w 1980 roku i uporządkowanych przez niego list, sporządzonych na potrzeby dystrybucji pamiątkowego znaczka Poczty Strajkowej. Osoby, które w ocenie Zbigniewa Sankowskiego były najbardziej zasłużone, otrzymały większą liczbę pamiątkowych znaczków (od 2 do 4), co jest odnotowane na listach. Pozostali otrzymywali po jednym.

Listy były sporządzane przez autora w rękopisach, stąd do nazwisk mogły się wkraść drobne przekłamanie. Na zachowanych listach nie przy wszystkich nazwiskach figurują imiona. Tam, gdzie było to możliwe, zostały one odtworzone na podstawie rozmów z osobami z poszczególnych działów

Stoczni, w ten sam sposób korygowane były niektóre nazwiska. W kilku przypadkach do listy dopisane zostały osoby, których nazwiska nie pojawiły się na oryginalnych listach, ale ich zaangażowanie w Poczcie Strajkową zostało potwierdzone w inny sposób, np. przez kilku niezależnych świadków.

Dokumenty, na podstawie których powstała zasadnicza część niniejszej listy, zostały w stanie wojennym przechowane przez Łucję Wróbel oraz Jerzego Słabuszewskiego.

Kurierzy/roznosiciele

1. Jolanta Staniewicz
2. Małgorzata Staniewicz
3. Krystyna Lipińska
4. Bożena Lipińska
5. Bogumiła Sławińska
6. Anna Sławińska
7. Joanna Jaworska
8. Olgierd Sankowski
9. Hanna Okorowska
10. Barbara Jaworska
11. Tomasz Okorowski
12. Izabella Filipp
13. Łucja Wróbel
14. Ewa Malak
15. Janina Okorowska
16. Andrzej Babiński
17. Zofia Babińska
18. Zbigniew Mielczarski

TK – BIURO PROJEKTOWO-KONSTRUKCYJNE

KG – Główni Projektanci

19. Zbigniew Sankowski — 4 sztuki
20. Andrzej Buczkowski — 4 sztuki
21. Jan Babiński
22. Edward Brasławski
23. Andrzej Dąbrowa
24. Piotr Filipp
25. Kazimierz Hyży
26. Edward Kusznierevich
27. Lech Milewicz
28. Jerzy Plewa — 2 sztuki
29. Aleksander Rylke
30. Henryk Sedlak
31. Jerzy Slenzak — 3 sztuki
32. Lech Śliżewski
33. Jerzy Straszyński
34. Mirosław Świszczewski
35. Wojciech Żychski

KT – Pracownia Obliczeń Teoretycznych

36. Włodzimierz Baranowski
37. Jerzy Cegła — 3 sztuki
38. Leszek Czuchnowski
39. Stefan Doerffer
40. Ryszard Dubiela — 2 sztuki
41. Stefan Jurkiewicz
42. Mariusz Koniecki
43. Andrzej Łosoś
44. Ryszard Miekicki
45. Henryk Podlaski — 3 sztuki

46. Józef Sadek — 4 sztuki
47. Zbigniew Szukalski
48. Leszek Wyleżał

KU – Pracownia Uzgodnień Technicznych

49. Andrzej Alkiewicz
50. Marian Brodowski
51. Zygmunt Drogomirski
52. Alojzy Eikmann
53. Henryk Figalski
54. Andrzej Kniażycki — 2 sztuki
55. Krystyna Lipińska — 2 sztuki (również kurier)
56. Ryszard Skowroński
57. Bogumiła Sławińska — 2 sztuki (również kurier)
58. Jolanta Staniewicz — 2 sztuki
59. Krzysztof Szaniawski
60. Zbigniew Zagrobelny
61. Marian Postek
62. Wojciech Lerchenfeld

KW – Pracownia Wyposażenia

63. Franciszek Brzeziński
64. Krzysztof Dendor — 3 sztuki
65. Krzysztof Dziembowski — 2 sztuki
66. Bolesław Gil — 3 sztuki
67. Marek Glaza
68. Alfons Gruba — 2 sztuki
69. Karol Hellak
70. Franciszek Lewiński — 3 sztuki
71. Ewa Malak — 2 sztuki (również kurier)
72. Jurgen Myszker
73. Ignacy Nawrocki
74. Jan Netzel
75. Władysław Pastuszko
76. Ryszard Rosiński
77. Alojzy Salewski
78. Lech Sałaciński

KK – Pracownia Kadłubowa

79. Grzegorz Giersz
80. Zbigniew Gierłachowski
81. Marian Grzybowski
82. Roman Jurkiewicz
83. Grzegorz Kozuch
84. Krzysztof Łożyński
85. Sławomir Mierzwiński
86. Andrzej Muskietorz
87. Andrzej Nadworny — 2 sztuki
88. Witold Pawluć
89. Józef Parzysz
90. Jerzy Radke
91. Zdzisław Różyński
92. Ryszard Serement
93. Witold Szydłowski
94. Zdzisław Tyndzik
95. Andrzej Wiśniewski

KN – Pracownia Normalizacji

- 96. Edward Chomicki – 2 sztuki
- 97. Jan Mielczarski
- 98. Bronisław Polański – 2 sztuki
- 99. Henryk Sankowski – 2 sztuki
- 100. Marian Szary
- 101. Henryk Wiśniewski – 2 sztuki
- 102. Łucja Wróbel – 2 sztuki (również kurier)
- 103. Stanisław Nazaruk

KE – Pracownia Elektryczna

- 104. Ireneusz Dunst
- 105. Waldemar Dziaduszek
- 106. Jerzy Giczela
- 107. Zbigniew Grabowicz – 2 sztuki
- 108. Leszek Idczak
- 109. Jan Kaliszuk
- 110. Zenon Kamecki
- 111. Mirosław Knik
- 112. Stanisław Natucki
- 113. Leon Nowak
- 114. Bogdan Różański
- 115. Janusz Świt
- 116. Edward Szmit – 2 sztuki
- 117. Gerald Szynaka
- 118. Jerzy Wróbel
- 119. Bogdan Żakowski

KS – Pracownia Siłowni i Rurociągów

- 120. Andrzej Bendyk
- 121. Andrzej Gieriatowicz
- 122. Władysław Jacek
- 123. Waldemar Pasturczak
- 124. Stefan Żabicki

KO – Dział Obsługi Biura Projektowo-Konstrukcyjnego

- 125. Alina Bagińska – 2 sztuki
- 126. Zbigniew Bulczak
- 127. Ryszard Hergezele
- 128. Grażyna Krysiak – 2 sztuki
- 129. Teresa Muskietorz
- 130. Jan Pałasz

INNE WYDZIAŁY, PIONY I STANOWISKA W SKP

- 131. ... Rac – PB – Biuro Budowy
- 132. Ryszard Sidwa – PB – Biuro Budowy
- 133. *Krzysztof Zawadzki* – PB – Biuro Budowy
- 134. *Ryszard Gołębiowski* – TN – technolog typu (2 sztuki)
- 135. Bohdan Pniewski – TN – technolog typu (2 sztuki)
- 136. *Marek Bojanowski* – K3 – Wydział Montażu Kadłuba (2 sztuki)
- 137. *Bogdan Skoczeń* – K5 – Wydział Prefabrykacji Kadłuba (2 sztuki)
- 138. Jan Bagiński – W4 – Wydział Elektryczny
- 139. ... Piwniczuk – W7 – Wydział Izolacyjno-Malarski
- 140. Jerzy Brzeziński – TE – Dział Głównego Energetyka
- 141. *Stanisława Witkowska* – TT – Dział Głównego Technologa
- 142. Maria Kulczyńska – TT – Dział Głównego Technologa

143. ... Niklas	– TT – Dział Głównego Technologa
144. <i>Józef</i> Gliszczyński	– 84 HZ – Dział Zaopatrzenia
145. <i>Józef</i> Jasiński	– 87 HZ – Dział Zaopatrzenia
146. ... Kierzkiewicz	– 83 HZ – Dział Zaopatrzenia (2 sztuki)
147. Stanisław Korzewski	– 66 HZ – Dział Zaopatrzenia
148. Jerzy Słabuszewski	– 23 HZ – Dział Zaopatrzenia (2 sztuki)
149. <i>Józef</i> Zdrojowy	– 82 HZ – Dział Zaopatrzenia
150. <i>Kazimierz</i> Białk	– HZ – Dział Zaopatrzenia
151. ... Bińkowski	– HZ – Dział Zaopatrzenia
152. ... Kot	– 45 TG – Narzędziownia
153. Henryk Kardas	– 24 BHP – Dział BHP
154. <i>Ryszard</i> Gołębiowski	– 65 EZ – Dział Zbytu

STOCZNIA RADUNIA

155. ... Janca

Podziękowania

Dziękuję osobom oraz instytucjom, które w trakcie pisania niniejszej publikacji udostępniły mi swoje zbiory i dokumenty, pomagały w docieraniu do świadków tamtych wydarzeń oraz dzieliły się informacjami i wspomnieniami dotyczącymi organizacji Poczty Strajkowej w Stoczni im. Komuny Paryskiej.

Andrzej Alkiewicz
 Andrzej Buczkowski
 Krzysztof Dendor
 Krzysztof Dziembowski
 Piotr Filipp
 Władysław Grabowski
 Zdzisław Kaczmarczyk
 Andrzej Kołodziej
 Wojciech Lerchenfeld
 Jerzy Miotke
 Patryk Montague
 Henryk Mruk
 Ryszard Nowakowski
 Waldemar Pasturczak
 Elżbieta Slenzak
 Jerzy Słabuszewski
 Mateusz Smolana
 Małgorzata Sokołowska
 Wacław Sokołowski
 Edward Szmit
 Józef Wąsiewski
 Waldemar Więclaw
 Benedykt Wojciechowski
 Łucja Wróbel
 Jerzy Zajęc

Fundacja Pomorska Inicjatywa Historyczna
 Archiwum Komisji Krajowej NSZZ Solidarność
 Muzeum Miasta Gdyni

Apel

Minęło 33 lata od wydarzeń Sierpnia 1980 i czasów Pierwszej Solidarności. Upływ czasu sprawia, że zacierają się, a czasem wręcz ginie pamięć o tamtych dniach. Chciałbym zainteresować Państwa jedną z inicjatyw, mających na celu zebranie relacji i materialnych śladów tamtych wydarzeń. Jednym z ciekawych, ale nie eksploatowanych jeszcze wątków, jest **Poczta Strajkowa**. Pierwsze jej walory pojawiły się prawdopodobnie w grudniu 1970 roku w Szczecinie (choć cały czas poszukuję starszych, na przykład z marca 68). Później od lipca 80 do grudnia 81 miały w Polsce miejsce setki strajków. Podczas ich trwania, strajkujący także angażowali się w ten rodzaj aktywności. Czasem były to zrobione z gumki „Myszki” stempelki, innym razem dojrzałe graficznie projekty kopert, znaczków czy datowników. Walory tego typu były również wydawane podczas głódówek w połowie lat 80-tych i strajków majowych i sierpniowych w 1988 roku.

Obecnie przygotowuję publikację, która pokaże i upamiętni to zjawisko w skali kraju. W założeniu wydawnictwo to ma być swego rodzaju katalogiem walorów, które się wtedy ukazywały. Jednocześnie ma zawierać informacje o strajkach, tak by dać jednocześnie świadectwo tamtych gorących dni. Reprodukcyjne przesyłki, stemple i wydawnictwa poczty strajkowej będą więc uzupełnione opisami najważniejszych wydarzeń i relacjami uczestników strajków, zwłaszcza tych, którzy angażowali się w tworzenie niezależnej poczty.

Na razie udało mi się zgromadzić skany około 400 pieczęci i znaczków wydanych podczas strajków w Gdyni, Gdańsku, Szczecinie, Warszawie, Bydgoszczy, Rzeszowie, Jeleniej Górze, Krakowie, Poznaniu. Począwszy od Grudnia 1970 poprzez Sierpień 1980, strajki rolnicze, studenckie z lat 1980–81, skończywszy na roku 1988. Zwracam się z prośbą do osób i instytucji, które posiadają w swoich archiwach takie pamiątki. Proszę o informacje, skany, które pomogą w rozwijaniu tej publikacji. Poszukuję również kontaktu z ludźmi, którzy tworzyli Poczta Strajkową, a także tymi, którzy pracowali jako kurierzy przynosząc przesyłki od i do strajkujących zakładów. Będę wdzięczny za wszelką pomoc w tworzeniu tej publikacji. Liczę na to, że dzięki Państwa współpracy uda się ocalić od zapomnienia kolejny fragment naszej najnowszej historii.

Michał Guć
pocztastrajkowa@wp.pl
tel. 501 10 32 79

Indeks osób

- Alkiewicz Andrzej 141, 148–150, 152, 153, 190, 192
Babińska Zofia 189
Babiński Andrzej 189
Babiński Jan 189
Bagińska Alina 191
Bagiński Jan 191
Baranowski Włodzimierz 189
Bendyk Andrzej 191
Białk Kazimierz 192
Bińkowski 192
Bojanowski Marek 191
Brasławski Edward 189
Brodowski Marian 190
Brzeziński Franciszek 190
Brzeziński Jerzy 191
Buczkowski Andrzej 161, 163, 189, 192
Bulczak Zbigniew 191
Butkiewicz Andrzej 15, 63
Cegła Jerzy 189
Chomicki Edward 191
Czuchnowski Leszek 189
Dendor Krzysztof 140, 147, 150, 190, 192
Doerffer Stefan 189
Drogomirski Zygmunt 190
Dubiel Ryszard 189
Dunst Ireneusz 191
Dziaduszek Waldemar 191
Dziembowski Krzysztof 143, 151, 177, 190, 192
Dąbrowa Andrzej 189
Eikmann Alojzy 190
Figalski Henryk 190
Filipp Izabella 140, 189, 192
Filipp Piotr 140, 189
Fiszbach Tadeusz 58
Giczela Jerzy 191
Gierek Edward 40, 68
Gieriatowicz Andrzej 191
Giersz Grzegorz 190
Gierłachowski Zbigniew 190
Gil Bolesław 190
Glaza Marek 190
Gliszczyński Józef 192
Gotner Adam 44
Gołębiowski Ryszard 191
Grabowicz Zbigniew 191
Grabowski Władysław 192
Gruba Alfons 190
Grzybowski Marian 190
Hellak Karol 190
Herzezele Ryszard 191
Hyży Kazimierz 189
Idczak Leszek 191
Izdebski Stefan 29
Jacek Władysław 191
Jagielski Mieczysław 68
Jasiński Józef 192
Jastak Hilary 8, 9, 22, 29, 54, 67, 68, 103, 106, 111, 136, 140, 153, 163, 164
Jaworska Barbara 189
Jaworska Joanna 189
Jedynak Andrzej 58
Jurkiewicz Roman 190
Jurkiewicz Stefan 189
Kaczmarczyk Zdzisław 192
Kaliszuk Jan 191
Kamecki Zenon 191
Kardas Henryk 192
Kierzkiewicz 192
Kniażycki Andrzej 190
Knik Mirosław 191
Koczorski Arkadiusz 139, 178
Koniecki Mariusz 189
Korzewski Stanisław 192
Kot 192
Kozicki Andrzej 44
Kołodziej Andrzej 15, 22, 50, 63, 137, 139, 147, 156, 192
Kožuch Grzegorz 190
Krauze Leszek 135
Krok Józef 45
Krysiak Grażyna 191
Kulczyńska Maria 151, 186, 191
Kusznierewicz Edward 189
Kwiecień Jan 45
Lerchenfeld Wojciech 141, 163, 190, 192
Lewiński Franciszek 190
Lipińska Bożena 189
Lipińska Krystyna 189, 190
Łosoś Andrzej 189
Łożyński Krzysztof 190
Malak Ewa 189, 190
Miekicki Ryszard 189
Mielczarski Jan 191
Mielczarski Zbigniew 189
Mierzejewski Henryk 44
Mierzwiński Sławomir 190
Milewicz Lech 189
Miotke Jerzy 151, 192
Montague Patryk 192
Mruk Henryk 192
Muskietorz Andrzej 190
Muskietorz Teresa 191

Myszker Jurgen 190
 Nadworny Andrzej 190
 Natucki Stanisław 191
 Nawrocki Ignacy 190
 Nazaruk Stanisław 191
 Netzel Jan 190
 Niklas 151, 186, 192
 Nowak Leon 191
 Nowakowski Ryszard 143, 146, 153, 155, 192
 Okorowska Hanna 189
 Okorowska Janina 189
 Okorowski Tomasz 189
 Parzysz Józef 190
 Pasturczak Waldemar 140, 141, 148, 156, 161, 191, 192
 Pastuszko Władysław 190
 Pawluć Witold 190
 Pałasz Jan 191
 Pietrzyk Maciej 155
 Piwniczuk 191
 Plewa Jerzy 189
 Pniewski Bohdan 191
 Podlaski Henryk 189
 Polański Bronisław 191
 Postek Marian 139, 146, 190
 Pławiński Tadeusz 43, 63
 Radke Jerzy 190
 Rosiński Ryszard 190
 Ryba Edward 45, 54, 114
 Rylke Aleksander 189
 Różański Bogdan 191
 Różyński Zdzisław 190
 Sadek Józef 161, 190
 Salewski Alojzy 190
 Sankowski Henryk 191
 Sankowski Olgierd 189
 Sankowski Zbigniew 140–146, 148–150, 157, 159, 161–163, 166, 188, 189
 Sałaciński Lech 190
 Sedlak Henryk 189
 Serement Ryszard 190
 Sidwa Ryszard 191
 Skoczeń Bogdan 191
 Skowroński Ryszard 190
 Slenzak Elżbieta 192
 Slenzak Jerzy 144, 145, 153, 161, 174–176, 189
 Smolana Mateusz 192
 Sokołowska Małgorzata 192
 Sokołowski Waclaw 192
 Staniewicz Jolanta 189, 190
 Staniewicz Małgorzata 189
 Straszyński Jerzy 189
 Szaniawski Krzysztof 190
 Szary Marian 141, 191
 Szmít Edward 140, 147, 148, 151, 191, 192
 Szukalski Zbigniew 190
 Szydłowski Witold 190
 Szynaka Gerald 191
 Ślabuszewski Jerzy 141, 163, 189, 192
 Śławińska Anna 189
 Śławińska Bogumiła 189, 190
 Śliwiński Edward 45
 Ślizewski Lech 189
 Świszczewski Mirosław 189
 Świt Janusz 191
 Tyndzik Zdzisław 190
 Wałęsa Lech 22
 Witkowska Stanisława 191
 Wiśniewski Andrzej 190
 Wiśniewski Henryk 191
 Więclaw Waldemar 192
 Wojciechowski Benedykt 192
 Wróbel Łucja 148, 149, 161, 163, 189, 191, 192
 Wyleżał Leszek 190
 Wyszynski Stefan Kardynał Prymas Polski 100, 103, 106
 Wąsiewski Józef 192
 Zagrobelny Zbigniew 190
 Zajac Jerzy 192
 Zawadzki Krzysztof 191
 Zdrojowy Józef 192
 Żabicki Stefan 191
 Żakowski Bogdan 191
 Żychski Wojciech 189

Spis treści

Wstęp Prezydenta Gdyni	5
Album „Ludzie Sierpnia”	7
Lista uczestników strajku sierpnia 1980 w Gdyni, którzy otrzymają pamiątkową odznakę w 2013 roku	11
Kalendarium	15
15.08 – piątek	15
16.08 – sobota	22
17.08 – niedziela	29
18.08 – poniedziałek	41
19.08 – wtorek	50
20.08 – środa	54
21.08 – czwartek	58
22.08 – piątek	63
23.08 – sobota	67
24.08 – niedziela	68
25.08 – poniedziałek	100
26.08 – wtorek	103
27.08 – środa	106
28.08 – czwartek	111
29.08 – piątek	114
30.08 – sobota	119
31.08 – niedziela	120
Po strajku	134
Poczta i pieczęcie strajkowe Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni	139
Prolog	139
Inauguracja	140
Rozwój	143
Sukces	146
Wydawnictwa alternatywne	154
Fałszerstwa	156
Zakończenie strajku	157
Epilog	160
Katalog pieczęci i znaków poczty strajkowej	165
Wstęp	165
Katalog	166
Lista uczestników poczty strajkowej	188
Podziękowania	192
Apel	193
Indeks osób	195

Przedsięwzięcia zrealizowane:

1. Wystawa plenerowa poświęcona XXX rocznicy wybuchu strajków sierpniowych w Gdyni (między 15-31 sierpnia 2010 r.)
2. Wystawa dokumentująca działalność podziemną z lat osiemdziesiątych na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego (15 sierpnia -14 września 2010)
3. Wystawy rotacyjne w szkołach ponadpodstawowych, przedstawiające etapy walki o wolność na Wybrzeżu od Grudnia 1970 roku, poprzez opozycję demokratyczną lat siedemdziesiątych, Sierpień 1980 i Solidarność aż do odzyskania niepodległości (kilkadziesiąt ekspozycji od września 2010 do grudnia 2012)
4. Opracowanie i ekspozycja wystawy fotograficznej autorstwa Zygmunta Pałacza, uczestnika strajków sierpniowych, dokumentująca przebieg strajków i historię ruchu solidarnościowego.
5. Spotkania z żyjącymi świadkami historii i prelekcje w szkołach powiązane z pokazami multimedialnymi (kilkadziesiąt spotkań między wrześniem 2010 a grudniem 2012 r.)
6. Pozyskiwanie i opracowywanie materiałów historycznych dokumentujących poszczególne etapy walki o odzyskanie niepodległości w celu utworzenia stałej ekspozycji i systematycznych publikacji archiwaliów.
7. Tematyczne pokazy filmów dokumentalnych z komentarzem uczestników wydarzeń z lat 1970,1980 i stanu wojennego (wrzesień 2010 - grudzień 2012)

8. Opracowanie i wydanie książki przedstawiającej działania niepodległościowe na wybrzeżu w latach 80 XX wieku. A. Kołodziej i R. Zwiercan *"... o godność i wolność. Po prostu..."* - II wydanie.

9. Opracowanie i prowadzenie strony internetowej Fundacji.

10. Sporządzanie dokładnej uporządkowanej dokumentacji w/w wydarzeń w formie filmowej oraz w formie nagranych i spisanych relacji. Notacje posłużą do opracowania publikacji książkowych oraz stworzenia filmów

dokumentalnych. Duża część uczestników spotkań i konferencji to depozytariusze unikatowych świadectw przeszłości, nigdy dotąd nieutrwalonych a bezcennych dla narodowej świadomości historycznej i ogromnie ważnych dla badań historycznych.

11. Ufundowanie Sztandaru Solidarności Walczącej Oddziału Trójmiasto.
12. Przygotowanie i realizacja Inscenizacji wydarzeń z Grudnia 1970 roku w Gdyni z udziałem kilkuset aktorów i statystów.
13. Pomoc znajdującym się w niedostatku działaczom opozycyjnym z czasów zmagania o wolną Polskę. Ludziom zasłużonym w walce o wolność, którzy w wyniku swego zaangażowania tracili zdrowie, środki utrzymania i do dziś nie doczekali się rzeczywistej rekompensaty. Pozyskanie środków na wsparcie materialne kilkudziesięciu uczestników tamtych wydarzeń.
14. Prezentacja wystawy „Polegli w służbie Ojczyzny. Smoleńsk 2010” – kwiecień 2011
15. Stała wystawa "Gdyńskie drogi do Niepodległości" przy przystanku SKM Gdynia Stocznia – sierpień 2011
16. I Ogólnopolska Konferencja Wydawnictw Niezależnych „Wydawnictwa Solidarności Walczącej na tle innych wydawnictw podziemnych w latach 80-tych”. Muzeum Miasta Gdynia - 15 października 2011

17. Realizacja wystawy „Grudzień 70 w Gdańsku i w Gdyni”. 10 listopad 2011-15 styczeń 2012 Gdańsk, ul. Doki 1, Sala BHP Stoczni Gdańskiej.
18. Wystawa plenerowa „Dwa Grudnie”. 10-19 grudnia 2011 Gdynia, Skwer Żeromskiego.
19. Sympozjum „Polskie Grudnie” „Grudzień 70 Uniwersytet Robotniczy” oraz „Grudzień 81- Wojna z narodem - lekcja patriotyzmu” w Muzeum Miasta Gdyni, a także „Polskie Grudnie” - Spotkanie z młodzieżą 16 grudnia 2011 w Teatrze Miejskim w Gdyni.
20. Wydanie pierwszej monografii p.t. „Wolne Związki Zawodowe Wybrzeża” autorstwa Andrzeja Kołodzieja. Promocja - maj 2012
21. Otwarcie miasteczka wystawowego w Gdyni – cykl wystaw ustawionych w kompleks obrazujący „Drogę do Wolności” - („Kontynuacja walki zbrojnej po 1945 roku – „V Brygada Wileńska”, „II konspiracja na Pomorzu – procesy stalinowskie”, „Grudzień 70”, „Solidarna Gdynia”, „Solidarny Gdańsk”, „Solidarność Walcząca”, „Organizacje opozycyjne lat 80'- ROPCiO, KOR, WZZ, Krąg Instruktorów Harcerskich im. Andrzeja Małkowskiego, RMP, KPN, SW, OKOR, PPN, FMW, LDPN Niepodległość, NZS”.
22. Promocja albumu „Ludzie Sierpnia 80' w Gdyni” autorstwa Andrzeja Kołodzieja, Danuty Sadowskiej i Romana Zwiercana. Muzeum Miasta Gdyni – sierpień 2012
23. Uroczysty Koncert w 32 rocznicę podpisania Porozumień Sierpniowych i 30 rocznicę utworzenia - „Solidarności Walczącej” - 31 sierpnia 2012 przy historycznej Sali BHP Stoczni Gdańskiej.
24. Publikacja książki „Solidarność Walcząca oddział Trójmiasto” autorstwa Andrzeja Kołodzieja i Romana Zwiercana.
25. Obchody 32 rocznicy podpisania Porozumień Sierpniowych i 30 rocznicy powstania „Solidarności Walczącej” - Sala Konferencyjna Zarządu Portu Gdynia przy ul. Rotterdamskiej 9, w Gdyni. Konferencja Organizacji Opozycyjnych i Podziemnych „Drogi do Niepodległości” - 1 i 2 września 2012.
26. Wystawa : „Pamięć Grudnia '70 na ulicach Gdyni” – Urząd Miasta w Gdyni - grudzień 2012.
27. Projekcja filmu „Czarny Czwartek” dla uczniów Gdynskich Liceów oraz spotkanie z reżyserem filmu panem Antonim Krauze i uczestnikami wydarzeń – Henrykiem Mierzejewskim i Jerzym Miotke – Multikino Gdynia, 17 grudzień 2012
28. Zainicjowanie i zorganizowanie uroczystości uhonorowania Odznaczeniami Państwowymi za wybitne zasługi w działalności na rzecz przemian demokratycznych w Polsce blisko 150 działaczy organizacji niepodległościowych na Pomorzu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.
29. Uruchomienie portalu internetowego pod adresem: www.gdynia-1980.pl - elektronicznego katalogu posiadanych zbiorów, dokumentujących dokonania mieszkańców Gdyni w latach przełomu 1980 - 81.
30. Gromadzenie dokumentacji związanej z walką o wolność i niepodległość Polski, prowadzonej na terenie Gdyni i Pomorza w latach 1939 – 1989. Zbiory są bezpłatnie udostępniane w lokalu Fundacji.

Fundacja Pomorska Inicjatywa Historyczna
ul. Wikła 10 D20, 81-641 Gdynia

Biurowisko i Archiwum: ul. Morska 9, Gdynia, dyżury od wtorku do piątku w godzinach od 14 do 16, fax 58 684 91 53, e-mail: fpih@wp.pl,
tel. 792-453-909 Andrzej Kołodziej, 512 327 517 Roman Zwiercan, www.fundacja-pih.pl oraz www.gdynia-1980.pl
KRS: 0000363504; NIP 5862258093; Konto: BZ WBK 21 1090 2620 0000 0001 1461 2280